TELUGU LITERATURE

PAPER-I
SECTION-A

UPSC CSE MAINS

NOTES OF

PALLAVI AKURATHI, IAS
AIR-55 (CSE-2008)

SRINIVASA XEROX
PROP: M.CHENCHI REDDY
ASHOKNAGAR X ROADS, HYD-20.
9246577890,9949833833

రేపటి విజేతలందరికీ శుభాకాంక్షలతో...

ఏ విజయాన్నైనా చాలా మంది కలిసికట్టుగా ప్రయత్నించినప్పుడే సాధించడం వీలవుతుంది. నేను కూడా ఐ.ఏ.ఎస్. సాధించడానికి మా అమ్మ నాన్నలు (శ్రీమతి ఆకురాతి భోగేశ్వరి, డా॥ ఆకురాతి కోదండరామయ్య) ఎంతగానో తోడ్పడ్డారు వారి కృషితో నా కృషిని కలుపుకుని ఈ విజయం సాధించాను. - **ఆకురాతి పల్లవి**

గత 8 సంవత్సరాల నుంచి ఎనలేని కృషితో పట్టుదలతో శ్రమించి ఇంగ్లీష్‌లో ఉన్న ఎన్నో పుస్తకాలను చదివి తనదైన శైలిలో తెలుగులోకి తర్జుమా చేసి తెలుగులోనే సివిల్స్ వ్రాసి విజయకేతనం ఎగురవేసిన **ఆకురాతి పల్లవి** ఎంతో కష్టపడి తయారు చేసి సంపాదించిన జ్ఞానాన్ని ఆమె వరకే పరిమితం కాకుండా మెటీరియల్ ద్వారా అందరికీ అందుబాటులోకి తెచ్చినందుకు, విద్యార్థులకు ఈ మెటీరియల్‌ను అందుబాటులోకి తేవాలనే నా కోరికను మన్నించినందుకు వారికి నా హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతాభి వందనాలు.

ప్రతి మనిషిలో అనంతమైన శక్తి దాగి ఉంటుంది. దానిని వినియోగంలోకి తెచ్చుకోవడంలోనే మనిషి విజయం ఆధారపడి ఉంటుంది. ఆ శక్తిని ఎవరైతే పూర్తిగా సద్వినియోగం చేసుకోగలుగుతారో వారే ఆకాశమే హద్దుగా విజయాలవైపు అడుగులు వేయగల్గుతారు.

అసహనంతో జరిగే ప్రయోజనమేమీ లేదు. ఓర్పువహించండి. విజయం మిమ్మల్ని తప్పక వరిస్తుంది. కావున మీ లక్ష్యానికి తగ్గట్టుగా పట్టుదలతో నిరంతరం శ్రమించండి. విజయం మీదే !

మంచి స్నేహితునిలా ఈ మెటీరియల్ ఎందరి మనసుల్నో తట్టి లేపి విజయపథం వైపు నడిపిస్తుందని ఆశిస్తున్నాను.

గమనిక: గత 8 సంవత్సరాల నుండి ఎంతో శ్రమ పడి తయారుచేసుకోబడ్డ ఈ మెటీరియల్‌ను అందరికీ అందుబాటులోకి తేవాలనే సంకల్పంతో ఉచితంగా ఈ మెటీరియల్‌ను **శ్రీనివాస జిరాక్స్ సెంటర్‌**లో ఇవ్వడం జరిగింది. కేవలం జిరాక్స్‌కైన మొత్తమునే చెల్లించి ఈ మెటీరియల్ పొందవచ్చు.

మీ ఉన్నతిని ఆశిస్తూ....

ఎ. మధుసూదన్ రెడ్డి, Civil Aspirant

Pallavi. Akurathi

Telugu Literature

Paper - I

Section - A

విభక్తులు

సర్వనామాలు

సంఖ్యా వాచకాలు

అర్థ విపరిణామం

వచనాలు

విశేషణాలు

క్రియాజన్య విశేషణాలు

లింగం

వాక్యం పరిణామం

వ్యావహారిక భాషోద్యమం

భాష ఆధునీకరణ లో
ప్రసార మాధ్యమాల పాత్ర

సాంపేక్షీకరణ

తెలుగు వాక్య రచనా విన్యాసం

నామాఖ్యానం

వాడుక భాషా పరిణామం

సాహిత్య - సాహిత్యేతర అనువాదం

ప్రమాణ భాష ఏర్పడటానికి గల సమస్యలు

అనువాదము ఎట్లు చేయుటు అభిలషణీయము ?

వ్యావహారిక భాషోద్యమం - గురజాడ సేవ

మూల ద్రావిడ భాషకు తెలుగుకు
ఉన్న సంబంధం

తెలుగు భాష ఆధునీకరణలో వివిధ
సాహిత్యోద్యమాల పాత్ర

విభక్తులు

ద్వితీయ

క్రీ.పూ. 200 – క్రీ.శ. 1100

ద్వితీయా విభక్తికి φ, న, ని, ను, మ, నిం, ము అనే సపదాయాలు ప్రత్యయాలు.

ఉదా: దేని-φ, దీని-న, కన్యాళ కన్య్యాళ-ను, రడ్డి-ని, నాగ్డి-ం, బోటి-నిం, లతమ-ము (వర్ణసమీకరణం వల్ల నకారం మకారమైన రూపం)

క్రీ.శ. 1100 – 1399

ను ద్వితీయా విభక్తి ప్రత్యయం. దీనికి అనుస్వారం కూడా అవుతుంది. కేవలం పఠించి ము వర్ణకం గల వాటిపై వైకల్పికంగా ము లోపించి ని చేరుతుంది. దీని ముందు హ్రస్వం దీర్ఘమౌతుంది ఉదా: ధర్మాని

క్రీ.శ. 1400 – 1599

ద్వితీయా రూపాల విషయంలో ~~ఎక్కువ~~ విశేషాలు లేవు. కాని డు మంత రూపాల్లో ఉ ఊ పై -ఇ చేరగా వాటిపై -ని చేరి ద్వితీయా రూపం కావడం ఈ యుగంలో అరుదుగా కనిపిస్తుంది. బ్రహ్మేశ్వరుంగాని బ్రాంవణ్ణాని

క్రీ.శ.1600 – 1899

ద్వితీయా విభక్తి కర్మార్థాన్ని వ్యక్తం చేస్తుంది.

ఉదా: పాంపాన్ని చెండుదురు

తృతీయ

క్రీ.పూ. 200 — క్రీ.శ. 1100

న కారాంత తృ. ప్రత్యయంగా క్రీ.శ. 9/10 శతాబ్ది నుంచి మాత్రమే వాడుకలోకి వచ్చింది. కాని 11 వ శతాబ్ది వరకూ దీనికి అంత ప్రాచుర్యం & నియతోపయోగం కనిపించదు.

ఉదా: పరిశ్రమంబు – నన

చేత, చేతం, తో, తోన, తోడ, తోడం, తోడన అనే అనుబంధాలనుపయోగించి తృతీయావిభక్త్యర్థాన్ని బోధించేవారు.

ఉదా: బోళ్ళ – చేత

వైదుంబుల – చేతం

↓

కర్తృ బోధకాలు

చేడుల – తోడ

నలరింమనిభు – తోడన

పదువ – తో

మ్రొక్కి – తోన

మెచ్చు – తోడం

↓

సమార్థ బోధకాలు

క్రీ.శ. 1100 – 1399

⊙ ఉ కారాంత పదాలపై –నన, ఇ కారాంత శబ్ద విభక్తికాలపై –అన మొదలైనచోట్ల –న వస్తాయి. ఇవి సాధారణంగా సమార్థం లోనూ వస్తాయి. కరణార్థం లో కాలంచుడిచెను

⊙ టి > డ తోటిన > తోడన టి డ గా మారక ముందే లోపించటం వల్ల తోన రూపం ఏర్పడింది.

భక్తి తోడ , దయతో నిచ్చె

⊙ మెయిన సచ్చునత మెయిని ఈ ప్రత్యయం 14 వ

శతాబ్ది లో బొత్తిగా కనిపించదు.

క్రీ.శ. 1400 – 1599

మెయిన్ ఈ యుగం లో కనిపించదు. ఈ యుగం లో కనిపించేవి

చేతన, చేన చిన్నా దేవమ్మ చేతను, తల్లి సూరాంబ చే

తోడన, తోన తురంగాయల తోడను, కాదు లో

"తోడ" శబ్దం సమాస గతమైనప్పుడు "తోడి" అవడం సహజం.

ఉదా కళ్యాణవేదితోడి శిలా మండపం

ఈ యుగం లో 'లోటి' అనే ఆధునిక రూపం మొదటి సారిగా కనిపిస్తుంది. మంశకలా లోటి సమస్య

క్రీ.శ. 1600 – 1899

చేత, చే, తో, వల్ల తృ.వి. లో 15, 16 శతాబ్దులలో కనిపిస్తున్నాయి. ప్రస్తుతం వల్లకు మాత్రమే శాసనాల్లో ఉదాహరణలు దొరుకుతున్నాయి. ఉదా: ఈ కాసుల వల్ల అయిన పదార్థం లో ఏ పాటు, దండా చేరటం 17 వ శతాబ్ది నుంచి శాసన భాష లో కనిపిస్తుంది.

చతుర్థీ

క్రీ.పూ. 200 – క్రీ.శ. 1100

చతుర్థీ విభక్తికి కి(న్), కు(న్), కూ, క్ అనే పదాంతాల తోను 'పొంటె' అనే అనుబంధం అనుబంధం తోను సూచించేవారు.

ఉదా నాయు-కు దాని-కి వాని-కిన్ రాజులా-కున్

పరోపకారంబు - పాత్రో

క్రీ.శ. 1100 - 1399

ఇకారాంతాల తర్వాత -కిన్- ఉకారాంతాల తర్వాత -నకున్ వస్తాయి.

ఉదా తెలగాణికి, పెద్దికి (సంప్రదానార్థంలో)

చమురునకు, అరదివియకు (నిమిత్తార్థం లో)

ఈ చతుర్థీ విభక్తి కి బదులుగా అగు శ్రేష్ఠిక రూపమైన పై అన్యార్థ రూపమైన కాన చేరడం కనిపిస్తుంది. ఉదా భోగాలకై, పెట్టింపులకుంగా

కొఱకు ప్రత్యయం 14 వ శతాబ్దిలో రెండు చోట్ల మాత్రం కనిపిస్తుంది. ఉదా అభీష్టసిద్ధి కొఱకు
చెయించి కొఱకై

క్రీ.శ. 1400 - 1599

కొఱకు ప్రత్యయం పూర్వయుగంలో చాలా స్వల్పంగా కనిపించింది. కాని ఈ యుగం లో చాలా తరచు గా కనిపిస్తుంది. ఉదా: అక్షయఫలం కొఱకు

క్రీ.శ. 1600 - 1899

కు/కి నై కొఱ-కు కొఱకై చతుర్థీ విభక్తి లో కనిపిస్తాయి. పాపుజాయకు ---- మొక్కు చేసిరి (షష్ఠ్యర్థం)

వేటుకు తెచ్చె యిందుకున్న (గమ్యార్థం)

యుల్లప్పటిక్కన్నీ (కాలార్థం) చేనికి దక్షిణానను (దిగర్థం లో)
అరుఖ్బలకు మాతృ స్థానంబైన (సంబంధార్థం లో)

పంచమీ

క్రీ.పూ. 200 – 1100 A.D.

మిన్న, మీన్న, మీద ; కడ ; పై అనే అనుబంధాలు
మాత్రమే పంచమ్యర్థ సూచకాలుగా శాసనభాషలో కనిపిస్తాయి.
ఉదా: మహి మిన్న, గుడి మిన్ని, మీద, భూంపాదిత్యులు-కడాన్
భూపాలి - పై

క్రీ.శ. 1100 - 1399

చేతన, చేన, వలనన - ఇవి గ్రహ్యర్థంలోనే ప్రయోగంలో వచ్చేస్తాయి.
ఉదా స్తానపతులు చేత విల్చి, దేవర చే, సూక్ష్మం వల్లను

నుండి : గంగకంటుత నుండి మొదలి. దీన్ని అర్థం లో
from అనే అర్థం లో వాడుతారు. ఈ అర్థం లో నేడు
ఉపయోగం లో ఉన్న నుంచి రూపం ఈ కాలం లో కనిపించదు.
కంటెన చాలా ప్రాచీనంగా కనిపిస్తుంది. దీన్ని మాత్రే
సందర్భం లో వాడుతారు. నారాథీశపురంబు కంటె నిది మేలు

క్రీ.శ. 1400 - 1599

'చేత' మొదలైన వాచకాలు మీదను 'వలన' లేదు
వాచకాలు మిందుమా వస్తాయి.
ఉదా సదాశివుని చేతను కేరి వల్ల

– నుండి –, – దనుక – గమనార్థం లో వస్తాయి.

వంథన నుండి , కొండవీటి దనుక

విలాంటి వల్ల నుండి , భూమి లోన నుండి

క్రీ.శ. 1600 – 1899

① వల్ల , లోన ల పై నుండి చేరడం 15 వ శతాబ్ది నుంచే చూడవచ్చు. 'మీద' పైన నుండి చేరటం ఈ రూపం లా కనిపిస్తుంది. ఉదా: మొదలు మీద నుండి

-నుంచి, -పట్టి మొదటి సారిగా 17 వ శతాబ్ది నుంచి వాడుక భాషలో కనిపిస్తాయి. ఈ రెండు వరుసగా స్థల , కాల విభాగాలను చేరుతున్నాయి.

ఉదా జాచ్చూర నుంచి ----

నలుభయి యేండ్ల బట్టి ----

షష్ఠి

క్రీ.పూ. 200 – 1100 A.D.

షష్ఠీ సూచకమైన ప్రత్యేక విభక్తి ప్రత్యయం కనిపించదు. ప్రాతిపదిక విభక్త్యంగమే షష్ఠీ విభక్తి సూచకం గా ఉండేది.

క్రీ.శ. 1100 – 1399

ఉ కారాంత పదాలకు అచ్చు పరమైతే షష్ఠీ ప్రత్యయంగా న కారం వస్తుంది. మూలస్థానంబు నాదిసూత్తి 8 మొ.వి. లేనిచో ప్రాతిపదికే షష్ఠీరూపం మవుతుంది.

ప్రాతిబోయిలు తనర్చుండు

క్రీ.శ. 1400 – 1599

షష్ఠీ విభక్తి విషయంలో విశేషాలేమీ లేవు.

క్రీ.శ. 1600 – 1899

ష.వి. విషయంలో గత యుగాలకీ ఈ యుగానికీ చెప్పుకోదగ్గ భేదాలేమీ లేవు.

సప్తమి

క్రీ.పూ. 200 – క్రీ.శ. 1100

సప్తమ్యర్థంలో φ, అ(ం), అన, న అనే పదాంతాలు అందు ఒళన లో(ం) లోన లోపలి లోన అనే అనుబంధాలు శాసనభాషలో ఉన్నాయి.

ఉదా: వారణాశి – φ   తిర్పులాంద్ – అ

బెజవాడ – అం   అక్షయంబున

ఊర్లు – అందు

రాజుల్ల – ఒళన, ఆజి – లోం, భూమిలోన, ఉద్యోగంబు – లోన

ఇంట – లోపలి

ఒళన > లోన > లోన (మూల ద్రావిడ ధాతు రూపం *ఉళ్/ఒళ్ క్రీ.శ. ఏడో శతాబ్ది దాకా తెలుగులో నిలిచి ఉండడం విశేషం!)

క్రీ.శ. 1100 – 1399

⊙ న, -అన, -నన   కోటిపల్లిని, పదుమటం, శ్రీకూర్మమున

⊙ లోన, -లోనన, -లోపలన   ఉత్తరదేశమలో, చెల్లెవలోన, సారకినాంటి లోపలం

⊙ అందు, నందు, నయందు : చెట్టునందు
భాగమునందు
ఉత్తరాయణమునయందు

⊙ షష్ఠిగాక క్రిందన, [illegible] మీదన / మిదన, పైన, ఒద్దన వద్దన, కడన మొ॥ ప్రత్యయాలు కూడా సప్తమ్యర్థంలో కనిపిస్తాయి.

ఉదా: చెట్టు క్రింద, ధాత్రి మీంద, పల్లియల మింద,
ఈ ధర్మువు పై, ఉద్యోగి ఒద్ద, ఊరు వద్ద,
అరణ్యమంటు కడ

⊙ పాలెన, వలెన, మాడ్కి, వంటి మొ॥ పోలిక ప్రత్యయాలు కనిపిస్తాయి.

ఉదా: గురుంపాలెన, మాటయు వలెన
అటగాంథుల మాడ్కి, వెలవంటి లోకన

క్రీ.శ. 1400 – 1599

సప్తమీ విభక్తి విషయంలో ప్రత్యేకంగా మార్పులేమీ లేవు.

క్రీ.శ. 1600 – 1899

స.వి. విషయంలో గత యుగానికీ ఈ యుగానికీ పెద్దగా తేడాలేమీ లేవు. ఇంతకు ముందు నుంచి కనిపిస్తున్న క్రింద, మీద, వద్ద(ను), దనకా(ను) మొ॥ వాటితో పాటు ఈ యుగంలో ముందట, క్రిందట, వరకు మొ॥ భిన్న విభక్త్యర్థాలను సూచించేవిగా ఈ యుగంలో కనిపిస్తున్నాయి.

ఉదా నృత్యమంటపం ముందట, సంవత్సరాల క్రిందట, శుక్రవారం వరకు

సర్వనామాలు

క్రీ.పూ. 200 – క్రీ.శ. 1100

ఈ కాలం నాటి శాసనాల్లో క్రింది సర్వనామాలు కనిపిస్తున్నాయి.

⊙ ఏక. వాన్ఱు, వాణ్డు, వాని, ఆతణ్డు, ఆతని, వీని, వీన్ఱి

బహు. వారు, వారల, వీరి, వీరల

⊙ అమహద్వాచకాలు

అది, దానిక, ఇది, దీని, దేని

⊙ ఇన్ఱు, ఇన్డు, ఇన్డుల, ఇన్డెఱు, ఇన్డ్రఱు

సర్వనామాల నిర్మాణ క్రమం

వీన్ఱి > వీణ్డి > వీడి

* ఇదని > దీని, దేని

* ఎదని > దేని

* ఇన్డెఱు / ఇన్డ్రఱు > ఇందరు

* ఇదని > దీని, దేని అనే వాటిలో దేని అనేది సాధారణ రూపమైనా * ఎదని > దేని లో సమాన రూపాల్ని పరిహరించేటందుకు వాడుక నించి తొలగిపోయింది.

⊙ 'వాణ్డు' కూడా 'ఆతణ్డు' అనేది గౌరవార్థకసూచకం గా కనిపిస్తుంది.

⊙ న్ఱ > ణ్డ అనే ధ్వనిపరిణామం గల వాన్ఱు ఏక వచన బోధకమే!

ఉదా: వచ్చినవాన్ఱు పఞ్చమహాపాతకు అగు

వాన్ఱు బహువచనమయితే క్రియ 'అగుదురు' అని ఉండాలి.

ఆదే కాలం లో 'వారు' బహువచన రూపం గా ఉండేదనడానికి

నిదర్శనం : బిరుదువారు కళశాని

⊙ ప్రశ్నావాచక సర్వనామాలు   ఎవ్వాణ్డు, ఎవ్వార, ఎవ్వి

⊙ పురుషబోధక సర్వనామాలు   ఏ, నా, నే, నాకు (ఉత్తమపురుష)

నీవు, నీ (మధ్యమ పురుష)

⊙ ఆత్మార్థక నామాలు   ఏకవచనం : తాన, తన, తనక, తన్ను

బహు : తారు, తమకు, తమ, తమ్ము

*తమ - ను వర్ణసమీకరణం వల్ల 'తమ్ము' గా ఆధునిక కాలానికి మారింది.

<u>సార్వనామిక విశేష్యాలు</u>

i) నామవాచకం మీద మధ్యమ పురుషైక వచన ప్రత్యయం చేరినవి.

ప్రాణసమానుణ్డు - అవ్ -   చెలి - వి

ii) సర్వనామం మీద నిర్దేశ సర్వనామ ప్రత్యయం చేరినవి

వాన్ - ఇద - అ

క్రీ.శ. 1100 - 1399

సర్వనామాల్లో చెప్పుకోదగ్గ విశేషాలేమీ ఈ యుగపు రాతల్లో కనిపించవు. కనిపించే వాటిల గమనించదగ్గవి

i) ఏను, ఏము, నేను, మేము మొ॥ ప్రయోగాలు లేవు.

ii) మధ్యమ పురుష సర్వనామాలు రాతల్లో కన్పించవు.

iii) తాను శబ్దానికి బహువచన రూపం 'తారు' మాత్రమే రాతల్లో కన్పిస్తుంది. కాని తాము కనిపించదు.

క్రీ.శ. 1400 - 1599

i) ఉత్తమ, మధ్యమ పురుష సర్వనామాల్లో స్వరాంతంలో ప్రారంభమయ్యే

సర్వనామరూపాల్లో ఏకవచనంలో కనిపించడం లేదు. ~~అలా~~
అనురూపాలలోనే ప్రారంభమయ్యాయి.

<u>ఉదా</u> మేము, మీరు

ii) వాడు అనడానికి పూర్వయుగాలలో వాడు అనే రూపమే ఉన్నట్లు గమనించాం. ఈ యుగంలో వాడు, వాండు అను రెండు రూపాలూ కనిపిస్తాయి.

<u>ఉదా</u> వాండు పాలించె దేశాలంగల
తను లోం దాడు

iii) వారందు, వీరందు అను సర్వనామాలను పూర్వయుగాలలో వారు, వీరు అనురూపాలతో బహుత్వంలో కనిపిస్తాయి. కాని ఈ యుగంలో వాండు అనడానికి వాండ్లు బహుత్వంలో కనిపిస్తుంది.
~~ఆయన~~ వాండ్లు, యుక్కడి వాండ్లు, వల్లి వాండ్లు

<u>క్రీ.శ. 1600 – 1899</u>

- వాండు లో మెల్లిగా ~~అతడు~~, ఆయన ఆధునిక భాషలో లాగా గౌరవార్థకాలై ఉంటాయి.
- వారు, వీరు వంటి ప్రాచీన బహువచన రూపాలు గౌరవార్థకాలుగా పరిణమించగా వాండ్లు, వీండ్లు బహువచన రూపాలుగా స్థిరపడి ఉంటాయి.
- ఆధునిక బహువచన రూపాలైన వాళ్ళు, వీళ్ళు లకు ఇవి పూర్వ రూపాలు.
- ఆమె, ఈమె వంటి స్త్రీ వాచకాలు ఈ యుగం

లో కనిపించక పోయినా 12 వ శతాబ్ది నుంచీ ఇవి శాసన భాషలో ఉన్నాయి — ఉందప్పు చెట్టి.

- అవి కి షష్ఠీవిభక్తికమైన ఆధునిక రూపం 'వాటివి' కూడా 13 వ శతాబ్ది నుంచే కనిపిస్తుంది.

- ఎవ్వండు, ఎవరు వరుసగా ఏక, బహు వచనాలలో మహద్వాచక ప్రశ్నార్థక సర్వనామాలుగా ఈ కాలపు శాసనాల్లో కనిపిస్తున్నాయి.

- మధ్యమ పురుష సర్వనామాలుగా నీవు, మీరు
  ఉత్తమ పురుష " నేను, మేము కనిపిస్తున్నాయి.

- ఉత్తమ పురుష బహు వచనం లో "మేము" 16 వ శతాబ్ది మొదటి నుంచీ శాసనాల్లో కనిపిస్తుంది.
(మూలద్రావిడం లో ఉభయార్థక బహువచనం గా *ఆమ్ ను పునర్నిర్మించటానికి ఇది ఒక ఆధారం)
కాని "మేము" అనేది అస్మదర్థకంగానే శాసనాల్లో కనిపిస్తుంది.

- ఆత్మార్థక బహువచనం గా తాము 16 వ శతాబ్ది నుంచీ కనిపిస్తుంది. అంతకు ముందు తాను అనేది మాత్రమే కనిపిస్తుంది. తులనాత్మకంగా చూస్తే *తామ్ అనేదే మొదటి రూపం. ప్రాక్తెలుగు కాలంలోనే మానవ వాచక బహువచన ప్రత్యయం -ర అనేది -మ్ స్థానంలో మధ్యమ. పు. సర్వ. నా. లో లాగా వచ్చి ఉంటుంది.
*నీమ్ > నీర > మీరు

సంఖ్యావాచకాలు

అమహత్ వాచక సంఖ్యావాచకాలు అయిన ఒకటి, రెండు, మూండు, నాలుగు, ఐదు, ఆరు, ఏడు, ఎనిమిది, తొమ్మిది పది అనేవి వరుసగా * ఒన్ * ఇరణ్ * మూన్ * నాల్ * ఐ * చాఱ్ * ఏళ్ * ఎణ్ (+పది) * తొణ్ (+పది) * పత్ అనే మూల ద్రావిడ రూపాల నుంచి వచ్చాయని భావిస్తున్నారు.

వీటి విశేషణ రూపాలైన ఇరు, మున్, నలు, ఏన్, ఆరు, ఏడ్ రూపాల మీద పది చేరి ఇరువది, ముప్పది, నలుబది, ఏబది, అరువది అనే రూపాలు ఏర్పడ్డాయి. ఏడ్ + పది వర్ణవ్యత్యయం వల్ల డెబ్బది గా మారింది.

తొణ్ + పది = తొంబది

* మూన్ > మూండు

మనుష్యవాచక సంఖ్యావాచకాలు తెలుగు లో ఏకార్థం లో మాత్రమే మహన్మహతీ భేదం కలిగి ఉన్నాయి. ఒకడు - ఒకతె, మిగిలిన అన్ని సంఖ్యావాచకాలు మహన్మహతీ వాచకాల్లో ఒకే రూపం లో ఉన్నాయి. ఇద్దరు, ముగ్గురు మొ.వి. ఇవి సంఖ్యావాచక విశేష రూపాల మీద మనుష్యవాచక బహువచన ప్రత్యయం *ర్ చేరడం వల్ల ఆరు వరకూ ఏర్పడుతున్నాయి. ఆ తర్వాత వీటి సామ్యం చేత ఏడుగురు ... పదుగురు లాంటివి

తయారయ్యాయి. ఇదు నుంచి పది వరకూ అనువాదార్థక సంఖ్యావాచకాల మీద 'నుంచి' చేర్చి ఇదు నుంచి మొ॥ మనుష్యవాచక సంఖ్యావాచకాలను చెప్పడం జరుగుతుంది. పదకొండుకు పై సంఖ్యలకు 'నుంచి' చేర్చడం వల్ల మాత్రమే మనుష్యవాచక సంఖ్యావాచకాలు ఏర్పడ్డాయి/ ఏర్పడతాయి.

ప్రాచీనాంధ్ర యుగంలో తెలుగు లోని వివిధ సంఖ్యావాచకాలు మూల ద్రావిడం నుంచి స్వతంత్ర రూపాలుగా రూపొందే క్రమంలో అవశేషాలు అక్కడక్కడా కనబడుతున్నాయి.

ఉదా: మున్ను, మూన్రు, నాల్గు, ఎణ్బంది, తొంభ మొ॥వి

క్రొత్త యుగం నాటికి ఈ అవశేషాలు మాసిపోతాయి. సంఖ్యావాచకాలకు నాల్గింటి స్థిరమైన భాషలో కనబడే స్పష్టమైన రూపాలు క్రొత్తయుగం నాటికి వాడుకల్లో స్థిరపడిపోయాయి.

ప్రాచీనాంధ్ర యుగ శాసనాల్లో; నన్నయ, నన్నె చోడ కావ్య ప్రయోగాల్లో ఇదు అనే అర్థంలో "ఏను" అనే ఒకే రూపం కనబడుతుండగా ఇదు పదం అటు కావ్యాల్లో ఇటు శాసనాల్లో 12 వ శ॥ లో ప్రవేశించి

క్రమంగా ప్రాచుర్యం పొందింది.

మనుష్యవాచక సంఖ్యావాచకాల రూపం ప్రాచీనయుగ కాలం నుంచే ఇద్దరు మొ॥న రూపాంతరాలను పొందింది.

'వేయి' అనే దేశ్య ప్రయోగం ఇతర ద్రావిడ భాషల్లో సమాన దేశ్యరూపాలు లేకపోవడం వల్ల విశేషమైంది. ఇది ప్రాచీనయుగ కాలం నుంచే శాసనాల్లోనూ, నన్నయ కాలం నుంచే కావ్యాల్లోనూ కనబడుతూవుంది. వేన > వేయి

ప్రాకృత సంఖ్యావాచక ప్రయోగం ప్రాచీనయుగ శాసనాల వరకే జరిగి తర్వాతి కాలంలో క్రమంగా సన్నగిల్లి అంతరించిపోయింది.

సంస్కృత సంఖ్యావాచక ప్రయోగం మాత్రం అటు శాసనాల్లోనూ ఇటు కావ్యాల్లోనూ కూడా మొదటి నుంచీ పుష్కలంగా కనబడుతోంది.

—•—

⊙ ప్రాకృతం నుంచి వచ్చినవి

దువ = రెండు
తిణ్ణి = 3
చౌ = 4
బారస = 12
సత్తిగ = 21
పాలిక = 25
వంద = 100

⊙ సంస్కృతం నుంచి

త్రి
నవ
షష్ఠి
నవతి = 90
సహస్ర

అర - దేశ్యపదం   అడ్డ, అద - ప్రాకృతపదాలు

అర్ధ - సంస్కృత పదం

- ప్రాఙ్నన్నయ యుగ శాసనాల్లో ఒక్కొండు వంటి రూపాలుంటే ఎక్కువగా ఉండడం చేత ఈ ఒక్కొండు శబ్దం ఒక్ + ఒణ్డు కలయిక చేత ఏర్పడిందని చెప్పవచ్చు.

* ఒన్ఱు > ఒణ్డు

<u>కవిత్రయ యుగం లో విశేషాలు</u>

- నేడు, నూరు శబ్దానికి పర్యాయంగా ప్రయోగంలో ఉన్న వంద శబ్దం ఈ యుగంలో కనిపించదు.
- నాలువు, నాలు (4) రూపాలు కనిపిస్తున్నాయి.

<u>ప్రబంధ యుగం లో విశేషాలు</u>

- 'నాలు' విశాఖ-శ్రీకాకుళం ప్రాంతం లో వినపడింది. నాలుకుంచాలు నాలుపుట్లు
- ఈ యుగం లో -ఉన- ప్రత్యయం స్థిరపడింది. కేవలం -న- మాత్రం చేరడం ఈ యుగంలో లేదు.

  <u>ఉదా:</u> పదునెనిమిది (ఉన తోడివి)

  పదినెనిమిది (న తోడివి)

- ఇరువది, ముప్పది మొ॥ సంఖ్యావాచకాల్లో చివర ది > యి మార్పు గత యుగం లో వేగంగా జరిగి ఈ యుగం లో ఈ మార్పు పూర్తిగా స్థిరపడింది.
- నూఱు శబ్దానికి ~~అలంకారంటి~~ చాలా సంఖ్యను చేర్చుకునేటపుడు

• 'అు' కు బదులు 'ఉ' రావడం సహజం. గాని ఈ యుగం లో 'ఉ' కు బదులు -ంటు సర్వత్ర కనిపిస్తుంది.

మూంటు యెనుమండ్రుకు   మూంటు పది
మూంటు యెనంభది

(ఇ) బంధానంతర యుగం లో విశేషాలు

⊙ సంస్కృతీకరం -హా- లో ఉండిన పదహారు వంటి ఆధునిక సంఖ్యా వాచక రూపాలు 16 వ శతాబ్ది నుంచి కనిపిస్తున్నాయి.

⊙ కూడిక సంఖ్యల పదిలో చివరి అచ్చు లోపించిన పద్నాల్గ్ పద్నాలుగు వంటి రూపాలు, సమీకరణం వల్ల ఏర్పడ్డ పన్నెండు (< పండ్రెండు) వంటి రూపాలు ఈ యుగం లో మొదటిసారి గా కనిపిస్తున్నాయి.

⊙ ఇరువై లాంటి రూపాలు ఈ యుగం లో బాగా ప్రచారం లోకి వచ్చాయి.

⊙ పూరణార్థకం గా -ఓ అనేదే ఈ యుగం లో కనిపిస్తుంది.
ఉదా: నాల్గో

shorts

1) లింగం
2) [illegible] విశేష
3) విశేషణాలు

అర్థ విపరిణామం (Semantic Changes) Shorts 10

కాలక్రమంలో అర్థాలలో కలిగే మార్పునే అర్థవిపరిణామం అంటారు. బ్రెయిల్ అనే ఫ్రెంచి భాషా శాస్త్రజ్ఞుడు చేసిన అర్థవిపరిణామ భాగాల్ని / పద్ధతుల్ని అనుసరించి తెలుగులో భద్రిరాజు గారు, గంటిజోగి సోమయాజి గారు చూపించిన అర్థవిపరిణామ పద్ధతులు ఇవి —

1) అర్థ వ్యాకోచం

ప్రాచీన కాలంలో పరిమిత అర్థంగల పదం నేడు విశాలార్థంలో వాడబడటం.

ఉదా: కృషి — ప్రాచీనార్థం వ్యవసాయం
నేడు శ్రమించుట

నూనె — పూర్వం నువ్వుల నూనె
నేడు ఏ నూనైనా

2) అర్థ సంకోచం

ప్రాచీన కాలంలో విశాలమైన, విస్తృతమైన అర్థం ఉండి నేడు సంకుచిత, పరిమిత అర్థం మాత్రమే ఇస్తున్నట్లయితే

ఉదా: చీర = స్త్రీ, పురుషులిద్దరి వస్త్ర సామాన్యవాచి (పూర్వం)
= స్త్రీలు ధరించే వస్త్రం మాత్రమే (నేడు)

ఆలు — స్త్రీ సమానార్థకం
భార్య

3) అర్థ సౌమ్యత / అర్థ గౌరవం / అర్థోత్కర్ష

ప్రాచీనకాలంలో నిందార్థంలో పరుషార్థంలో వాడబడిన పదాలకి నేడు సౌమ్యార్థం, గౌరవార్థం ఏర్పడడం

ఉదా: సభికులు = జూదగాండ్రు > సభ్యులు / సభలోనివారు

మర్యాద : హద్దు > గౌరవం

ముహూర్తం : అల్పకాలం > శుభకార్యాలకు నిర్ణీతమైన పవిత్రకాలం

4) అర్థగ్రామ్యత అర్థాపకర్ష

'పూర్వం శిష్టార్థముండి నేడు పరుషాలు/నిందార్థం లో వాడబడడం

ఉదా: 'కమ్మని' లోని 'కమ' నుంచి

కంపు – సువాసన > దుర్గంధం

కైంకర్యం – పూజ, సేవ > అపహరించుట

5) సభ్యోక్తి

సభలలో ప్రత్యక్షంగా చెప్పడానికి వీలులేని అర్థాలని సూచన పదబంధ కల్పన చేత, పరోక్షంగా చెప్పేందుకు

ఉదా: స్వర్గస్థులగు, కాలం చేయు

చెంబట్టుకెళ్లు, బహిర్భూమికి పోవు

6) మృదూక్తి

కఠినభావాల్ని, దుఃఖస్ఫురక భావాల్ని మృదువుగా తెలియజేసేందుకు ఏర్పడే పదబంధాలు

ఉదా: బియ్యం నిండుకున్నాయి (బియ్యం అయిపోయాయి)

పూర్వపు సువాసిని (విధవ)

పూర్ణం (సున్న)   దీపం కొండెక్కింది (ఆరిపోయింది)

7) కేవల సంకేతార్థకాలు

ఇవి సాధారణంగా కొందరు వ్యక్తులందు కల్పి సమూహాలందు ఉద్భవించి కాలక్రమంగా స్థిరపడ్డాయి, వేదా

లాక్షణికంగా ప్రయోగింపబడి వస్తువునే ఉంటాయి.

ఉదా: జీవగఱ్ఱ, మూలస్తంభం
ఆరాలు (వృక్షం) మున్నీయడం (బాగా నేర్చుకోవడం)
పుడిలి (అక్రమ సంపాదన)
ఎత్తుప్పులు (పావలా)

వయం దేవస్య ఎక్కడ = భోజనం ఎక్కడ

"వయం దేవస్య భోజనమ్" అని వాక్యం. పలుకబడిన పదాల్లో పలుకబడని ఉత్తర భాగాన గల పదం ఉద్దిష్టం అవ్యక్తమవుతుంది.

8) <u>లక్ష్యార్థములు</u>

ఆధారం-ఆధేయం; అంగం-అంగి; కార్యం-కర్త; కార్యం-కారణం; ఉపమానం-ఉపమేయం; ఉపదేశం-అనాదేశం మొ|| వంటి కొన్ని సంబంధాలకి వాచకమైన కాలక్రమాన లక్షణికాలయ్యాయి.

ఉదా: ముష్టి – పిడికిలి అని దీని అసలు అర్థం
పిడికిలి ఆధారం
బిచ్చం ఆధేయం
పిడికిలి లో ఆధేయమైన బిచ్చానికిది వాచకమై బిచ్చమనే లక్ష్యార్థాన్ని ఇస్తుంది.

<u>అలంకారోక్తి</u>

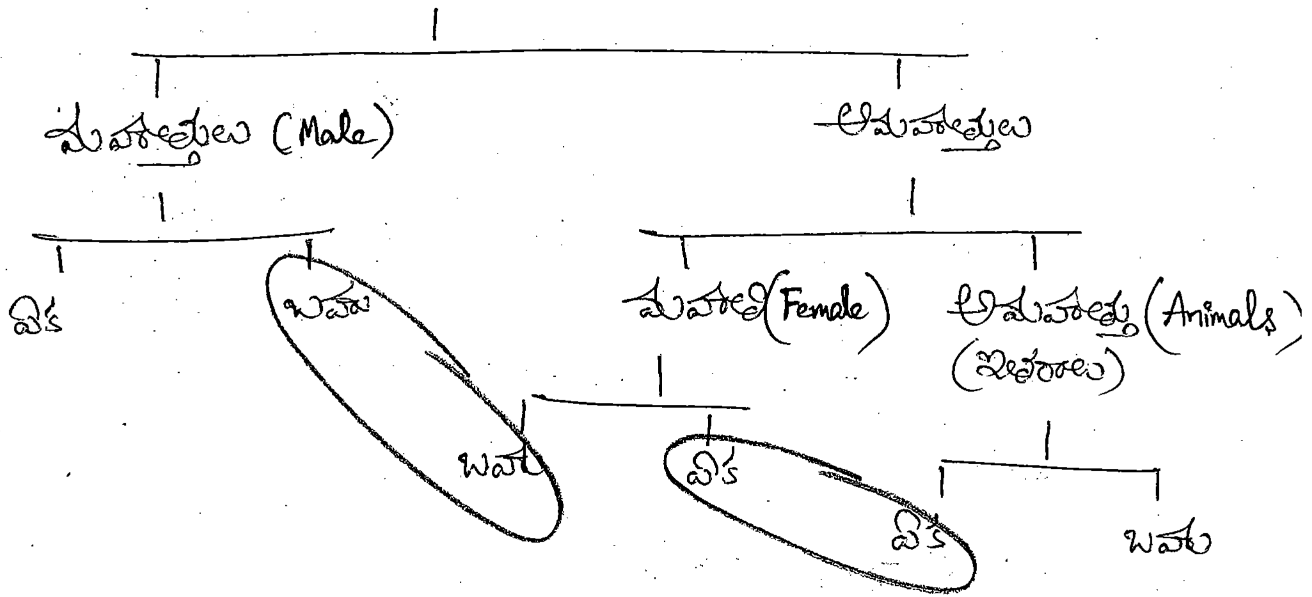
అలంకారాలు కూర్చటం తో సొగసులు చెప్పటం ద్వారా అర్థాన్ని పరోక్షంగా వెల్లడించడం

ఉదా: వాడు ఉప్పుకారం తినే మనిషి (పౌరుషం గలవాడు)

ఆమె కాపురం నవ్వుల బాను (నవ్వుల వలయమని భావం)

సీతాఫలం కళ్ళు (సీతాఫలం మీద ఉండే నిర్మాణాలు)

వచనాలు

మహదేక వచన ప్రత్యయం

1) మూల ద్రావిడ ప్రత్యయం *అన్ ప్రాచీనయుగం లో ఇంకా కనబడుతుంది. ఉదా: కుక్కమన్

(4) 2) ఈనాటి 'డు' ప్రత్యయానికి మూల రూపంగా భావిస్తున్న 'ణ్ట' (ణ్ట > ణ్డ > ణ్డు > ండు > డు), ణ్డ రూపాలు ప్రాచీనయుగం లోనే గాక శాసనయుగంలోనూ కనిపిస్తున్నాయి.

ఉదా: ప్రాచీనయుగంలో ఓజన్ట, ఉత్తమోత్తమున్ట, సందియున్తండ్డు, వాణ్డు

శాసనయుగంలో పృథ్వీరాన్ట, అల్లుణ్డు మొ॥వి.

3) ప్రబంధ యుగం లో 'ణ్ట' నశించి పోయింది. 'ండు' రూపం మాత్రం ప్రసాదిత్యుల తర్వాత

ప్రబంధయుగ కావ్యాల్లో కనబడుతోంది. ఈ పరిస్థితి ప్రబంధానంతర యుగం లో కూడా ఇదే విధంగా ఉంది.

<u>ఉదా</u>: ప్రబంధ యుగం లో   నాయుండు
                                    బోయుండు

ప్రబంధానంతర యుగం లో   తిరుమలనాయుండు

3) 'డు' ప్రత్యయానికి ముందున్న 'అ' కారం 'ఉ' కారం గా మారిన రూపాలు ప్రాచీన యుగ కావ్యాల్లో కనబడుతున్నాయి.

<u>ఉదా</u>: సోమనాథుడు

4) ఈనాడు 'డు' ప్రత్యయం చేరి పలికించే కొన్ని పదాలు ప్రాచీన యుగ కావ్యాల్లో ఈ ప్రత్యయం లేకుండా కనబడుతున్నాయి.

<u>ఉదా</u>: పారు (పారుడు = బ్రాహ్మణుడు)

గణ్డ (గండ) (గండడు = వీరుడు)

ఓజు

5) ప్రాతిపదికల మీద మాత్రమే 'ండు' 'డు' ఈ ప్రత్యయ రూపం గా రావడం వాఙ్మయంలో కవిత్రయ యుగం లో మొదలై చివరి వరకు కొనసాగింది.

అమహద్వాచక ప్రత్యయం

1) నేడు 'ము' ప్రత్యయం కనబడే చోట ఆ ప్రత్యయం ఇంకా చేరని రూపాలు ప్రాచీనముల అనగా శాసనాల్లో కనబడతాయి.

ఉదా: దమ్మ (ధర్మము)

2) 'ము' ప్రత్యయానికి పూర్వ రూపాలైన "[illegible]", "బు" "ంబు" లాంటివి ప్రాచీనముల అనగా శాసనాల్లో కనబడతాయి.

ఉదా: నాగబు, కొట్టంబున

3) ఉత్తరముల అనగా శాసనాల నాటికి ంబు, మ్మ, ము అనే రూపాలు మారి 'బు' ప్రత్యయం నిలిచింది.

ఉదా: సంవత్సమ్మ, కొలుము, దేశంబు

ఈ పరిస్థితి శాసనాల్లోను కావ్యాల్లోను ప్రాచీన కాలం లో చివరి దాకా కనిపించింది. ఫలితంగా ంబు, మ్మ, ము అనేవి అటు శాసనాల్లోనూ ఇటు కావ్యాల్లోనూ కూడా ఒకదానికొకటి పర్యాయరూప ప్రత్యయాలు గా నిలిచిపోయాయి.

బహువచన ప్రత్యయం

మనుష్య వాచక బహువచన ప్రత్యయం

ప్రాచీనాంధ్రం లో మనుష్యవాచక బహువచన ప్రత్యయం గా రు / లు ఉంది. ఇది మూలద్రావిడం లోని *ర్ నుంచి వచ్చింది.

ప్రాచీనముల అనగా శాసనాల్లో ర్ / రు

అనే రెండు ప్రత్యయాలు కనబడుతున్నాయి.

ఉదా : ఎవ్వార్, సంయుత్తుర్, మలిసుర్, మల్లురు, పెవ్వురు

కవిత్రయాదుల మధ్య కావ్యాల నుంచి పాలంత్రావ్రాన ర్ రూపం నశించి 'రు' అనే రూపం కనబడుతుంది.

ఉదా : అల్లురు, ధీసురు

ప్రబంధానంతర యుగం లో కావ్యాల్లో ఈ రూపం తగ్గి పోయింది. నేటి కావ్యాల్లో మొదటి నుంచి చివరి దాకా రు / లు అనే మనుష్యవాచక బహువచన ప్రత్యయం కనబడుతోంది / ఉంది.

సాధారణ బహువచన ప్రత్యయం

ప్రాచీనాంధ్రంలోను, ఆధునికాంధ్రం లోనూ కూడా మనుష్య మనుష్యేతర వాచకాల్లో బహువచన ప్రత్యయం 'లు' వస్తుంది. ఇట్టి పదాల్లో ఇది మూల ద్రావిడం లోని *కళ్ నుంచి వచ్చింది.

ఉదా : * కిలి + కళ్ > చిలుకలు
* ఇలి + కళ్ > ఎలుకలు
* వన్రై + కళ్ > వినుగులు

అయితే అన్యదేశ్య శబ్దం పదాల్లో లు మూల ద్రావిడ *ల్ నుంచి వచ్చింది.

ఉదా : గదులు, రోజులు, బల్లలు మొదలైనవి.

'ళ' అనే ఈ మూల ద్రావిడ రూపాన్ని అవశేషాలు 14
ప్రాచీనమైన మాండలికాల్లో కనబడుతున్నాయి.

ఉదా: కన్నాళ్

ప్రాచీనమైన మాండలికాల కాలం నాటికే 'ఉ' అనే ప్రత్యయం ఏర్పడిపోయింది. అది లేనప్పుడు ముందున్న 'డ' కారాన్ని ల/ళ గా మార్చడం, శేష డ కారం/ ళ గాని మార్చడం లాంటివి కూడా అప్పటికే కనిపిస్తాయి.

ఉదా: పట్టుగళ్లు, వడ్లు, కాళ్లు, మగడ్లు

కవిత్రయం మాండలికాల్లోనే 'ఉ' ప్రత్యయం సామాన్యమైనప్పటి పై సంధి భాగాల వల్లనే మార్పులు రావడం మొదలైంది.

ఉదా: అన్నలు, చీలు, చీలలు మొ॥వి.

అయితే ఈ కాలం లో 'ళ్లు' ను 'డ్లు' గా రాసే అవశేషాలు ఉండడం వల్ల ఈ సంధి జరిగింది లేనిది తెలియజేస్తున్నాయి.

ఉదా: ఊర్డ్లు, అంగడ్లు

ప్రబంధయుగం లో ళ్లు రాసే అవశేషాలు స్థిరపడడం వల్ల ఈ సంధి జరిగినట్లు స్పష్టంగా తెలుస్తుంది.

ఉదా: దేవళ్లు, ఆడువాళ్లు, కవుళ్లు

ప్రబంధానంతర యుగం లో ఈ సంధి పరిణామాలన్నీ పూర్తిగా స్థిరపడిపోయాయి. ఉదా: వేళ్లు, రాళ్లు, వాకిళ్లు

కొన్నిటి స్త్రీవాచక భాషలో వచ్చే 'రాత్రిళ్ళు' లాంటి రూపాలు పత్రికల్లో చాలా మంది రాస్తున్నా మాత్రం వినబడుతున్నాయి.

వ్యావహారిక భాషలో ఈ సంధి పరిణామాలు దాదాపు ఇలాగే ఉన్నా కొన్నిచోట్ల మాత్రం 'రళ్ళు' రూపం వినబడుతుంది.

ఉదా: ఇరళ్ళు

విశేషణాలు

క్రీ.పూ. 200 - క్రీ.శ. 1100 మధ్య కాలం లో

- త్రికం మీది హల్లు ద్విత్వమైనప్పుడు త్రిక దీర్ఘ స్వరం వైకల్పికంగా హ్రస్వమయ్యేది ఉదా: ఈ - ఉద్దండు
  ఇంబ్బొట్టు ఇప్పుడు
  అబ్బురకాసి
- ఎణ్డు / ఎడు అనే మత్వర్థక ప్రత్యయాలు చేరిన విశేషణాలు కన్పిస్తాయి ఉదా: మాన్ - ఎణ్డు మాన్ - ఎడు
- అకారాంత విశేష్యం మీద అకారాది విశేష్యానికి ముందు టుగాగమం రాగా విభక్తి విశేషణాలున్నాయి
  ఉదా: ఇరుకు - ట - ఊరి
- విశేష్య, విశేషణ లక్షణాలు రెండూ కలవి ఉదా: ఉరువు - పల్లి
- కేవలం విశేషణంగా మాత్రమే ప్రయోగింపబడేవి ఉదా: చిట్టు - వీరు

క్రీ.శ. 1100 - 1399

- హల్లు అచ్చు హల్లు అచ్చు రూపంలో ఉన్న మువర్ణకాంతాలైన తెలుగు పదాలు విశేషణాలయ్యేటప్పుడు ము వర్ణానికి బదులు 'వ' వస్తుంది. ఇనుప కవదివియ
- మిగిలిన ము వర్ణకాంతాలు విశేషణాలయ్యేటప్పుడు ము వర్ణమునకు బదులు 'పు' వాడడం ఈ యుగంలో అరుదుగా కన్పిస్తుంది. దక్షిణపు వలను
- ఉదంత, అదంత పదాలు విశేషణాలయ్యేటప్పుడు

అనుస్వారం తరచూ కన్పిస్తుంది. ఉదా: పుష్పంబులను

⊙ పరిమాణార్థక పదాలకి 'ఎడు' 'అడు' ప్రత్యయాలు చేరుతాయి. పుట్టెడు మానెడు

⊙ 12 వ శతాబ్దంలో 'చేసి' ప్రత్యయము తరచూ కన్పిస్తుంది. కాని 14 వ శతాబ్దంలో ఇది కనిపించదు. 'ఏసి' ప్రత్యయం 13 వ శతాబ్ది నుండే ఎక్కువౌతుంది.
మూండేసి

⊙ ఒక్క ఒకటి సంఖ్య తప్ప తక్కిన అన్ని సంఖ్యావాచకాల్ని అలాగే విశేషణాలుగా ప్రయోగించవచ్చు.

క్రీ.శ. 1400 - 1599

⊙ క్రితం లో ఒకటైన 'ఒక' రూపం దాని యొక్క, దానికి సంబంధించిన, అతని యొక్క, అతనికి సంబంధించిన మొ॥ అర్థాలలో కూడా వాడబడుతుంది.
ఉదా: అల్లాడ రెడ్డిగార్కిని ఒక (ఆయన) సేవకులు అనుపత్రం గార్కిని....

⊙ పూర్వయుగం లో చేసి, ఏసి రూపాలు రెండూ కన్పిస్తే చివరి దశలో ఏసి మాత్రం కన్పించింది. ఈ యుగంలో ఏశి మాత్రం కనిపిస్తుంది. పుట్టెండేశి

⊙ సప్తమి 'స్థానార్థకం'లో పూర్వయుగంలో అగున్, అవున్, అవన మాత్రం ఎక్కువ ప్రయోగాలలో ఉన్నాయి. ఓ ఒక్కసారే కన్పించింది. కాని ఈ యుగంలో ఓ కూడా చాలా ప్రయోగాలకి వచ్చింది.
రెండో కేవలం నాల్గో భాగమున్న

క్రీ.శ. 1600 – 1899

- వికారాల విషయంలో ఈ యుగంలో ప్రత్యేకంగా చెప్పుకోదగ్గ విశేషాలేమీ లేవు.
- – లంగ్ చేర్చిన ఆధునిక సంస్కృత వికారాలు అచ్చులంగ్ అలంగ్ చలంబేలంగ్ వంటివి 15 వ శతాబ్ది నుంచే కనిపిస్తున్నాయి.
- బంగా (< బంగారా) 17 వ శతాబ్దిలో మొదటి సారి గా కనిపిస్తుంది.

ధాతుజ విశేషణాలు (లేదా) క్రియాజన్య విశేషణాలు

ధాతుజ విశేషణాలు ద్రావిడ భాషలకే ప్రత్యేకం. ఇండో-యూరోపియన్ భాషల్లో "relative clauses" ద్వారా సాధించే ప్రయోజనాల్ని ద్రావిడభాషల్లో ధాతుజవిశేషణాలు సాధిస్తాయి.

క్రీ.పూ. 200 - క్రీ.శ. 1100

- భూతకాలిక విశేషణం ఇచ్చిన
- తద్ధర్మార్థక విశేషణాలు మను వాణ్డు, వత్రంబు రాదెంచు వేర
- వ్యతిరేకార్థక " పెట్టని వారు
- నామవాచకం మీద అను ధాతువు భూతకాలిక విశేషణ రూపం 'అయిన' చేర్చి నిర్మించిన విశేషణాత్మక పదబంధాలు చాలా విరళంగా కనిపిస్తాయి.
  ఉదా: ఉత్తమోత్తమున్డు - అయిన

క్రీ.శ. 1100 - 1399

① క్రియా విశేషణాల విషయంలో శాసనభాషకు సాహిత్య భాషకు వ్యత్యాసం కనిపించదు.

① శాసన భాషలో వర్తమాన కాలిక 'చున్న' ప్రత్యయం అను ప్రాతిపదికకు మాత్రం చేరుతుంది. ఇతర ప్రాతిపదికం పై కనిపించదు.

ఏలికలయుచున్న

⊙ తద్ధర్మార్థక క్రియావిశేషణాల్లో 4 రకాలు కన్పిస్తాయి

వచ్చేడివాండు, వచ్చెవాండు, వచ్చువాండు, వచ్చువాండు

⊙ 'ఎడు' రూపం 12 వ శతాబ్దిలో 'ఎడి' రూపం లో దాదాపు సమానంగా ఉండి రాను రాను తగ్గుతూ వస్తుంది. 13 వ శతాబ్ది నుంచి 'ఎడి' కి బదులుగా 'ఎటి' అనే రూపం తరచుగా కనిపిస్తుంది.

ఉండెడు, ఒత్తెడి   అనేటి ఊరు

⊙ 12 వ శతాబ్దిలో 'ఎ' ~~కన్పిస్తే కన్పిస్తుంది~~. తర్వాత తరచుగా కనిపిస్తుంది. చెల్లేవాండలు

⊙ అనంత క్రియారూపాలకు 'కల' శబ్దాన్ని చేరిస్తే భవిష్యద్విశేషణ రూపం ఏర్పడుతుంది.

తెరించంగల తెరించంగల ఏడుములు

• క్రీ. శ. 1400 – 1599

⊙ భూతకాల క్రియావిశేషణాల్లోనూ భవిష్యత్క్రియావిశేషణాల్లోనూ పూర్వయుగానికీ ఈ యుగానికీ తేడా ఏమీ లేదు.

⊙ తద్ధర్మార్థక క్రి. వి. పూర్వయుగంలో నాల్గు రూపాలున్నాయి. కాని ఈ యుగం లో -ఇ, -ఎ ల తోడి రూపాలే విరివిగా కనిపిస్తాయి.

క్రీ. శ. 1600 – 1899

భూతకాల లో 'ఇన' నిలిచిన   తద్ధర్మార్థక ఎ, ఎటి సాగే, చెల్లేటి

వర్తమాన   చేయుచున్న   ప్రతిరేకార్థక అని కానరాని

లింగం

క్రీ.పూ. 200 – క్రీ.శ. 1100

పురుష వాచక ప్రత్యయాలు 5 రకాలు కన్పిస్తున్నాయి.

i) మచ్చ్ - అణ్ణ , కమ్మ - అన , అయ్య - అన్న - యు

ii) విట్టు - అప

iii) మార - అయ్య

కొండ

కొణ్డ - అంయు - కు

ఎట్ - ఎంయు

కొచ్చ - ఇంయు

iv) మఱున్గ్ - పిడుకు

మాంట్ - పిడుగు

v) అణ - పోఱు - లు

సంస్కృతం సమమైన 'అంబా' ప్రత్యయంగల పదం ఒక్కటి మాత్రమే స్త్రీ వాచక ప్రత్యయంగా దొరికింది. మేట్ అంబా

స్త్రీపురుషోభయవాచకాలయిన ప్రత్యయాలు 5 మాత్రం లభించాయి.

i) పు. ఆరట్ - అమ్మ   స్త్రీ. ఏట్టు - అమ్మ

ii) పు. వేణ - అవ - ఒజ్జు   స్త్రీ. బజ్జక - అవ్వ

iii) పు. దేవ - అక్కి   స్త్రీ. భూంప - అక్క - యును

iv) పు. పడ - అలు   స్త్రీ. మన్నట్ - అల

v) పు. కూచ - పోటి - కి   స్త్రీ. వసన్తి - పోటి

పై వాటి లోని 'అక్కు - అల' మూల దక్షిణ ద్రావిడ శబ్దం *అళ్ / *ఆళ్ (= *వ్యక్తి) నుంచి ఏర్పడ్డాయి.

క్రీ.శ. 1100 - 1399

లింగబోధక ప్రత్యయాలు

మహదేక వచనం : -ంటు, -ణ్డు, -డు వీటిలో -ంటు
ప్రాచీన రూపమైన -ణ్టు కు రూపాంతరం అనవచ్చు.
ప్రెగ్గడ కాంటు, అల్లుణ్డు, తమ్ముడు, వారి పెద్దకొడుకు

మహతి (బహువచనము) : -సాలు, -ాలు, -త్తె
నాయకురాలు ... 'ఆలు' ప్రత్యయం అన్ని బంధుత్వ పదాల్లోనే
ఉంది. కోడలు, మఱందలు, ప్రెగ్గడకత్తె
త్తె 'కా' ప్రత్యయం మీదనే వస్తుంది, దీని ముందు కా
లోని దీర్ఘత పోతుంది.

క్రీ.శ. 1400 - 1599

మహత్తు లో 'ణ్టు' ఈ యుగంలో బొత్తిగా కన్పించదు.
ంద్రు, డు అన్న మార్పులతోనూ స్థిరపడింది. ఈ 'ండు'
ప్రత్యయం దక్షిణ ఎరుకు మాటల్లోనూ చేరుతుంది.
ఉద్దండభూపుండు
నాయకుండు, భోగియుండు శబ్దాలను నాయెండు, భోగెండు
అని ప్రయోగం చాలా కావ్యాల్లో చాలా కనిపిస్తుంది.
ఈ శబ్ద సామ్యం చే ద్రోహి ని ద్రోహెండు అని ఒకచోట
రాశారు.

మహతీ వాచక శబ్దాలకు 'రాలు' ప్రత్యయం
కన్పిస్తుంది.

క్రీ.శ. 1600 - 1899

వేర్వే పదాలను చాలా వరకు లింగ బోధక ప్రత్యయాలు లేవు. నామ వాచకాలను అన (డ), అయ (డు), అప్ప చేర్చడం వల్ల పురుష వాచకాలు; అమ (మ) అవ (వ) మొ॥ చేర్చడం వల్ల స్త్రీ వాచకాలు గుర్తింపబడేవి.

ఉదా: పు.

చిన్నన్న, కోనయ
నారాయణప్ప

స్త్రీ.

లచ్చమ్మ
సోమవ్వ } గత యుగపు రూపాల్లోవి

డు (< ణ్డు < *న్దు) పురుష బోధక ప్రత్యయంగా ఎక్కువగా అకారాంత శబ్దాల పైన కనిపిస్తుంది. పర్షో అరబిక్ పదాలలో పురుష నామాలపై కూడా కన్పిస్తుంది. ఉదా: ఆలమఖానుండు

స్త్రీ బోధక ప్రత్యయాల విషయంలో ఈ యుగానికి గత యుగానికి పెద్దగా భేదం ఏమీ లేదు.

ంబు, ంపు, ము లాంటి ప్రాచీన అమహద్వాచక రూపాలు కనిపిస్తున్నా '-ం' మాత్రమే అమహద్వాచకంగా ఈ కాలంలో స్థిరపడింది. ఉదా: శాసనం

అమహద్వాచక వచన ప్రత్యయంగా ఉకారాంత ఓ కారాంత శబ్దాలపై 'వు' కనిపిస్తుంది. ఉదా: పస్వు

వాక్యం పరిణామం

క్రీ.పూ. 200 – క్రీ.శ. 1100

ఉద్దేశ్యం, విధేయం తో వాక్య రచన సాధారణం గా ఉండేది. కర్త సాధారణం గా ప్రథమా విభక్తి లో ఉండేది. కర్మ ప్రాణి వాచకమయితే ద్వితీయా చతుర్థుల్లో ఏదో ఒక దాన్లోను, జడవాచకమయితే ప్రథమ లోను ఉండేది.

అవ్యయం క్రియకు ముందు, విశేషణం విశేష్యానికి పూర్వాన, పరోక్ష కర్మ ప్రత్యక్ష కర్మకు వెనకా సాధారణం గా ఉండేవి. నామాఖ్యాత క్రియాఖ్యాత పద్ధతులు రెండూ ఉండేవి. సంస్కృతం ప్రభావం చేత తెలుగులోకి వచ్చిన ఉపాత్తదర్థక కర్మణ్యర్థక ప్రయోగాలు చాలా విరళం గా ఉండేవి. ఈ సాధారణ పదవిన్యాస క్రమానికి విరుద్ధమైన ప్రయోగాలు కూడా అక్కడక్కడ కనిపిస్తాయి.

క్రియాఖ్యాతం: ప్రాచీనశాసనాల్లో మొట్టమొదట నామాఖ్యాతాలే గాని క్రియాఖ్యాతం లేనేలేదని ఒక వాదముంది (సం.జీ.పా.). అలాంటి క్రియాఖ్యాతాలు లేవని నిరూపించటానికి ఎన్నైన నిదర్శనలు లభిస్తాయి.

ఉదా: కమ్మరి వినియగా వ్రాసె
కఞ్చుగాణ్డు కొట్టెరి

నామాఖ్యాతం: క్రియాఖ్యాతం కన్న విరళం గా

నామాఖ్యానం కనిపిస్తుంది. ఇది 3 విధాలు.

i) క్రియాపదరహితం : ఇన్దేటు దేవిక సక్షి

ii) ధాతుజ విశేషణయుక్తం : లోకమ నిల్పిన స్థానంబు

iii) కార్త్యనామిక విశేష్యయుక్తం : నీవు నా ప్రాణసమానుణ్డవైన చెలివి

విలక్షణ వాక్య రచన పైన చెప్పిన సాధారణ లక్షణాలు పూర్తిగా సరిపడని పద విన్యాస క్రమం 9 రకాలుగా ఈ యుగ శాసనాల్లో కనిపిస్తుంది.

ఉదా: పరోక్ష కర్మ ప్రత్యక్ష కర్మ ల ముందు

గణ్డదేవరకు నయుడునకు దారపోచి ఇచ్చినాణ్డు

క్రియ తర్వాత అవ్యయం

సిత్రమణి బన్ధమిచ్చె సన్మానించుటకుగన్

యత్రదర్థ వాక్యాలు క్రీ.శ. 9/10 శతాబ్ది నుంచి మాత్రమే
అరుదు
~~అందులోనూ~~ చాలా విరళంగా కనిపిస్తున్నాయి.

ఉదా: నీకేమి వలయు దాని వేణ్డికొమ్ము

కర్మణి ప్రయోగాలు క్రీ.శ. 9 వ శతాబ్ది నుంచి కొండరు మాత్రమే దొరికాయి. ఉదా: పట్టం కట్టబడిన వాణ్డు

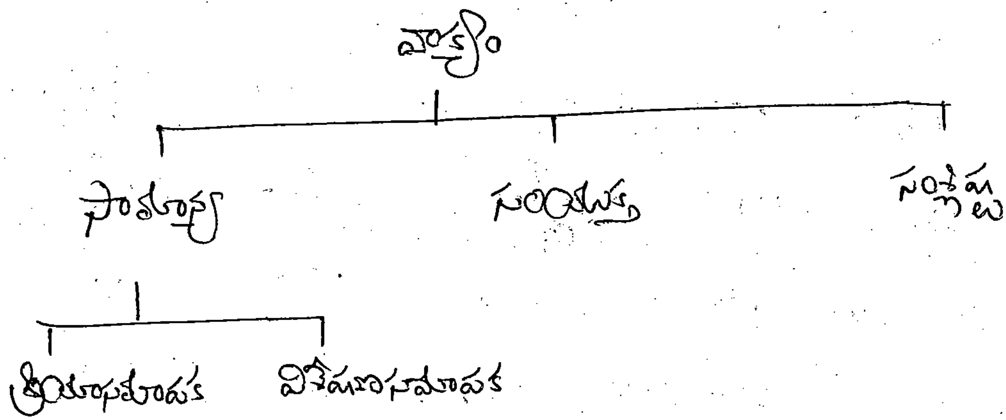
సంవాదం ఒక్క కొరవి శాసనం లో మాత్రమే (10 వ శతాబ్ది) సంవాదవాక్యాలు లభించాయి.

మణిప్రవాళశైలి : క్రీ.శ. ఏడో శతాబ్ది నుంచి ఈ రకం వాక్యాలు అక్కడక్కడ కనిపిస్తాయి. ఉదా: కొట్టబోయుఖ లోకాః

పృథక్కరణం : కాలి ప్రత్యయాన్ని పృథక్కరించి చెప్పటానికి సప్తమీ విభక్తి ప్రత్యయాన్ని అనుబంధాన్ని వాడటం చాలా ప్రాచీనకాలం నుంచి వాడుకలో ఉంది.

ఉదా: శ్రీ సాళువమహారాజు శాసన ఇప్పటితో ఆనాహతులు బాది రాజుల అన్న పల్లెయం కొడుకు

క్రీ. శ. 1100 – 1599

క్రియాసమాపక :

ఈ మండపాలు (కర్మ) నరహరిదేవరింగారి పుణ్యాన (సప్తమీవిభక్తి తోడి పదబంధం) కిరిసెంగ కిరారి నేండు (కర్త) గట్టించెను. (క్రియ)

కర్త సంబంధరూపంలో ఉన్న సమాపక క్రియ ఏక వచనంలో ఉన్నట్టి వాక్యాలున్నాయి.

ఉదా: వీరనం గారు ... ధారపోసి సమర్పించెను.

విశేషణసమాపక వాక్యం ఇయ్యావసరం (కర్త) ఆచంద్రార్కస్థాయి (విధేయ విశేషణం)

ధర్మం పాలించి వారికి దాసిదాసిని (విధేయ విశేషణం) 'నేను' కర్త ఇందు లోపించింది.

సాధారణంగా శాసన భాషలో భూతకాల విషయాల్ని చెప్పవలసి వచ్చినప్పుడు సామాన్య సమాపక క్రియలు గాను, భవిష్యద్విషయాల్ని చెప్పవలసి వచ్చినప్పుడు సంశ్లిష్ట సమాపక క్రియలు వాడటం తరచుగా కనిపిస్తుంది. వర్తమాన విషయం శాసనాల్లో అట్టే కన్పించదు.

ఉదా: పాండురంగ నరరాజు ---- గ్రామములు గాని పెట్టెను.

అట్టిన ఆచంద్రార్కములును గట్టిలు జరపఁగలవాఁడు.

ఇటువంటి పద్ధతి పూర్వ యుగంలోనూ ప్రచారంలో ఉన్నట్లు గమనించవచ్చు. ఇలా భవిష్యత్కాలాన్ని సూచక సంశ్లిష్ట సమాపక క్రియలు సామాన్య సమాపక క్రియలుగానే వర్తిస్తాయి. కాని భూతకాల సంశ్లిష్ట సమాపక క్రియలు మాత్రం శాసనాల్లో తరచుగా విధేయ విశేషణాల్లాగా వర్తిస్తాయి. ప్రాచీనత్వం గా సమాపక క్రియల్లాగా వర్తిస్తాయి.

ఉదా: ఈ ధర్మము -- ఎవ్వరు దప్పినారు ---- పాపానం బోయినారు.

భూ. కా. సం. స. క్రి. విధేయ విశేషణంగా వాడబడింది.

మాండలికటి ---- కోపాలి సమర్పించినాఁడు

కేవలం సమాపక క్రియగానే

సంయుక్త వాక్యం

ఉదా: ---- మల్లయమన్న ----- శ్రీపతివిన్న ఈ శాసనం వ్రాసెను.
(క్రీ.శ. 1516)

ఇటువంటి సంయుక్త వాక్యాల్లో సముచ్చయార్థకం న్నూ / న్నీ రెండు వాక్యాలను సంయోజనం చేయటాన్ని, రెండు వాక్యాల్లోనూ సమాన స్థానాన్ని సూచించే క్రియలలో ఒకటి లోపించటాన్ని చూడవచ్చు).

సంశ్లిష్ట వాక్యం

ఈ ధర్మమను ఎవ్వరు తప్పినను, గంగలోను గోవు బ్రాహ్మణవధ చేసిన పాపానం పొందువారు.

ఉపవాక్యం — ఈ ధర్మమను ఎవ్వరు తప్పినను

ప్రధానవాక్యం — గంగలోను గోవు బ్రాహ్మణవధ చేసిన పాపానం పొందువారు

యత్తదర్థక వాక్యాల్లో సాధారణంగా 'ఎవరు.... వారు.....' అనే రూపం ఉంటుంది. కాని ఈ యుగపు కావ్యాల్లో ఎవరు అనే ప్రశ్నార్థకశబ్దం వాక్యంలో ఉండి వారు అనే తదర్థక శబ్దం లేకుండానే వాక్యం ముగింపబడుతుంది.

ఉదా: ఎవ్వరు విరోధించినా మహాపాతకాల పడువారు

సమర్థం

కర్తృషష్ఠి క్రియావిశేషణాలకు కర్త నేటి వ్యావహారిక భాషలో ప్రథమా విభక్తి లోనే ఉంటుంది. కాని ప్రాచీన కాలంలో షష్ఠీ విభక్తి విపుల ప్రచారంలో ఉండేది.

ఉదా: రాముని చేసిన పని మొ॥వి.

గత యుగం కావ్యాల్లో ఇట్టి కర్తల కర్తృషష్ఠి చాలా విరివిగా ప్రయోగంలో కనిపించింది. కాని ఈ యుగంలో ఇటువంటివి చాలా అరుదు.

తమ చేసిన సూత్రాలు మొ॥ వి చాలా స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి. ఇలాంటి చోట్ల ప్రథమ వాడడం ఈ యుగంలో తరచుగా కనిపిస్తుంది.

జన్తావుల కసవానాఇనింగారు చేయించిన పరువంబని

ఈ యుగంలో ఆ ప్రత్యయం దాదాపు వ్యవహారంలో లేదనవచ్చు. ఎ ఏ ల పూర్తి వ్యవహారంలోకి వచ్చినట్లు చెప్పవచ్చు.

ఉదా: తమ మేనల్లుంపిల్లోళ్లను తారె వధించిన దోషాన పోవువారు.

క్రీ.శ. 1600 – 1899

వాక్య నిర్మాణ పద్ధతుల్లో గత యుగాలకూ ఈ యుగానికి ఆధునిక యుగానికి చెప్పుకోదగ్గ భేదాలేమీ లేవు.

ఈ కాలంలో సుమారుగా అన్ని వాక్యాలన్నీ కర్తర్యర్థక వాక్యాలుగా కనిపిస్తాయి. కర్మణ్యర్థక వాక్యాలు ఈ యుగంలో అసలు కనిపించవు. వ్యావహారిక భాషకు దగ్గరగా ఉండే శాసన భాషలో కర్మణ్యర్థక వాక్యాలు కనిపించక పోవడం వల్ల ఈ వాక్యనిర్మాణం తెలుగుకు సహజం కాదని సంస్కృత భాషా ప్రభావం వల్ల మాత్రమే కావ్యభాషలో ప్రవేశించిందని చెప్పవచ్చు.

సంయుక్త వాక్యాలు ఇంతకు ముందు కాలంలోని శాసనాల్లో దొరుకుతున్నా ఈ కాలపు శాసనాల్లో వాటికి ఉదా. కనిపించడం లేదు.

వ్యావహారిక భాషోద్యమం

వ్యావహారిక భాషోద్యమం అంటే వ్యావహారిక భాషను ~~[illegible]~~ ప్రమాణ భాషగా ~~[illegible]~~ వాడాలనే ఉద్యమం, విజయనగరం మహారాజా ఆనందగజపతి ఆస్థానం నుండి ప్రారంభమైనదని చెప్పవచ్చు. పండితుడైన అతని ఆస్థానంలో అతని పోషణ, స్ఫూర్తి వల్ల గురజాడ అప్పారావు పంతులుగారు "కన్యాశుల్కం" నాటకాన్ని వ్యావహారిక తెలుగులో వ్రాశారు. ఈ నాటకం పీఠికలో ఆయన "డివైన్ కామెడియా"లో డాంటే వలె వాస్తవ, సాహిత్య అభివ్యక్తీకరణకు వాడుక భాష ఉపయోగాన్ని స్పష్టం చెప్పారు. ఆ రాజకీయ ఉద్యమంలోనే పంతులుగారు "ది తెలుగు హార్ప్" (The Telugu Harp) అనే ఆంగ్ల వ్యాసాన్ని భాషా సమీక్షను వాడుక భాషలో వ్రాస్తూ అందిస్తూ ప్రచురించారు.

54

ఆనాడు ఆంధ్ర దేశంలో ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ చిన్నయసూరి, కొక్కొండ వెంకట రత్నం పంతులు గార్లకు చెందిన గ్రాంథిక, ప్రబంధ శైలికి; వీరేశలింగం, అతని సంస్కరణాభావాలతో శిష్యుల (బలిజేపల్లి లక్ష్మీనరసింహం మొదలైనవారి) శైలికి మధ్య యుద్ధం జరుగుతూ ఉండేది.

ప్రజాసాహిత్య రూపమైన

ఆధునిక భావాలు, వ్యక్తీకరణ సహిత రూపాలను ప్రాచీన కవిత్వ రూపాల, ~~[illegible]~~ వ్యక్తీకరణ మార్గాలలో చేయలేకపోవడంతో

241 నిత్యజీవితంలోని హాస్య వ్యంగ్య సంభాషణలు, ప్రహసనాలు, సాంఘిక నాటకాలుగా రూపొందాయి. ఇది పాఠకులలో క్రొత్త చైతన్యం నింపనున్నది

21/95

మహానాయకుడైన వీరేశలింగంగారి సాహిత్య –
ఉద్యమాలను ప్రోత్సహిస్తున్న నరసింహ శాస్త్రి గారు,
గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారు వీరి సంప్రదాయాన్ని తమ
మాను ముఖ్య లక్ష్యంగా పెట్టుకొని: ~~ప్రత్యేకంగా [illegible]~~
సజీవమైన వాడుక భాషను గ్రాంథికంలో ఆధునిక భాష
సాహిత్య ప్రవక్తకు కలిగిన ఉద్యమాన్ని ప్రత్యేకంగా
ఆంధ్రదేశానికి వీరు. ~~ప్రత్యేకంగా చెప్పవచ్చు, తన
కీలక రచనల ద్వారా ఆయన చేసిన సేవ, తెలుగు వచన
వాఙ్మయ ప్రగతి ఉద్యమం సాహిత్య మాధ్యమంగా
సాగినది.~~ రామమూర్తి పంతులుగారు 'సమకాలీన
మోడరన్ తెలుగు'లో వ్రాసిన వచన పుస్తకాలు సజీవ
వాడుక భాష యొక్క రూపాలను సంప్రదాయ వ్యాకరణాన్ని
ప్రవేశపెట్టవలసిన గ్రంథస్థీకరించవలెనని
ఉద్ఘాటించారు. వీరేశలింగం పంతులుగారి గురించి
గ్రాంథిక వ్యవహారిక తెలుగు భాషకు ఒక వ్యాకరణాన్ని
రూపొందించవలెనని తెలిపారు. సరళమైన వాడుక
భాష మరియు వ్యాకరణం ఆధునిక ~~వ్యవహారిక~~ సాహిత్య
సృష్టికి పునాది కావాలని 20వ శతాబ్దం రెండవ దశకంలో
విజయనగరం కాలేజి ప్రిన్సిపాల్‌గా పనిచేసిన శ్రీ పి.టి.
శ్రీనివాస అయ్యంగార్ వ్రాసిన "లైఫ్ ఆర్ డెత్ – ఎ ప్లీ ఫర్
వెర్నాక్యులర్స్" అనే కరపత్రంలో పేర్కొన్నారు.

వ్యావహారిక భాషోద్యమంలో మొదటి దశ:

పిఠాపురం మహారాజావారి పోషణలో,
జయంతి రామయ్య పంతులుగారి నేతృత్వంలో "మద్రాసు
తెలుగు అకాడమీ" వ్యావహారిక భాషోద్యమానికి
16 వ్యతిరేకంగా పెద్దఎత్తున ప్రచారం చేపట్టింది.
మద్రాసు యూనివర్శిటీ సిండికేట్, తెలుగు యూనివర్శిటీ
విద్యార్థులు నూతన భావాలు, ఆలోచనలు, సమాచారం
మొదలైన వాటిని వ్యక్త పరచటంలో అనువైన తెలుగు
భాష శైలిపై అధ్యయనం చేసి నివేదిక
[illegible] సమర్పించిందని ఒక కమిషను నియమించింది.
ఆంధ్ర ప్రాంతాలలోని వివిధ ప్రదేశాలలో, సాధుత భాష
సాహిత్య అభివ్యక్తి కేవలం సాధనంగా ఆమోదయోగ్యమైనా
అని అంతర సాహిత్య సదస్సులు జరుగుతూనే వున్నాయి.
ఈ దశలో సిద్ధాంతాలను బలపర్చింది.
విజయనగరంలో "ఆంధ్ర సాహిత్య సంఘం" దివాన్
బహదూర్ కె. రామానుజాచారి గారి అధ్యక్షతన
ఏర్పాటుచేయబడింది.

అప్పటికే పర్లాకిమిడి ప్రాంతంలో ఉద్యమ అధ్యక్షులైన
1907 విద్యా ఉద్యోగంలో ప్రముఖ విద్యావేత్తలైన గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారు
పెద్ద కష్టనష్టాలకోర్చి, తన వ్యక్తిగత సామర్థ్యాలను పూర్తిగా
ఉపయోగం చేసి ఉద్యమించిన "మెమొరాండమ్ ఆన

కాంపోజిషన్ [illegible]

మొదటన తెలుగు" ను ఆవిష్కరించారు. ఆంధ్ర భాషా కళాశాల.
(అధ్యాపనాల) చర్చలలో ప్రతి వారికి సాధికారంగా సాంప్రదాయిక
రచనలోని పాత తెలుగును, ఆధునిక వ్యావహారిక భాషలోని గల
భాషా భేదాన్ని తేటతెల్లం చేసింది.

[విజయనగరం మహారాజా సెక్రటరీ అయిన వై. నారాయణ
మూర్తి పంతులుగారు అంతటి వారికే భాష అర్థం కాని
సమస్యగా ఉండిపోయిందో, కాని రామమూర్తి పంతులుగారితో
తీవ్రమైన వాగ్వివాదం తర్వాత సమాధాన పడ్డారు.
ఇలా ఆధునిక దిగా మాత్రం వ్యావహారిక భాషోద్యమానికి మద్దతు నిచ్చారు
ఈయన ఆంధ్ర సాహిత్య సంఘం లోని వార్షికోత్సవ సభకు
అధ్యక్షత వహించారు.]

రెండవ దశ: వ్యావహారిక భాషోద్యమ కారులు ఆర్థిక వనరులు లేవు,
అధికార వర్గాల నుండి, సంపన్న వర్గాల నుండి మద్దతు
లేకపోవడం మొదలైన ఇబ్బందులను ఎదుర్కొంటున్నా,
గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారి ప్రభావవంతమైన
నాయకత్వంలో ముందుకు సాగగలిగారు. కాకినాడలో
తెలుగు అకాడమీ వార్షికోత్సవ సభకు అధ్యక్షత వహించిన
కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు తొలి పాతిక సంవత్సరాల
కాలంలో వ్యవహారిక తెలుగును ప్రచారం చేశారు.
సాంప్రదాయవాదులు వారి వాదనలోని లోపాలను ఎత్తిచూపారు
వాడుక భాషనే సాహిత్య అభివ్యక్తీకరణకు వాడాలి అనే

వారు పత్రికల ద్వారా, సదస్సుల ద్వారా మాండలికంలో
జిల్లాల్లో కొందరు పండితులు అంతటి వారి
ధోరణిలో వచ్చారు.
వేరు వేరు జిల్లాలలోని వ్యవహారిక తెలుగు వ్యాకరణ రీతులు
వేరు వేరు విధాలుగా ఉంటాయని సాంప్రదాయవాదులు
వాదన - ప్రతివాదాలు చేశారు.
సమకాలీన కాలంలో గ్రాంథిక భాషాని సంప్రదాయ తెలుగు పండితులు
వేరు వేరు జిల్లాల వారు వ్రాసిన శైలిలను
వ్యవహారిక భాషా ద్వైవిధ్యకాలు సంపాదించి వాటిలోని
శిష్టభాష వ్యాకరణ రీతులు కూడా భిన్నంగా
ఉన్నాయని నిరూపించారు. వీరు గురజాడ మొదలైన వ్యా
కావ్యేతర గ్రంథాల ప్రామాణ్యతను పరిశీలించి,
ఆ సమాజాల కాలంలో వ్యవహారంలో ఉన్న భాష నుండి
వ్యాకరణ రీతులను గ్రహించి, ప్రకటించగా
ఉన్నాయని ఋజువు చేశారు గ్రంథాలు
మొదలైన సమాజాల ఆధారములుగల శాసనాలను
పరిశీలించి, కావ్య భాషకు సమాంతరంగా సమాజాల భాషకు
ప్రజా వ్యవహార శైలి ఉందని చూపారు. ఇది ఆ కాలంనాటి
వ్యవహారిక భాష సుదీర్ఘంగా ఆధారపడి ఉందని, అది సాహిత్య
వాఙ్మయంలో గ్రహించి సజీవమై, శక్తివంతమై ప్రకాశించిందని

V.V. I.M.P page

చూపారు. ఈ ప్రయత్నంలో ప్రోగు చేసిన సమాచారాన్ని తీసుకొని గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారు శిలాశాసనాల నుండి గ్రాంథిక ప్రయోగాలను, పూర్వ కావ్యాల నుండి గ్రాంథిక కావ్యాలకు, చిన్నయసూరి నుండి మద్రాసు వరకు ఉన్న కవుల వ్యాకరణ స్ఖలనాలను, ప్రమాదములను చూపారు. ఆయన స్వానికి పండిత కవులు, ఆధునిక కవులు, ఇతర ప్రయోగాలు పరిశీలించిన ఆ సమాచారాన్ని అందించి వాడుకభాష సాహిత్య స్థాన అభివ్యక్తీకరణకు, బోధన-మాధ్యమానికి, పరీక్షల మాధ్యమంగాను ఉపయోగించాలి అనే విషయాన్ని వారు నిర్ధారించి అంగీకరించేటట్లు చేయడానికి ఎనలేని కృషి చేశారు. గిడుగు వారి "నిజమైన సంప్రదాయము" అనే పుస్తకంలో ఈ గొప్ప సాక్ష్యాలన్నీ పొందుపరచబడ్డాయి.

గిడుగు వారి కృషి

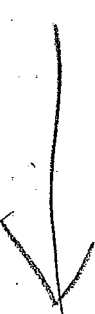
మూడవ దశ: ఆయన ప్రతిదీ తప్పులు, వారి శిష్యగణం సంస్కృతమునకు పాణిని వ్యాకరణం, తెలుగు వ్యాకరణం కూడా సార్వత్రికంగా స్వీకరించబడింది, మార్చడం కుదరదని, వ్యవహారం లేని వాడని వ్యాకరణ నియమాలను సాహిత్య కావ్యాలలోగాని, వచనంలోగాని వాడరాదని వారు ఘోషించారు. మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయం

"తెలుగు బోర్డ్ ఆఫ్ స్టడీస్" లో సభ్యునిగా గిడుగు రామ్మూర్తి
పంతులుగారు, ~~[illegible]~~ పెద్ద యూనివర్సిటీలో పరీక్షలకు
బోధనాంశాలుగా నిర్దేశించిన పలు పుస్తకం ? లు
చెప్పిన సూత్రాలను పాటించని విధాన్ని నిరూపించేవారు. (1)
~~అయినా అప్పకవి చిన్నయసూరి వీరేశలింగం సంప్రదాయానికి~~
~~చెందిన రచయితలతో ... చెప్పవలసిన పని లేదని~~
~~సుబుద్ధులు ... వారు.~~ విద్యార్థులు ... లు చదివే
భాషా గ్రంథాలలో (పాఠ్య గ్రంథాలలో) లేని వ్యాకరణాన్ని
~~[illegible]~~ వారు ప్రమాణాన్ని (2) ~~[illegible]~~ భావించడం ఎంత
నిర్హేతుకమో, అసంబద్ధమో (?) ఎలా చెందవాని (?)
ఉద్బోధించేవారు. ఆయా (3) సంప్రదాయవాదులు వ్రాసిన
సంప్రదాయబద్ధంగా లేదని, బాలవ్యాకరణము వారి
వ్యాకరణాన్ని ఉ.కు. లక్షణ పాటిస్తు వ్రాసిన వ్రాతలు
ఎంత త్రుటితంగా, ఏ స్వప్నంగా ఉంటాయో
~~సోదాహరణాలతో వివరించేవారు~~. "ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్ (4)
పత్రిక లో ~~[illegible]~~ ప్రచురించబడిన "[illegible]"
అనే రచనలో సోదాహరణంగా వివరించారు. 11వ
శతాబ్దపు తెలుగు సాహిత్యభాషకు ప్రామాణికత గల
అనన్యసామాన్యమైన పట్టు కల ప్రతి ఒక మర్మాలు (?)
అప్పకవి చిన్నయసూరి తన నీలాచంద్రికలో (?) ప్రాచీన శైలిలో
వ్రాసి ప్రచురించిన ~~[illegible]~~ ఎంత తప్పుగా, ఎంత దారుణంగా

← గిడుగు రామ్మూర్తి →

తప్పులు (5) చేశాడో తెలియజేసి చెప్పడం కూడా ఆలక్షణ.
సాధించిన ఘనత అని చెప్పుకోవచ్చు. ఇలాగే
రామమూర్తి పంతులుగారు వర్క్ (6) సన్నివేశాలు పడని
అప్పటివరకు వేద చేలువాల ~~...~~ తెలుగు సాహిత్య
కావ్య వేద కావ్యేతర గ్రంథ~~...~~ ప్రతి వేదంలో
అంతర్యుక్తి కానేరదు. ఈ విషయంలో శ్రీనివాస

ప్రొఫెసర్ సెయింట్స్బరి లాగ పోల్చవచ్చు. ~~...~~
ఆ శాస్త్ర (7) గ్రంథాలలో (1) తమిళ వ్యాకరణాలు వారి సాహిత్య

భాష ~~...~~ ప్రయోగాలనుండి ప్రత్యేక దారులు పట్టిన
ఉదాహరణలను, (2) 11వ శతాబ్దపు సాహిత్య
తెలుగు లోని వ్యాకరణ ప్రయోగాలను, సూత్రాలను
అనుసరించాలనే తపన వల్ల దొర్లిన తప్పులను
ఉదాహరణలను ఎత్తి చూపేవారు. ~~ఈ విభిన్న~~
~~వేదాలకు రచయిత~~ ఏ గ్రంథంలోనైనా గోచరించే
ఈ విభిన్నమైన వేదాలకు ఆ (8) రచయిత కాలంనాటి సజీవ
వ్యావహారిక భాష, ~~...~~ ప్రభావమే కారణమని
చెప్పవచ్చు. ~~తెలుగు సంప్రదాయక~~ కావ్యాలలోని ~~...~~
~~...~~ సంప్రదాయక తెలుగు (9) భాషాస్వరూపం వ్యాకరణపరంగా,
సూత్రకారపరంగా మార్పులకు లోనవుతూ వచ్చిందని, చివరకు
అలా. గ్రంథాలలో ~~...~~ (పద్యకావ్యాలలోని) ఆ మార్పులు కూడా
శాసనాలలో ఉన్న వాడుక భాష యొక్క లక్షణాలు జాలని

ప్రభావం వల్ల సంభవించినవే. వ్యావహారిక భాషోద్యమ కాలం గొప్ప విజయవంతమైనదంటే తన [illegible] అవసానానికి రెండు సంవత్సరాలకు ముందు [illegible] పండితులుగారు గ్రాంథిక తెలుగు అసోసియేషన్ (నూతన నామము వ్యావహారిక భాషా ప్రచారక సమాజము) యొక్క అధ్యక్ష పదవిని అంగీకరించారు.

ముగింపు: ఇరవయ్యవ శతాబ్దం తొలి దశాబ్దాలలో ఆధునిక తెలుగు ఉద్యమం (వ్యావహారిక భాషోద్యమం) మంచి ఊపు అందుకుంది. మహాకవి గురజాడ గారు, గిడుగు లాంటి అనేకమంది నాయకులు. ఉపాధ్యాయులు, సుశిక్షితులు, పాత్రికేయులు అయిన వక్తలు (విశిష్ట మేధావులు) ప్రయోగాలను విస్తరించేస్తూ జీవ వ్యావహారిక భాషా రచనలను రచించారు. [illegible] నాళ్లలో వెలుగులోకి వచ్చిన భావకవులు, ఆధునిక కాలంలో ప్రాముఖ్యం పొందిన విప్లవకవులు వీరిలో భాగమే. అప్పట్లో గురజాడ వారి "కన్యాశుల్కం" నాటకం అనేక భాషలలో వచ్చి అనేకమంది నాటక కర్తలు తమ నాటకాలను జీవ భాషలో వ్రాశారు. తదనంతరం కూడా నాటక భాషలో వ్రాయబడటం సాధారణమై పోయింది.

Short this

సామాన్య
దేశభక్తులు, పండితులు అయినా, ప్రజ్ఞావంతులుగా
లేని ప్రజ్ఞా పత్రిక'లో సంపాదకీయాలూ వ్యాఖ్యానాలు
మొట్టమొదటిసారి వ్రాసి నారని పేరుపడి ఉన్నారు. ఇదేకాకుండా
అనేకమంది లేని వ్యాసాలున్న, దిన పత్రికలలో, పత్రికలు
వ్యాఖ్యానాలు వ్రాయడం సాధారణమైపోయింది.
(ప్రజా ప్రభుత్వం) వార్తా భాష ప్రజల
భాషగా ఎదిగేందుకు అవకాశాలు ప్రత్యేకంగా [illegible]
ప్రతిపాదించి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
పండితులకు [illegible] ఉన్నారు.

Gist

Intro →

additional points

భాషా ఆధునికీకరణ లో [illegible]

ప్రసార మాధ్యమాల పాత్ర

వార్తా పత్రికలు అప్పటికప్పుడు క్రొత్తపదాల్ని

తెలుగు లో [illegible]

వాటి రూపాంతరాల ద్వారా వివిధ రంగాల లో భాషా ఆధునికీకరణ కు తోడ్పడుతున్నాయి.

ఉదా: "సతీష్ ధావన్ స్పేస్ సెంటర్ (షార్) లో సోమవారం అంతరిక్ష సూక్ష్మ నౌక ప్రయోగం (స్పేస్ క్యాప్సూల్ రికవరీ ఎక్స్‌పరిమెంట్) విజయవంతమైంది."

అంతర్జాతీయ సంబంధాల రంగం లో

'Look east policy' & 'ప్రాక్దిశ వీక్షణా విధానం'

వ్యాపార, ఆర్థిక విషయాలు వార్తల్లో కూడా ఇటీవల వార్తా పత్రికలు నూతన పదజాలాన్ని విరివిగా కల్పిస్తున్నాయి. అనేక పదబంధాల & సంక్షిప్త రూపాలని కూడా ఇవి వ్యాప్తి లోకి తెచ్చేందుకు దోహదపడుతున్నాయి.

ఉదా: నగదు లావాదేవీల యంత్రాలను ('ఏటీఎం'లను)

వడ్డింపేతర ఆదాయం (రుసుము/కమిషన్ ఆధారిత)

విలువ ఆధారిత పన్ను (వ్యాట్)

సినిమా రంగం లో 'డైలాగులు'

మాటల-రచన, సినిమా పాటల రచన వంటివి సృజనాత్మకంగా ఉంటూ భాషా ఆధునికీకరణ ను పొందేందుకు తోడ్పడుతున్నాయి. సినిమా మాధ్యమానికున్న ప్రచార శక్తి వల్ల ఇవి చాలా వేగంగా కొద్దికాలంలో సైతం వ్యాప్తి పొందుతున్నాయి.

ఉదా: అవతలకు ద్రస్సు పోవాలి
బెదరకు ఉశ్శ మాంత్రిస్తం

వీటిలో ద్రస్సు, ఉశ్శ ఇవి మొదట అర్థం తెలియని / శబ్దానుకార పదాలు కాన్నూ, అవి తెలుగు వారందరికీ సుపరిచయ పదాలే.

అలాగే 'పిరన్ లెక్క' లాంటి పదాలు వాటి మూలార్థం లా భాషలో సుమారు కల్లి స్థిరపడుతున్నాయి.

శ్రీ

ప్రసార మాధ్యమాలు - భాషాభివృద్ధి

- ప్రసార మాధ్యమాలు → వ్యావహారిక భాషని ప్రామాణిక భాష గా ప్రాచుర్యం చేయడం లో వాటి పాత్ర.
- వివిధ ప్రసార సాధనాలు తమ కు అనుకూలం గా భాషని వృద్ధి చేసుకోవడం, ఆయా ప్రయోగ భేదాల కు అనుగుణం గా భాష ఎదగడం.
- ప్రసార సాధనాలే
  - అనువాదం
  - ప్రజా వ్యవహారం నుంచి గ్రహించడం

  వంటి మార్గాల ద్వారా భాష ని వృద్ధి చేసి ఇతర భాషాభివృద్ధి వ్యవస్థల పై ప్రభావం చూపడం.
- ఇతర వ్యవస్థల్లో రూపొందిన పదజాలాని కి ప్రాచుర్యం కల్పించడం ద్వారా భాషాభివృద్ధి కి ప్రోద్బలాన్నివ్వడం
- వివిధ భాషాభివృద్ధి / భాషా ఆధునీకరణ వ్యవస్థల మధ్య సంవాదం (interaction) - ప్రసార మాధ్యమాల మార్గ దర్శకత్వం.

→ ప్రసార మాధ్యమాలు నిత్యం నూతన విషయాల్ని అందిస్తూనే ఉంటాయి కాబట్టి భాషని అభివృద్ధి పరచడం లో అవి నిరంతరం క్రియాశీలక పాత్ర పోషిస్తూనే ఉంటాయి.

Material

→ ఇంకొన్నింటి అవసరమైనప్పుడు వార్తాపత్రికలు తెలుగు శాస్త్ర గ్రంథాల నుండి పదజాలాన్ని తీసుకొని ప్రయోగిస్తాయి. ✓

(1) తద్వారా అవి జనబాహుళ్యంలో ప్రాచుర్యం పొందుతాయి.

ఉదా: సాంఘిక ఒడంబడిక సిద్ధాంతం (రాజనీతిశాస్త్రం)
కిరణజన్య సంయోగ క్రియ (జీవశాస్త్రం)

→ రాజకీయ నాయకులు ఉపయోగించే మాటలు (ఉదా: కాషాయీకరణ) ; ఆర్థిక సంబంధాలలో వినిపించే 'ధరల సూచికలు', 'ద్రవ్యోల్బణం' 'దినసరి వేతనం' లాంటి పదాలు ; రైతులకు సంబంధించిన 'కనీస మద్దతు ధర', సన్నకారు - చిన్నకారు రైతులు లాంటి పదాలు ప్రసార మాధ్యమాల ద్వారా (2) నిత్యవ్యవహార భాషలో భాగమయ్యాయి. ఇలా వివిధ ప్రయోగభేదాల్లోని పదజాలానికి ప్రాచుర్యం కల్పించడం ద్వారా ప్ర.మా. భాషని అభివృద్ధి చేయగలవు.

→ ప్రసార మాధ్యమాలు సృష్టించిన అనేక పదాలు ఆ తర్వాత నిత్యవ్యవహారంలో భాగమై పోవడమే గాక శాస్త్రగ్రంథాల్లో, వివిధ అధికార పత్రాల్లో కూడా చోటుచేసుకున్నాయి. ఈ మేరకు భాషాభివృద్ధికి ఇవి తోడ్పడుతున్నాయి.

ఉదా: ఆర్థిక రంగంలో

సెన్సెక్స్, నాస్‌డాక్ సూచి

మౌలిక సదుపాయాలు (infrastructure)

వంటి పదాలు వార్తాపత్రికల నుంచి తెలుగు ఆర్థిక శాస్త్ర విద్యా ప్రపంచాలలోకి చేరుతున్నాయి.

'రైతుల వద్దే మండీ' వంటి వార్తాపత్రికల శీర్షికలు అధికార పత్రాలలో కూడా రావడం మొదలైంది.

ప్రాంతీయ వ్యవహారాల్లో కూడా ప్రసార సాధనాల భాష ప్రభావితం చేస్తుంది.

→ ప్రసార మాధ్యమాల లో ప్రాంతీయ ప్రకటనలు సర్వ సాధారణం. వీటిలో ప్రాంతీయ భాష ఆకర్షణీయంగా, సులభంగా అర్థమయ్యేలా తీర్చిదిద్దడం ప్ర.మా. మీదే ఆధారపడుతుంది. వివిధ రకాల ప్రాంతీయ (3) ప్రయత్నాలకి అనుగుణంగా భాషని వృద్ధి చేయడంలో ప్ర.మా. కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి.

ఉదా: 'విద్యుత్తు ఛార్జీల విద్యుత్తు షాక్' అనే పత్రికలకి అనుగుణంగా 'కృష్ణా సమాచారం పంటపొలాల తీరల వైభవం' అని వీరలకి

'నిర్లక్ష్యత ప్రకటన' 'స్థిరాస్తి వివరం' వంటి శీర్షికలు రాస్తు ప్రకటనలకి వాడడం.

ఈ విధంగా ఇతర రూపాల లోని తెలుగు భాషను కూడా ప్రసార మాధ్యమాలు ప్రభావితం చేస్తాయి.

→ ఆధునిక వార్తాపత్రికల్లోనూ, టి.వి., రేడియోల్లోనూ ఆర్థికం, వాటాలు, రైతుల & వ్యవసాయ వివరాలు, ఉద్యోగ వివరాలు, విద్యార్థుల శాస్త్ర సాంకేతిక విషయాలు వంటి సర్వరంగాలకు సంబంధించిన మాట వాడుతుంటుంది. దీని వల్ల ఆయా రంగాలకు చెందిన ఉపయోగించే పదజాలం అందరికీ వాడుక లోకి వచ్చి భాష అభివృద్ధి చెందుతుంది.

(4)

→ ✓ పత్రికలలో సంపాదకీయాలు (editorials) విలక్షణ భాషాశైలి ని భాషాభివృద్ధి చేకూర్చగలవు

ఉదా: "మహిళలకు చెంత రాయలు రాలుస్తే
బట్టలు చేసినంత మాత్రాన సమస్యలు మటుమాయం
కావు. — శిక్షణ జీతాలిచ్చి గాని డాక్టర్ల సేవలు
పల్లెటూళ్ళల్లో ప్రాణం పోయడానికి [illegible]
బయట [illegible] పెట్టి [illegible]
పంపలేని దుర్భర పరిస్థితులున్నాయి."

దాని/సంపాదకీయం పత్రిక విశ్లేషణాత్మక వ్యాసాల్లో వాడే భాష మరీ క్లిష్టంగా ఉంటుంది.

ఉదా: "లంచాలను తగ్గించటం లాంటి ప్రజా విజయాలు సాధించిన
రంగం [illegible]. — రాజకీయాల్లో
అవినీతి ఉన్నప్పుడు రవినీతి పరులను అదుపు చేసే
చేవగాని, చిత్తశుద్ధి గాని ప్రభుత్వానికి ఉండదు."

→ ✓ వార్తాపత్రికల ప్రధాన ఆశయం, ఆయా వార్తల్ని సామాన్య ప్రజలకు కూడా అర్థమయ్యేలా అందించడం. అందువల్ల ఇవి మరి సాధ్యమైనంత ప్రతి పదాన్ని తెలుగు

లోనికి ఉపయోగించి అనవసర శబ్దాల సృష్టించడం. మరి విరుద్ధంగా (5) అన్యదేశాల్ని ప్రయోగించి భాషని విస్తృత పరుస్తున్నారు:

ఉదా: 'సెలబ్రిటీస్ కి లంచం ఇవ్వజూపిన ఆటగాడు!'

'బ్యాంక్ లో కమాండ్ పై ఇప్పుడే ఆరా!'

'ప్రపంచ టైటిల్ లక్ష్యం'

'బాబు మాటల మల్లెలబాణాలు'

'నకిలీ స్టాంపుల స్కాం లో నాయిక్ ట్రస్ట్ పాత్రేంటి?'

→ ఇటీవల వార్తా పత్రికలు (కథనాలు, ధారావాహికలు వినోదాత్మకం వగైరా), మహిళా శీర్షికలు వంటి వాటి విషయంలో ఆంగ్ల పదాల్ని ఉపయోగించడం తగ్గించి పూర్తిగా తెలుగువారి అభిరుచికి అనుగుణంగా తెలుగు అంశాల్ని అందిస్తున్నారు. వీటికి తగ్గ భాషని తయారు చేసుకున్నారు.

→ ప్రసార మాధ్యమాలు వాడే భాష భాషావ్యవస్థా(6) లేదా ఆధునికీకరణ / ఆధునిక దృష్టి కోణాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది. ఉదా: మత విషయాలు మాట్లాడేటప్పుడు అవి లౌకిక ఆలోచనని సమర్థించే భాషని వాడతాయి. ప్ర.మా. మూఢనమ్మకాల కి వ్యతిరేకంగా హేతువాదానికి మద్దతు నిస్తాయి. విప్లవాత్మకమైనవి ఆధునిక దృష్టికోణం లో రాస్తారు. ఆధునిక భావాలను అన్నింటినీ ప్రభుత్వ విధానం లో సంబంధం లేకుండా వ్యక్తిగతం ఆధునిక సంబంధ దృ.కో. కొత్త సైద్ధాంతిక దృ.కో. లోకి మలిచేస్తుంది.

→ తమ భాషను తామే రూపొందించుకోవడం ద్వారా కూడా ప్రసార మాధ్యమాలు భాషా ఆధునీకరణంలో తోడ్పడుతున్నాయి. వార్తలను నివేదించేందుకు తీరు, తేదీ, ముఖ్యాంశ వివరం, ఇతర వివరాలు, సారాంశం ఇలా ఇవన్నీ చెప్పేందుకు 26 పద్ధతి, ఒక ప్రత్యేక భాష కావాల్సి వస్తుంది. దిన్న తెలుగు పత్రికలు చాలా వరకు ఆంగ్ల పత్రికల నుండి తెచ్చుకున్నాయి.

ఉదా: సందర్భం చెప్పటానికి (while)

'వార్తా వాహికలలో ప్రయుక్తమైన సందర్భమున' మొదలైనవి ఆధునీకరణ వల్ల భాషా సాంకర్యానికి వృద్ధి చేకూరి

'విలేకరుల సమావేశంలో' అంటున్నారు.

'చెబుతూ' 'మాట్లాడుతూ' 'వివరిస్తూ' వంటి పదాలు వచ్చాయి.

WS వార్త ఏజెన్సీల నుండి స్వీకరించబడినది 'అని' 'ముఖ్యమంత్రి గారి సన్నిహిత వర్గాల భోగట్టా' 'అభిజ్ఞ వర్గాల భోగట్టా' వంటి ప్రయోగాలు చేస్తున్నారు.

అలాగే టి.వి. లేదా రేడియో వార్తా ప్రసారాల మధ్యలో 'ఇప్పుడే అందిన వార్త' వంటివి చెప్పడం జరుగుతుంది.

ఇలా తమ భాషను తామే తయారు చేసుకొని నేటి స్వతంత్ర ప్రసార మాధ్యమాలకు వచ్చేసింది.

→ ప్రసార మాధ్యమాలు రూపొందించిన భాషనే విరివిగా వాడుతున్న రంగాలు ఎన్నో ఉన్నాయి. (7)

ఉదా: ఇలాంటి రంగాల్లో వాణిజ్యం లేదా రాజనీతిశాస్త్రం ముఖ్యమైంది.

ఆధునిక దినపత్రికలలో అత్యధికం రాజకీయాలకు సంబంధించిన వార్తలే ఉంటూ ఉంటాయి. దేశవ్యాప్తంగా జరిగే వివిధ రాజకీయ పరిణామాల్ని వెనువెంటనే ముద్రణ కి అందించే ప్రక్రియ లో వార్తాపత్రికలు ఎన్నో నూతన పదకల్పనలు చేస్తుంటాయి. ఇవి క్రమంగా [illegible] శాస్త్రగ్రంథాల్లో చేరుతాయి.

'సామ్యవాదం', 'సవరణ' వంటి పదాలు మొదట పత్రికలు వాడగా తర్వాత శాస్త్రగ్రంథాల్లో ప్రవేశించాయి.

'శ్వేతపత్రం', 'బిల్లు', 'శిఖరాగ్రచర్చలు', 'నిస్సైనిక ప్రాంతం', 'నిర్యుద్ధ ఒప్పందం', 'కాల్పుల విరమణ', 'జన హనన ఆయుధాలు' వంటి పదాలెన్నో వార్తాపత్రికలు అందిస్తున్నాయి.

అలాగే ఆర్థిక రంగం లో 'ఉదార ఆర్థిక విధానం', 'ప్రపంచీకరణ', 'సరళీకృత ఆర్థిక వ్యవస్థ', 'పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ', 'పరపతి విధానం' వంటి పదాలు అందిస్తున్నాయి.

Relativization సాపేక్షీకరణ

ధాతుజవిశేషణం సమాసాలలో ఎప్పుడే సాధ్యమవుతుంది, సాపేక్షీకరణం ~~అంటారు~~. ఎందుకంటే ఆంగ్లంలో [illegible] దీని స్థానంలో "relative clauses" వాడతారు. relative clauses నుంచి relativization వచ్చింది, దీని తెలుగు పేరు సాపేక్షీకరణం అయింది.

ఇండో-యూరోపియన్ భాషల్లో సాపేక్షీకరణకి యత్తత్తుల వాక్యాల్ని వాడతారు. కాని ద్రావిడ భాషల్లో ధాతుజ విశేషణం పద్ధతి ఉంది.

శీర్షికీకరణం (Topicalisation) అనేది సాపేక్షీకరణ లో ఒక ముఖ్యాంశం.

ఉదా: ఒక వ్యక్తి ఒక వస్తువు ఒక సంచిలో పెట్టాడు.

ఈ వాక్యాన్ని మరో వాక్యంలో గర్భీకృతం చేయడానికి పెట్టాడు క్రియ నుంచి పెట్టిన అనే ధాతుజ విశేషణం ఏర్పడాలి.

ఒక వ్యక్తి ఒక వస్తువు ఒక సంచిలో పెట్టిన రోజు ఆదివారం.

అయితే పై వాక్యంలో ధాతుజవిశేషణం

ప్రశ్నను చేరిన నామవాచకం వాక్యంలో ప్రధానంగా చెప్పబడుతున్న అంశం – శీర్షిక (topic) అవ్వడం గమనించవచ్చు. ఇలా ధారాళంగా ప్రశ్న చేయడం ద్వారా ఏ నామవాచకాన్నైనా శీర్షిక చేయవచ్చు

ఒక వ్యక్తి ఒక వస్త్రం పెట్టిన సంచి

ఒక వ్యక్తి ఒక సంచిలో పెట్టిన వస్త్రం

ఇది శీర్షికీకరణ. ~~అయితే~~ శీర్షిక గా మారే నామవాచకం ప్రశ్నించే శక్తి లోపించడం మనం చూడొచ్చు. ఇందువల్ల దీనిని ఉపవిభక్తిక నామ్యీకరణం ~~అంటారు~~. ఏ నామవాచకం శీర్షిక ~~అవుతుందో~~ అది అన్నిటికన్నా ప్రాధాన్యత ~~అంశం~~ అవుతుంది. ~~అందువల్ల~~ శీర్షికీకరణ అనేది prioritization కి ఒక మార్గం.

~~అయితే~~ సాపేక్షీకరణ మీద కొన్ని పరిమితులున్నాయి. అన్నివేళలా శీర్షికీకరణం కుదరదు.

ఉదా: సుబ్బు క్షౌరంతో పరీక్ష రాశాడు. (సమవాయ సంబంధం)

సుబ్బు కలంతో పరీక్ష రాశాడు. (సంయోగ సంబంధం)

సుబ్బు పరీక్ష రాసిన కలం అనవచ్చు

* సుబ్బు పరీక్ష రాసిన క్షౌరం అనలేము

లుప్త విశేష్య నామ్నీకరణం ద్వారా సాపేక్షీకరణ 34

చేస్తున్నప్పుడు సంయోగ సంబంధం గల నామవాచకాలు (ఉదా: కలం) మాత్రమే లుప్తీకరణని పొందగలవు. సమవాయ సంబంధం (ఉదా: జ్వరం) గల నామవాచకాలు లుప్తీకరణం పొందలేవు.

క్రియాజన్య విశేషణాల మీద కొన్ని ఆంక్షలు ఉండా చేరి క్రియా విశేషణాలుగా గాని, నామ విశేషణాలుగా గాని ప్రవర్తిస్తాయి. ఉదా

ఉదా: అతను వచ్చినప్పుడు
అతను చెప్పినందుకు
నువ్వు అన్నట్లు
ఆమె వచ్చేముందు

క్రియాజన్య విశేషణాల తర్వాత అవధి బోధక సర్వనామాలు మాత్రమే రాగలవు.

ఉదా: వచ్చినవాడు
* వచ్చిన వీడు

భాష ఆధునీకరణ - ప్రసార మాధ్యమాల పాత్ర

ఆధునిక భావాలను, అవసరాలను, పరిస్థితులను అనుగుణంగా భాష ఎదగడమే భాషా ఆధునీకరణ. అందువల్ల ఆధునిక పరిస్థితుల్లో ఆవిర్భవించిన ప్రసార మాధ్యమాలను అనుకూల భాషగా తెలుగు భాష మారటం కూడా తెలుగు భాషా ఆధునీకరణలో ఒక భాగమే. ప్రసార మాధ్యమాల భాష ఇతర భాషా ఆధునీకరణ సాధనాల కన్నా ప్రాధాన్యంగా ఉంటుంది. అందుకే భాష ఆధునీకరణ ప్రసారమాధ్యమాలను అవసరాలు అది వాటి ఫలితమేనా కాదా!

ముద్రణా మాధ్యమమైన వార్తాపత్రికలు గ్రాంథికం నుంచి శ్రవణ మాధ్యమమైన రేడియో, దృశ్య శ్రవణ మాధ్యమమైన సినిమా - టివి శిష్ట వ్యావహారికం నుంచి ఆది తేలికైన తమ స్వభావ సిద్ధమైన అవసరాల కారణంగా జనప్రియంగా మారేందుకు గాను వాడుక భాషలోకి మారాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో టి.వి. లేదా దృశ్యశ్రవణ మాధ్యమం ప్రవేశించే నాటికే వాడుక భాషను సర్వత్రా ప్రమాణ భాషగా వేళ్ళూనుకొని పోయి ఉండటంతో టి.వి. మొదటి నుంచీ వాడుక భాషలోనే ఉంది. ఈ విధంగా గ్రాంథిక భాషా స్థానంలో వాడుక భాష ప్రమాణ భాష కావడమనే తెలుగు భాషా ఆధునీకరణ పరిణామంలో తొలి దశలో ప్రసార మాధ్యమాలు/ వాటి అవసరాల రీత్యా కీలక పాత్ర పోషించాయి.

తెలుగు భాష ఆయా ప్రయోగ సందర్భాల కనుగుణమైన ప్రయోగ భేదాలుగా / భేద రీతులుగా (registers) రూపుదిద్దుకోవడమే తెలుగు భాష ఆధునీకరణ అని చెప్పవచ్చు. వార్తాపత్రికలు, రేడియో, టి.వి, సినిమా తమ తమ <u>తెలుగు</u> ప్రయోగభేద రీతులను ఆయా అవసర కాలం లోనే రూపొందించుకోగలిగాయి, తద్వారా తెలుగు భాషని ఆధునీకరణ గావించాయి. ఇంగ్లీషు వార్తాపత్రికలు, B.B.C. వంటి విఖ్యాత రేడియో సంస్థలు ఆవిధంగా ఈ ప్రయోగ భేద రీతుల్ని రూపొందించడం లో నమూనాలు గా పని చేశాయి.

~~ఉదా~~: వార్తల నివేదన పరిభాష లో

"అభిజ్ఞ వర్గాల భోగట్టా" (According to knowledgeable sources)

"విశ్వసనీయ వర్గాల కథనం ప్రకారం" (According to releable sources)

"ఇది ఇలా ఉండగా" (Meanwhile)

సినిమా రంగంలో సాంకేతిక పరిభాషకి కల్పించబడ్డ తెలుగు అనువాదాలకంటే ఆంగ్ల అరువుపదాలే ప్రాచుర్యం పొందాయి. ఆంగ్ల అరువు మాటల్ని స్వీకరించడమనేది కూడా తెలుగు భాష ఆధునీకరణలో ~~అంతర్భాగమే~~ !

~~ఉదా~~: కెమెరా, డైరెక్టర్, హీరో, హీరోయిన్, విలన్, ఫైట్స్, సాంగ్స్, కామెడీ, ట్రిక్కు, డైలాగులు

రాజకీయ, ఆర్థిక, వాణిజ్య, సాంకేతిక, వైద్య, క్రీడా, యుద్ధ తదితర వైవిధ్య రంగాలకి చెందిన వార్తలు ~~అంతర్జాతీయ~~ స్థాయిలో ~~ఆధునిక~~ సమకాలీన విషయాల్ని తెలుగు వారికి అందించే ప్రసార మాధ్యమాల లో

నిర్వహిస్తున్నందున ప్రసార మాధ్యమాలు ఆయా రంగాల్లోని నూతన పదజాలాన్ని తెలుగులో సృష్టించడం లో కూడా సహాయపడుతున్నాయి. ప్రసార మాధ్యమాలకి ప్రజా బాహుళ్యం పై ఉండే విస్తృత ప్రభావం కారణంగా శాస్త్రగ్రంథాలు, అధికార పత్రాలు మొ॥ ఇతర ప్రయోగ భేదాల వారు ప్రసారమాధ్యమాలు సృష్టించిన పదజాలాన్ని స్వీకరిస్తున్నారు. ఈ విధంగా చూస్తే తెలుగు భాషా ఆధునీకరణలో ప్రసారమాధ్యమాలది మార్గదర్శక నాయకత్వ పాత్ర.

ఉదా: కనీస మద్దతు ధర, విలువ ఆధారిత పన్ను

ఉదార ఆర్థిక విధానం — ఆర్థిక రంగం

ద్వైపాక్షిక చర్చలు, విస్తృత మండలం, నిర్దిష్ట ఒప్పందం,

అంగీకార పత్రం (MOU) — రాజకీయ రంగం.

అనువాద రూప ఆధునీకరణ గాక

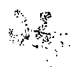
(1) ప్రజల నిత్యవ్యవహారంలోని ప్రజలచే సృష్టించబడిన పదాలను కూడా ఆధునికావసరాలకు తగినట్లుగా ప్రచారం లోకి తేవడం ద్వారా

(1) వివిధ ప్రాంతీయ, సామాజిక మాండలికాల ప్రభావాన్ని ఆధునిక అవసరాలకు అనుగుణంగా ప్రమాణీకరించడం ద్వారా

(1) శాస్త్రగ్రంథాలు మొ॥ ప్రయోగ భేదాలలోని పదజాలానికి సందర్భానుసారంగా ప్రాముఖ్యం కల్పించడం ద్వారా

(1) అన్యదేశ్యాలను అవసరమైనప్పుడు స్వీకరించడం ద్వారా

ఇలా పలు రీతుల్లో ప్రసారమాధ్యమాలు తెలుగు భాషా ఆధునీకరణ లో కీలక పాత్ర పోషిస్తున్నాయి.

తెలుగు వాక్య రచనా విన్యాసం

వాక్య నిర్మాణాన్ని బట్టి వాక్యాలు సామాన్య, సంశ్లిష్ట, సంయుక్త అని మూడు విధాలు. సామాన్య, సంయుక్త వాక్యాలు క్రియారహితాలు లేదా క్రియాసహితాలు గా ఉండొచ్చు. సంశ్లిష్ట వాక్యాలు మాత్రం తప్పని సరిగా క్రియాసహితాలే అవుతాయి.

సామాన్య వాక్యాలు : వాక్యానికి ఉండాల్సిన రెండు లక్షణాలు ఒక ఉద్దేశ్యం ఒక విధేయం మాత్రమే ఉంటే అవి సామాన్య వాక్యాలు.

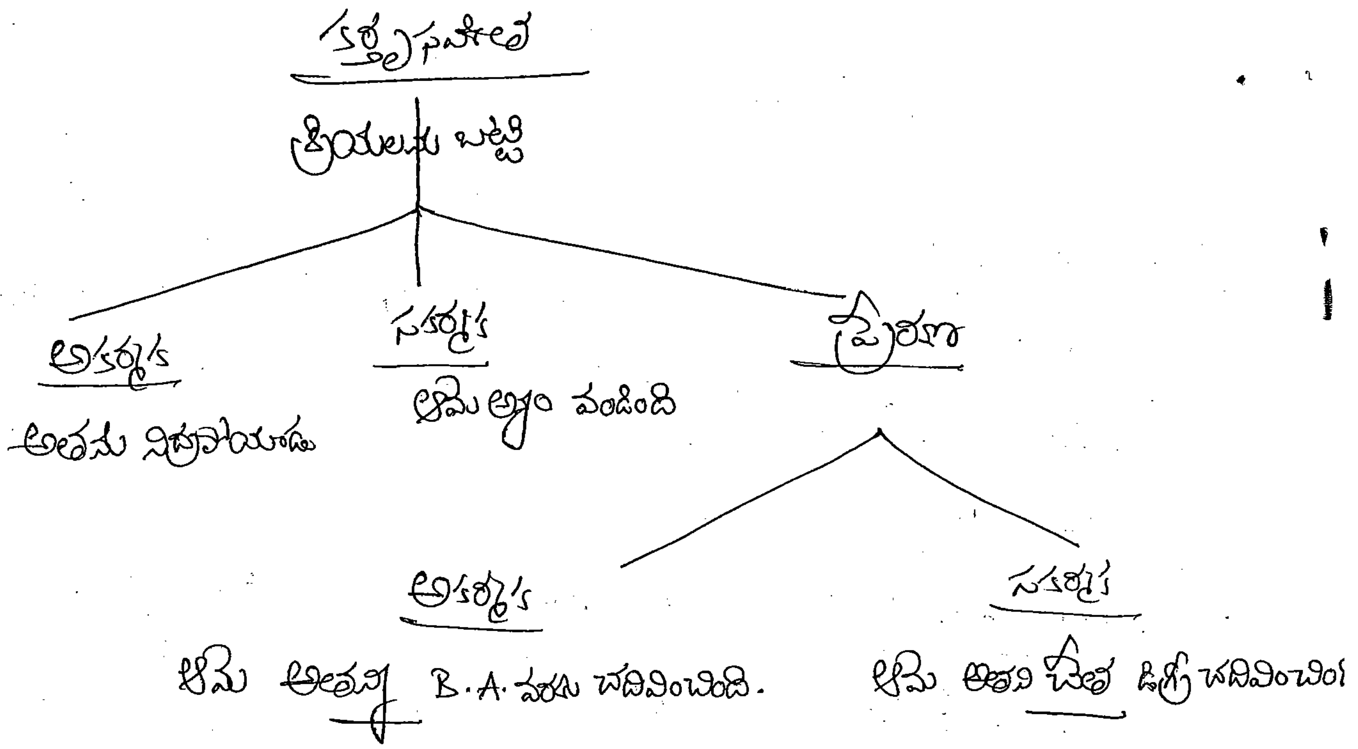
క్రియారహితాలు : ఏక పదార్థ బోధకమైన రెండు నామాలు పక్కపక్కన చేరిస్తే క్రియారహిత వాక్యాలు ఏర్పడతాయి. ఉద్దేశ్యం సాధారణంగా సర్వనామంగాని, విశేష్యనామం గాని అయి ఉంటుంది. సర్వనామం విశేషణంగా ఉన్న సామాన్య నామం కూడా ఉండవచ్చు. రెండో నామం సిద్ధ నామం గాని, విశేషణాదుల నుండి నిష్పన్నమైన నామం గాని కావచ్చు.

ఉదా: అతను డాక్టరు — సీత లాయరు
ఈమె మంచిది — ఈ డాక్టరు మంచివాడు
ఆ అమ్మాయి సీత

క్రియాసహితాలు :

కర్తృ రహిత వాక్యాలు — నాకు ఆకలిగా ఉంది

కర్తృ సహిత వాక్యాలు — నేను ఆకలిగా ఉన్నాను.

క్రియ ముందు ఏ పదం ఉంటే ఆ పదానికి ప్రాధాన్యత వస్తుంది.

ఉదా: రాము పండు తింటున్నాడు.

పండు రాము తింటున్నాడు.

క్రియను సాధారణంగా మార్చి వాక్యంలో ఏ క్రియేతర పద బంధాన్నయినా విధేయ స్థానంలో వాడటం ద్వారా కూడా ప్రాధాన్య వివక్ష చేయొచ్చు.

ఉదా: అతను ఊరి నుంచి వచ్చింది నిన్న

అతను నిన్న వచ్చింది ఊరి నుంచి

నిన్న ఊరి నుంచి వచ్చింది అతను.

కర్మ ప్రధాన వాక్యాలు — **కర్మణి ప్రయోగం**

ఉదా: వ్యాసం (కర్మ) అతని (కర్త) చేత రాయబడింది (క్రియ).

<u>సంశ్లిష్ట వాక్యాలు</u> : అసమాపక క్రియాయుక్త ఉపవాక్యాలు చేరిన సంపూర్ణ వాక్యాలు సంశ్లిష్ట వాక్యాలంటారు.

<u>క్త్వార్థక</u> అతను ఇంటికి <u>వెళ్ళి</u> నిద్ర పోయాడు.

<u>శత్రర్థకం</u> అతను కాఫీ <u>తాగుతూ</u> పేపరు చదువుతున్నాడు.

<u>అప్యర్థకం</u> అతను <u>వచ్చినా</u> ఫలితముండదు.

<u>చేదర్థకం</u> మా <u>ఇంటికొస్తే</u> ఇప్పిస్తాను.

<u>అసంభావిత సంభావనలు</u>

నువ్వు గంట క్రితం వచ్చి ఉంటే రైలు అందేది.

<u>సంయుక్త వాక్యం :</u>

1) ఒక ఉద్దేశ్యం అనేక విధేయాలు కలవి

<u>ఆమె</u> <u>మాటలాడి</u>, <u>తంపులాడి</u>.
ఉ వి వి

2) అనేక ఉద్దేశ్యాలు ఒక విధేయం గల వాక్యాలు.

<u>లలితా</u> <u>లావణ్యా</u> <u>కలిసి వచ్చారు</u>.
ఉ ఉ వి

3) అనేక ఉద్దేశ్యాలు అనేక విధేయాలు గల వాక్యాలు.

<u>రాముడూ</u> <u>సీతా</u> <u>మంచివాళ్ళు</u>, <u>మనసున్నవాళ్ళు</u>.
ఉ ఉ వి వి

నామాఖ్యానం (Noun predication)

~~ఏ వాక్యం లో ఏ విషయాన్ని గురించి చెబుతున్నామో~~ / ఒక వాక్యం ఏ విషయాన్ని గురించి చెబుతుందో అది ఉద్దేశ్యం [subject]. ఆ ఉద్దేశ్యాన్ని గురించి ఏమి చెప్పబడుతుందో దాన్ని విధేయం అంటారు. ఈ విధేయానికే మరో పేరు ఆఖ్యానం (Predication).

క్రియా రహిత వాక్యం లో ఉద్దేశ్య, విధేయాలు రెండూ నామపదబంధాలు గానే ఉంటాయి. అంటే ఆఖ్యానం నామపదబంధం గా ఉంటుంది - అందుకే దీన్ని నామాఖ్యానం అంటారు.

ఉద్దేశ్యం సాధారణంగా సర్వనామం గాని, విశేషనామం గాని, సర్వనామం విశేషణంగా ఉన్న నామం గాని కావొచ్చు. ఇక నామాఖ్యానం గా సిద్ధ నామం గాని, విశేషణాల నుండి నిష్పన్నమైన నామం గాని కావొచ్చు.

ఉదా: అతను నాగరాజు. (1)

విశేషనామం గల నామాఖ్యానం

మల్లిక డాక్టరు.

సామాన్య నామం గల నామాఖ్యానం

శ్రావస్తి తెలివైనది.

ప్రశ్న: మంచిది.

విశేషణం నుండి విస్పష్టమైన
నామాఖ్యానం.

ఉత్తమ మధ్యమపురుష సర్వనామాలు ఉద్దేశ్యాలుగా ఉన్నప్పుడు ఆఖ్యానం గా ఉన్న విధేయనామం ఆయా (2) పురుషలను బోధించే ప్రత్యయాల్ని గ్రహిస్తుంది.

	ఏకవచన	బహువచన
ఉత్తమ	ను, ని	ము, మ్, మి
మధ్యమ	వు, వి	

ఉదా: నేను చిత్రకారుడను — మేం భారతీయులం
నేను మనిషిని — మేము పదిమందిమి
మేము ఆడవాళ్లము
నువ్వు గాయకుడివి — మీరు స్త్రీలు
నువ్వు అందగత్తెవు — మీరు తమిళవాళ్లు

(3) నామాఖ్యానం నామవాక్యాల్లోనే గాక సంయుక్త వాక్యాల్లోనూ ఉండవచ్చు.

ఉదా: అతను పేదవాడయినా గుణవంతుడు.
ఎల్లమ్మ తెల్లనైనది అందమైనది.

విధేయంలో '(4) ఉండు' ధాతు నిష్పన్న క్రియారూపాల లోపం వల్ల కూడా క్రియారహిత వాక్యాలేర్పడతాయి అంటే నామాఖ్యానాలు ఏర్పడతాయి.

ఉదా: ఆమెకు ఒక పిల్ల ఎక్కువ
ఆయనకు ముగ్గురు పిల్లలు

వాడుక భాషా పరిణామం

లిఖిత ఆధారాల్లో ప్రతిఫలించినంతమేరకే వాడుక భాషా పరిణామాన్ని అధ్యయనం చేయగలం. కావ్యభాష కంటే శాసనభాష వాడుకభాష చేత అధికంగా ప్రభావితమైంది.

ప్రాఙ్నన్నయ యుగ శాసనాల్లో "ప్రవృత్తి"గా కనిపించిన పలు లక్షణాలకు కారణం శాసనభాష పై వాడుకభాషా ప్రభావమే.

ఉదా:

1) 'ఋ' కారాన్ని 'రి' గా ఉచ్చరించడం ఆనాడు జరిగేది. శాసనాల్లో దాన్ని 'రి' గా లిఖించడం వల్ల తెలుస్తోంది.

2) పదాది సంయుక్తాక్షరాల్లో 'ర' కారం లోపించడం నేటి వాడుక భాషలో కనపడుతోంది, ఇది ప్రాఙ్నన్నయ యుగం నాటికే మొదలైంది

ఉదా: అయ్యవోళులు , గాచ్చి , పోలమ , పూబి
(అయ్యవ్రోళులు) (గ్రాచ్చి) (ప్రోలమ్మ) (ప్రూబి)

3) ప్రాఙ్నన్నయ యుగ శాసనాల్లో సాధు శకట రేఫల మధ్య నియతోచ్చారణ భేదాలను పాటించకపోవడం వాడుకభాషా ప్రభావం వల్లనే

ఉదా: పెదవేంగి శాసనం లో 'చెఱ్ఱుఱువ'
'కల్లురాఱ్ఱురువ'

4) ప్రాఙ్నన్నయ యుగ శాసనాల్లో పదాది య కారం; ఎ, ఏ, ఇ, ఈ లతో కలిసిన వ కారం కనబడడం వాడుక భాష వల్లే.

ఉదా: ఎరుకలూరు, యలమ్మ
వకొట్టు , వుద్దిని

5) సంధి నియమాలు నియత కావ్యభాషా వ్యాకరణ సూత్రాలకి భిన్నంగా కన్పించడం వాడుక భాషా ప్రభావం చేతనే.

ఉదా: ఇ కారాంత పదానికి అచ్చు పరమైనప్పుడు అనిత్యత రావడం నేటి వాడుక భాషలో జరుగుతుంది, ఇది ప్రాచీనయుగ శాసనాల్లో ఉండా కన్పించడం నాటి వాడుక భాషా ప్రభావం చేతనే.

మన్నుగొన్న

6) ప్రాచీనయుగ శాసనాల్లో వాడుక భాషా ప్రభావం చేత వైరి సమాసాలు ఎక్కువగా కనపడుతాయి.

ఉదా: తలవిరి, వెంజామర

చామరగలుపు, దీపమాన్య

ప్రాచీనయుగానంతరం వాడుక భాషా శాసన భాషనే గాక కావ్యభాషని కూడ ప్రభావితం చేసింది.

1) పదాంత 'ము' వర్ణంలో ఉత్వ లోపం

ఉదా: బాణాపురం, ఆచంద్రతారకం

2) అల్పప్రాణాలు ఇచ్చి మహాప్రాణాలుగా ఉచ్చరింపబడేవని లేఖనాన్ని బట్టి ఊహించవచ్చు.

ఉదా: సంగ్రాంథి, పాంథిక, భండి, భెల్లగు, ఇరభై, అరభై

3) శ - స ల తారుమారవడం

శేయించిన, శేవలు

సిరస్సు, సుభగు, సివరాత్రి

4) తిక్కన, ప్రజ్ఞదేవరాయలు వాడిన థ-ధ ప్రాస ను ఆధారం ప్రజావ్యవహారమె కావచ్చు.

ఉదా: కావ్యాల్లో మన్మథ + రథ, సమర్థ, పృథివి మొ॥వి

మహమ్మదీయుల పాలన లో ధర్మాసనాలు, పట్టాలు, కైఫీయత్తుల మీద వాడుక భాషా ప్రభావం కలిగినా ఉంది. 17, 18 శతాబ్దాల్లోని చారిత్రక వచన కావ్యాల్లోనూ వాడుక భాషా ప్రభావం ప్రతిఫలించింది. ఈనాడు ప్రమాణ భాషగా పరిణమించిన వ్యావహారిక భాష క్రీ.శ. 16 వ శతాబ్దం నాటికే ఈ రూపం లోకి ఏర్పడింది అని చెప్పేందుకు ఆధారాలు యక్షగానాల్లో కనబడుతున్నాయి.

ప్రాచీనయుగ కాలం లో సంస్కృతం మిశ్రితంగా ప్రాకృతం కలిసి; మహమ్మదీయుల పాలన కాలంలో పర్షియన్-అరబిక్ పదాలు; ఆధునిక కాలం లో యూరోపియన్ భాషలు ముఖ్యంగా ఇంగ్లీషు వాడుక భాష ను ప్రభావితం చేసినట్లు ఆయా కాలాల్లోని కావ్యాల్లోని అన్యదేశ్యాలు చెబుతున్నాయి.

సాహిత్యానువాదము

"అర్థం చెడకుండా ఒక భాషా విషయాన్ని మరొక భాషలోనికి మార్చడాన్ని భాషాంతరీకరణం లేదా అనువాదం" అంటారని శామ్యూల్ జాన్సన్ అనే నిఘంటుకర్త వివరించాడు. సాహిత్య ప్రక్రియలైన కథ, కథానిక, నవలలు, కవిత్వం, కావ్యం మొ॥ వాటిని అనువదించటాన్ని "సాహిత్యానువాదం"గా పేర్కొనవచ్చు.

సాహిత్యానువాదంలో ప్రధానంగా (1) కవిత్వానువాదం, (2) వచనానువాదం గమనిస్తాము.

కవిత్వానువాదంలో 4 ముఖ్య అంశాలు ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలి.

1) భావం: మూల కవిత్వంలోని భావానికి అనుగుణంగానే అనువాదం ఉండాలి. అర్థాన్యంగా అనువాదం ఉండరాదు.

2) శబ్దం: శబ్దానికి కవిత్వంలో ఉన్న ప్రాధాన్యం మరే ఇతర ప్రక్రియలోనూ ఉండదు. సాధారణంగా అనువాదం భాషలకు అనుగుణమైన శబ్దాలనే వాడతారు. అనువాదంలో మూలంలోని పదాలకు విలువ ఇవ్వక తప్పదు.

3) మానసిక స్థితి: మూలకవి తన కవిత్వంలో గూర్చిన మానసిక స్థితిని కూడా అనువాదకుడు ప్రతిబింబించాలి

4) **శైలి:** కవిత్వానువాదంలో శైలికి విశేష ప్రాధాన్యం ఉంది. మూలం లోని శైలిని లక్ష్యభాషలోనికి తీసుకు రావడానికి ప్రయత్నించాలి. శైలి అనేది కవి వ్యక్తిత్వం ఆలోచనల ప్రతిఫలనం కనుక శైలిని విస్మరించడం అంటే మూలకవిత్వాన్ని విస్మరించినట్లే.

ఛందోబద్ధ కవిత్వాన్ని ఛందోబద్ధంగానూ వచన కవిత్వాన్ని వచన కవిత్వంగానూ అనువదించడం మేలు. మూలంలోని భావాన్ని, శబ్దాలను బట్టి, పద్యాల పోకడను బట్టి లక్ష్యభాషలో ఛందస్సును నిర్ణయించుకోవాలి.

'సచ్చిదానందన్' అనే మలయాళ అనువాదకుడు చెప్పినట్లు రచయితలు అనువాదానికి సులభంగా లొంగే మూలాన్నే ఎన్నుకోవాలి, చేసిన అనువాదాన్ని బిగ్గరగా చదువుకోవాలి.

(1) కవిత్వాన్ని అనువదించడంలో శైలిని అనువదించడం చాలా కష్టం. ఉదాహరణకు

" పాల సముద్రమందు పవ్వళించినవాడు
గొల్లపల్లె పాలు కోరనేల ?
యెదుటివారి సొమ్ము యెంత తీపోకాని!
విశ్వదాభిరామ వినుర [redacted] వేమ ! "

ఈ వేమన పద్యాన్ని ఇంగ్లీషులోకి అనువదించిన బ్రౌను దొర

He, Vishnu, that lays down in the sea of milk, why should he have wished for the milk of the shepherd's village? How sweet is the property of our neighbour?

వేమన పద్యాల్లోని సూటిదనం, స్ఫటికంలాంటి స్పష్టత, వ్యంగ్య సంపద, అన్నీ అనువాదంలో దిగాయి. బ్రౌన్ ఇంగ్లీషు శైలిని స్వచ్ఛమైన అనువాదమనొచ్చు. కొన్ని చోట్లు లోటుపాట్లు ఏమైతేనేం. వేమన spirit కు తగిన వాడిన పదాలకు బ్రౌన్ ప్రాధాన్యమిచ్చాడు. అందుకే ఈ అనువాదాలు శ్రేష్ఠతను పొందాయి. బ్రౌన్ elegant గా అనువదించడం కష్టం కాదు అంటే వేమన శైలిని అనుకరించడం కష్టమన్నది భావన. సరళమైన అనువాదంలో శైలి పునఃసృష్టి కష్టమని బ్రౌన్ అంగీకరించాడు.

మూలాన్ని యథాతథంగా తీసుకుని చేసిన

(2) స్వతంత్ర రచన కు ఉదాహరణగా బూదరాజు రాధాకృష్ణ గారు(x) ఉమర్ ఖయ్యాం రుబాయీలను (ఫిట్జెరాల్డ్ ఇంగ్లీషులోకి అనువదించినవి) పేర్కొన్నారు. విశ్లేషిస్తూ

ఫిట్జెరాల్డ్ చే ఇంగ్లీషు లోకి అనువదించబడ్డ

లోయగా లోని ఇంగ్లీషు సంస్కరణలోని భావప్రకటనను

అనువాదకుడు పన్నెండో శతాబ్దం నాటి ముస్లిం పాలకవర్గానికి

మలచాడు. మూలం లోని లోతైన అనువాదంలో

స్పష్టాకారం లభించింది.

సాంస్కృతికానువాదంలో ద్వితీయానువాదాలు (3)

కూడా సాధారణమే. మూల భాష గ్రంథాన్ని నేరుగా చేసిన అనువాదాలు ప్రాథమిక అనువాదాలు. కాని మూలభాష గ్రంథాన్ని (రష్యన్) ఇంగ్లీషు లోకి అనువదించారు. దాన్ని (ఆ ఇంగ్లీషు గ్రంథ ఆధారంగా) తెలుగు లోకి అనువదించినట్లయితే ఆ పద్ధతి ని ద్వితీయానువాదము అంటారు. ద్వితీయానువాదం ద్వారా మూలానికి వారి దగ్గరి మాట అస్పష్టంగా అధికంగా ఉంటుంది.

మూలం లోని కవిత్వాన్ని అనువదించేటప్పుడు

'మూలం లోని ఎంతటి నిగూఢ అర్థమైనా లక్ష్య భాషలోకి తీసుకురావచ్చుగాని మూలరచన లోని శబ్ద సౌందర్యాన్ని (4) లక్ష్య భాషలోకి పట్టుకురావడం కష్టం. ~~[illegible]~~

ఉదాహరణకు శ్రీశ్రీ "ఒక రాత్రి" లోని

W's example [illegible]

"గగన మంటాలింది
పొగలాగ క్రమ్మి
బహుళ పంచమి జ్యోత్స్న
భయపెట్టు నన్ను!
ఆకాశపు టెడారి
అంతటా, అరచి!

ఈ రేయి తీరింది
ఇసుక తుపాను!"

దీనికి (శ్రీశ్రీ) సొంత అనువాదం

"Sadly the moonlight
saddles the night,
mystic fantastic
gives me a fright.
The sky is a desert
so lurid so vast,
the moonlight a sandstorm
Grills me aghast."

ఈ అనువాదం ఎంతబాగున్నా ఇందులో 'బహుళపంచమి' రాలేదు, తెలుగులో ఉన్న lyricism ఇంగ్లీషులో సరిగ్గా రాలేదు.

"అయిగిరి నందిని నందిత మోదిని విశ్వవినోదిని నందనుతే
- - - -
జయ జయహే మహిషాసుర మర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే"

అనే శంకరాచార్యుల స్తోత్రం / స్తు(తి)గీతం లాంటి లయ, శబ్ద సుభగత్వం ఇతర భాషల్లో మనం ఊహించలేం.

ఇదేవిధంగా (మనుచరిత్ర లోని ' అటజని గాంచె భూమిసురుడంబర ... " అనే పద్యాన్ని ఎంతటి గొప్ప భాషలో తర్జుమాచేసినా అనుస్వనం చేయటం కష్టం. 'అభంగ తరంగ మృదంగ' అనే శ్రీశ్రీ పాటను అనువాదకుడు ఇంగ్లీషులోకి తెస్తూ చేసినా ఏమాత్రం పదస్ఫూర్తి చేయలేడు. అందుకే

అనువాదాలన్నింటా కవిత్వానువాదం అత్యంత కష్టమైన పని.

వచన సాహిత్యానువాదాలు:

రచయితలు వచన సాహిత్యంలో మానవుల అనుభూతులను, భావాలను ఉద్వేగాలను చిత్రీకరిస్తారు. అందువల్ల భాషలో అభిప్రాయ ప్రకటనతో పాటే ఉద్వేగ ప్రకటన కూడా ఉంటుంది. దీని బట్టి పదాలకు నుడికారాలకు అర్థచ్ఛాయలు, అర్థ విస్తృతులు వ్యంగ్య ప్రయోగాలు ఉంటాయి. అనువాదంలో ఈ అర్థచ్ఛాయలను లక్ష్యభాష నుడికారాల్లోకి తీసుకురావలసి ఉంటుంది. అనువాదం మూలం ఏ కాలానికి చెందిందో ఆ కాలం నాటి రచనలాగే ఉండాలంటారు. ఇది సిద్ధాంతరీత్యా సమంజసమేమో గాని ఆచరణ రీత్యా అసాధ్యం. అందువలన ఏ అనువాదమైనా అది వెలువడిన కాలం నాటి రచనలాగే ఉంటుంది.

కథలను, నవలలను, నాటకాలను మూలభాష నుండి అనువదిస్తున్నప్పుడు తెలుగు వాతావరణానికి అనుగుణమైన మార్పులెన్నింటినో అనువాదకుడు చేస్తూ ఉంటాడు. ఇది అవసరం కూడా. ఇలాకాక మూలభాషా వాక్యాలలోని పదక్రమాన్ని మాతృభాషా పదక్రమంలోకి దిగుమతి చేయటం ద్వారా అనువాదానికి చదివించే గుణం ఎక్కువ పాళ్ళు పోతుంది. అందుకే తెలుగులో లేనటువంటి విలువల పాత్రల పేర్లను, స్థలాల పేర్లను, వివాహ సంప్రదాయాలకి

సంబంధించిన సందర్భాలను మారుస్తారు. "The Cherry Orchard" అనే నాటకం (?) 'సంపెంగతోట' అనే పేరుతో అనువదించాడు. మూలంలోని రష్యన్ పేర్లని తెలుగు పేర్లగా మార్చాడు. ఈ అనువాదమెలా సాగింది.

'One day he met a wiseman'

"ఓ సుప్రభాతాన అతనొకానొక పెద్దమనిషి ఎదురయ్యాడు. ఆయనగారు బాగా తెలిసినవాడని మేధావి అని అందరూ అనుకుంటారు."

ఇట్టి స్వేచ్ఛానువాదం సాంకేతికానువాదానికి అనుకూలమైంది.

కావ్యంలో పోలిస్తే మూల వచనాలని "శైలి"ని (4) అనువదించడం సాపేక్షంగా తేలికే అని చెప్పవచ్చు.

ఛార్లెస్ డికెన్స్ రాసిన "A tale of two cities" నవల మొదటి పేరాగ్రాఫ్‌లో ఆనాటి వైరుధ్యాలని పాత్రల ద్వారా స్పష్టంగా తెలియజేశాడు. తెన్నేటి సూరి ఆ వాక్యాల్ని అర్థగాంభీర్యం, శైలీ సౌందర్యం శిల్ప చాతుర్యం చెడకుండా అనువదించాడు. (18 వ శతాబ్దం చివరి భాగంలోని ఫ్రాన్స్ దర్పణం)

"It was the best of times, it was the worst of times, it was the age of wisdom, it was the age of foolishness"

"అది ఒక వైభవోజ్జ్వల మహాయుగం - వల్లకాటి అధ్వాన్నయుగం
వెల్లివిరిసిన విజ్ఞానం - వెర్రితలలు వేసిన అజ్ఞానం"

కథానికలు, నవలలు అనువదించేటప్పుడు

(5)

తెలుగు / లక్ష్యభాషా నుడికారానికి ప్రాధాన్యమివ్వాలి. రచయిత కథనం లో కూడా తెలుగు నుడికారం ఉండాలి.

"నేను ఆయనకేసి చూడ్లేదు కాని నా పక్కన ఆయన ఉనికిని అనుభవించాను."

ఈ అనువాదం నుడికారానికి దూరమైనది. (x)

"నేను ఆయనకేసి చూడ్లేదు, కాని నా పక్కన ఆయన ఉన్నట్లు గమనించాను" అన్నది తెలుగు (నుడికారయుక్తంగా ఉంటుంది.) నుడికారం తో నిండి ఉంటుంది.

సాహిత్యాన్ని అనువాదం చేసేటప్పుడు ఈ విషయాలన్నీ గమనించి అనువదించాలి. అప్పుడే అనువాదానికి ఆదరణ లభిస్తుంది. అనువాద పరమార్థం నెరవేరుతుంది.

(x) 'నేను నా పక్కన ఆయన ఉనికిని అనుభవించాను' అని ఏ తెలుగు పాత్రయినా అంటుందా? 'ఉనికిని అనుభవించాను' అని ఎందుకు అనవలసి వచ్చింది? ఇంగ్లీషులో బహుశా "I felt his presence beside me" అన్న వాక్యమేదో ఉండి ఉంటుంది. దానికి మక్కీ కి మక్కీ అనువాదం చేసినట్లుంది ఈ రచయిత.

వచన సాహిత్యానువాదం లో సాంస్కృతిక సమస్యలు ఎదురవ్వచ్చు. ఉదాహరణకు మల్లాది రామకృష్ణ శాస్త్రి వచనం

" మద్దిన టీస్థావేల వారు వకీళ్లు- వారి సరాజావలోని. మనిషి బాలగంధర్వులాగున్నాడు. శకుంతల జన్మ వృత్తాంతం ఎటువంటి ------- అర్థ త్రిభంగిగా ఉపవిష్టుడైనాడు. లేచి రివాజు ప్రకారం నడుముకి ఉత్తరీయం చుట్టుకొని గోత్ర ప్రవర వల్లించి నవరత్నగాంధిని పాదాభివందనం చేశాడు. - - - - ఆయన కిరగా నవ్వి మూర్థవ పెట్టి దుర్యోధనుడి గొంతుపెట్టి - - - "

ఈ చిన్న పేరాగ్రాఫు లోనే సాంస్కృతిక సమస్యలు ఎదురవుతున్నాయి. బాలగంధర్వం, శకుంతల, నవరత్నగాంధి పాదాభివందనం మొ॥ వాటి పాదపీఠికలు (foot notes) లేకుండా అనువదించడం సాధ్యం కాదు. ఈ దృష్ట్యా వచన సాహిత్యానువాదము ఏ మాత్రం సులువు కాదని తెలుస్తుంది.

సాహిత్య - సాహిత్యేతర అనువాదము

✓ సాహిత్యానువాదాలు	✓ సాహిత్యేతర అనువాదాలు
1) వర్ణన కి ప్రాధాన్యత ఉంటుంది.	వర్ణన కు ప్రాధాన్యత లేదు. Concept విషయాలకి ప్రాధాన్యత ఉంటుంది.
2) సాంస్కృతిక సమస్యలు ఎక్కువ.	తక్కువ.
3) భాషా పరమైన సమస్యలు అధికం.	తక్కువ.
4) ఇందులో రెండు భాషల మీద పట్టు ఉండాలి.	ఇందులో భాషల మీద పట్టుతో పాటు గా సంబంధిత శాస్త్రం పై పట్టు ఉండాలి.
5) ఇందులో నుడికారపు సమస్యలు అధికం.	ఇవి అంతగా లేదా అసలు ఉండవు.
6) ఇది అనువదించడం కష్టం.	ఇది తులనాత్మకంగా తేలికైన అనువాదాలు.
7) ఇందులో మాండలికాలు, నుడికారాలు, జాతీయాలు, సామెతలు, యాసలు, శ్లేషలు, కవి సమయాలు ఉంటాయి. వాటిని మూలభాష నుంచి లక్ష్యభాషలోకి అనువదించడం చాలా కష్టం.	ఇటువంటి ఇబ్బందులు ఉండవు.
8) నిర్దిష్టత ముఖ్యంగా అవసరమౌతుంది.	మూలభావాన్ని అనువదించగలిగితే చాలు.

9) శైలి, శబ్ద సౌందర్యం సాధించబడుతుందో అనువాదం సాగాలి.	అలాంటి నిబంధనలు ఇక్కడ ఉండవు.
10) అనువాదకుడికి లక్ష్యభాషలో కొత్తగా సృజనాత్మకత అవసరం.	సృజనాత్మకత అవసరం అంతగా ఉండదు.

సాంకేతిక రంగంలో కనబరిచే అనువాద విధానం, శాస్త్రీయ పదజాలాన్ని అనువదించే విధానం సాంకేతికంగా భిన్న రూపాలలో కనిపిస్తాయి. సాంకేతికానువాదం విషయంలో మూల రచయిత ఏ విధంగా చెప్పాడో దానిని అనువాదకులు గ్రహించి స్వీయభాష కి నుడికార పద్ధతిలో అనువదించినప్పుడే ఆ అనువాదం, సఫలీకృతం అవుతుంది. తమిళ, కన్నడ మలయాళ, హిందీ మొ॥ భారతీయ భాషల నుండి తెలుగులోకి అనువాదం చేసే రచయితలు అనేక మంది ఉన్నారు. సామాన్యంగా వీరందరూ కథానువాదాన్ని అనుసరిస్తున్నట్లు చెప్పవచ్చు.

తెలుగు భాషలో అనువాదకుల లోటు ఉందని సాంకేతిక వేత్తలు పేర్కొంటారు. ప్రపంచంలో నలుమూలలా సాంకేతికం ఏ విధంగా అభివృద్ధి చెందుతున్నదో చాలా సమగ్రంగా దానిని తెలుగు ఇంట ముంగిళ్లలో తెలుపవచ్చినప్పుడే తెలుగు వారికి ప్రపంచ వాణిజ్య విషయం అర్థమవుతుంది. కేంద్ర ప్రభుత్వం భారతదేశ భాషలలో ఉన్న ప్రభుత్వ పుస్తకాలను స్వీయ భాష నుండి లక్ష్యభాషలోకి అనువాదం చేయిస్తున్నారు.

అందుకే ఈ అనువాద విధానంలో స్వతంత్రత ప్రస్ఫుటంగా కనిపిస్తుంది. అనువాదకుడికి లక్ష్యభాషలోను, మూలభాషలోను సమగ్రమైన పాండిత్యం ఉన్నప్పుడు స్వీయ భావాలు కలిపినా సాంకేతికత తెలిసి ఉన్నప్పుడు అనువాదం ఉన్నత శైలిలో ఉంటుంది. అలా కాకపోతే అనువాదకుడు స్వతంత్రంగా భావ నిర్ణయాలు చేసినా మూలంలోని పుస్తకం చదవబడదు. ఉదాహరణకు ఆంగ్ల భాషలోని 'పునర్జన్మ' అనే పుస్తకం 'పునర్జన్మ' గా డా. [illegible] వారు అనువదించారు. ఈ అనువాదం స్వతంత్రంగా ఉంది.

'Roots' అనే ఆంగ్ల నవలను సహవాసి అనువదించారు. ఈ [illegible] జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే 'Roots' నవలను మూడు తరాల కథగా అనువదించిన సహవాసి అనువాదం చక్కగా ఉంటుంది. ఈ కథ తెలుగు కథాశిల్పాన్ని పోలి ఉంటుంది.

ఈ ఉదాహరణను బట్టి స్వేచ్ఛానువాదం ఎంత క్లిష్టతరమైనదో గ్రహించవచ్చు.

Read underlines & points

సాహిత్యేతర అనువాదము

"అర్థం చెడకుండా ఒక భాషలో విషయాన్ని మరొక భాషలోకి మార్చడాన్ని భాషాంతరీకరణము లేదా అనువాదము" అని శామ్యూల్ జాన్సన్ అనే నిఘంటుకర్త / నైఘంటికుడు నిర్వచించాడు. ఏదేని ఒక శాస్త్రానికి చెందినవి, నిత్య వార్తలను, ప్రభుత్వ వ్యవహార పత్రాలను, ఉత్తర్వులను మొ॥ వాటిని అనువదించడాన్ని సాహిత్యేతర అనువాదము అని చెప్పవచ్చు. సాహిత్యం కాకుండా వేరే దేనిని అనువదించినా అది సాహిత్యేతర అనువాదమే.

విజ్ఞాన శాస్త్రానికి, సాంకేతిక శాస్త్రానికి సంబంధించిన భాష ఒక విధంగా ప్రత్యేకమైన పరిభాష. ఆయా రంగాలకు మాత్రమే పరిమితమైన పరిభాష. సాంకేతిక అనువాదానికి / దీనిని అనువదించడానికి అనువాదకునికి 2 భాషల మీద పట్టుతో పాటు ఆయా విజ్ఞాన,

(1) సాంకేతిక శాస్త్రాలలో తగిన పరిచయం ఉండాలి.

ఉదా:

ఇంగ్లీషు	తెలుగు
Pseudopodia	మిథ్యాపాదములు
Nucleus	కేంద్రకము
Atomic war	అణుయుద్ధము
Sub-marine	జలాంతర్గామి
White Paper	శ్వేతపత్రం.

సాహిత్యేతర అనువాదంలో ముఖ్యంగా పరిభాషా కల్పన అనేది చాలా ప్రముఖమైనది. ఒక

నిర్దిష్ట కళలో, శాస్త్రంలో, వృత్తిలో ప్రత్యేకించి గానీ, విలక్షణంగా గానీ సంబంధించిన ఒక వస్తువును ఒక భావాన్ని పేర్కొనే భాషా రూపాల సమూహాన్ని 'పారిభాషిక పదాలు' అనవచ్చు. వీటిని అనువదించటం అసాధ్యం కాకపోయినా కష్టం లాంటి అభిప్రాయం ఉన్న వారు ఉన్నారు. కొందరు విద్వాంసులు ఏ ఒక్క భాష

(2) లోనూ తనకు చెందని లేదా కొత్తదైన భావానికి చెప్పేన పదం ఉండదు కాబట్టి పారిభాషిక పదాలను అనువదించటం క్లేశదాయకం అని కొన్ని (ప)యోగాన్ని ఆదానం ద్వారా సాధించవచ్చని కొందరు భావిస్తారు. అయితే "కొత్త భావాన్ని మాత్రమే" ఆదానం చేసుకొని స్వీకర్త భాషలోని (దేశీయ) శబ్దం అనే కొత్త భావాలను పేర్కొనటం సహజమైన, ప్రాకరణీయకమైన పద్ధతి, అని మరికొందరంటారు.

'తెలుగు అకాడమి' ఈ పారిభాషిక పదాల రూపకల్పనలో కీలక పాత్ర పోషించింది.

ఉదా: (1) యథాతథ అనువాదం ద్వారా

Hydrogen – ఉదజని

Pseudopodia – మిథ్యాపాదములు

Income Tax – ఆదాయపు పన్ను

(2) పూర్వాం లక్షణమున్న పదంతో అనువాదం చేయుటలు

All India Radio – ఆకాశవాణి

Television – దూరదర్శన్

Telegraph – దూరవాణి

(3) లిప్యంతరీకరణాల ద్వారా

Radio - రేడియో

Road - రోడ్డు

Current - కరెంటు

(4) పాక్షిక అనువాదాల ద్వారా

Limph glands - లింఫ్ గ్రంథులు

Jet Plane - జెట్ విమానాలు.

సమాచారానువాదాలు: సమాచారంలో భాగా వార్తలను, అధికార వేదికలను, ఇతర పరిపాలనాపరమైన పత్రాలను, ఉత్తర్వులను మొ॥ అనువదించటం. ముఖ్యంగా వార్తాపత్రికలలోనూ, ప్రభుత్వం అన్నింటా జారీ చేసిన ప్రకటనలను అనువదించడం జరుగుతూ వస్తుంది.

(3) దినపత్రికల్లో స్థలాభావం, ఎక్కువ వార్తలకు చోటు ఇవ్వాల్సిన అవసరం, పాఠకులు ప్రాథమిక విద్య పూర్తి చేసినవారే కావటం వగైరా కారణాల వలన అనువాదాలో పాటించాల్సిన సూత్రాలు భిన్నమైనవిగా ఉంటాయి. దినపత్రికలలో అనువాద విషయంలో 1) పఠనీయత 2) ప్రాధాన్యం 3) సంక్షిప్తత 4) స్పష్టత అనే నాలుగంశాలు తప్పక అనుసరించాలి.

సంక్షిప్తానువాదం ప్రభావంగా ఉండాలి. (4)

అంతేకాని పత్రికల్లో అనువాదం శాస్త్ర ప్రామాణికంగా ఉండరాదు.

ఉదా: "The President was not in agreement with Mr. Deve Gouda's assumption that the

withdrawal of the congress(I) support had not created a new situation".

దీని : " కాంగ్రెస్ (ఐ) మద్దతు ఉపసంహారణం వలన కొత్త పరిస్థితి యేదీ ఉత్పన్నం కాలేదు అని దేవెగౌడ భావం అని రాష్ట్రపతి వ్యక్తీకరించలేదు."

దీనినే మరోవిధంగా తర్జుమా చేస్తే..

" కాంగ్రెస్ (ఐ) మద్దతు ఉపసంహారణం వలన తన ప్రభుత్వం పడిపోయే పరిస్థితి ఏదీ ఉత్పన్నం కాలేదు అని దేవెగౌడ అభిప్రాయంలో భావం అని రాష్ట్రపతి వ్యక్తీకరించలేదు"

సగటు పాఠకుడు క్లిష్టత లేకుండా స్పష్టంగా అర్థం చేసుకునేందుకు ఈ పరిమితమైన వ్యాఖ్యానాత్మక ధోరణి పత్రికారంగ అనువాదంలో ఇందులో మొదటి అనువాదం నిర్దిష్టంగా ఉంది. సమంజసనీయమే.

రెండో అనువాదం కొంత వ్యాఖ్యానాత్మకంగా ఉంది. నిర్దిష్టతకు సాంకేతికాలకు ఇచ్చినంత ప్రాధాన్యత దినపత్రికల అనువాదంలో ఇవ్వకపోయినా పర్వాలేదు. మూల భావానికి దగ్గరగా ఉంటే చాలు.

కంపెనీల బులెటిన్లు, ప్రకటనలు, సాంకేతిక వాణిజ్య సమాచారాన్ని సాంకేతిక కంప్యూటర్ల ద్వారా యంత్రానువాదం చేయవచ్చు. అయితే వార్తలను ఎడిట్ చేయడంలోను సాంకేతికాన్ని అనువదించడంలోను కంప్యూటర్ లు చాలా తేడాలొస్తాయి. ఏమైనా యంత్రానువాదం ద్వారా సాంకేతికేతర అనువాదాన్ని తులనాత్మకంగా చూసినప్పుడు ఎక్కువగా సాధించవచ్చు.

ప్రమాణ భాష ఏర్పడటానికి గల సమస్యలు:

"ఒక భాషకు అనేక మాండలికాలున్నప్పుడు ఒక మాండలికాన్ని చారిత్రక నిబద్ధత వల్లనో, ప్రామాణికత వల్లనో గాని ఉన్నతమైనటువంటి ఒకానొక భాషా వ్యవహారాన్ని పఠన పాఠనాలకు, ప్రసార సాధనాల్లోనూ ఉపయోగించే విధానాన్ని ప్రమాణ భాష అంటారు." ఈ ప్రమాణ భాష ఆ భాషా వ్యవహర్తలలో అధికుల ఆమోదం పొంది, అందరికీ అర్థమయ్యేలా ఉంటుంది.

అయితే ఈ ప్రమాణ భాష ఏర్పడటంలో పలు సమస్యలు తలెత్తుతాయి. తెలుగులో ప్రమాణ భాషకు గల సమస్యల్ని క్రింది విధంగా చెప్పవచ్చు.

1) తమిళంలో గ్రాంథిక భాషకు, నిత్య వ్యవహారానికి చాలా భేదాలు కనిపిస్తాయి. గ్రాంథిక భాష తమిళ విద్వాంసులందరికీ ఆమోదయోగ్యమైనందున ఆ గ్రాంథిక భాష లేదా / ప్రాచీన భాషయే వారికి ప్రమాణ భాష అయ్యింది.

అయితే తెలుగులో గ్రాంథిక వ్యవహారాన్ని ఆధారంగా చేసుకొని ప్రమాణభాష నిర్ణయించాలి అంటే సమస్య ఎదురౌతుంది. తెలుగు భాష కావ్య పరంగా / గ్రాంథికంగా కూడా ఒక కాలానికి మరో కాలానికి మార్పు చెందుతూ వచ్చింది. అందువల్ల ఏ యుగాన్ని ఆధారం చేసుకొని భాషను ప్రామాణీకరించవలెనో తెలియకున్నది.

ఉదా: నన్నయ కాలం నాడు చెప్పు భాష కనిపించుచున్నది తర్వాతి కాలంలో స్పష్టతరంగా మారిపోయింది.

వాడు + చెప్పె = వాడు సెప్పె

దాని + చక్కదనము = దాని సక్కదనము

కన్నడ భాషలో గసడదవాదేశ సంధి నిత్యంగా కన్పడుతుంది. తెలుగు భాషలో 'స' కారం వాడటం అప్రామాణికము.

అట్లే గ్రాంథికంలోని 'వచ్చుచున్నాను', 'వెంటాడాలను' వంటి పాత మాటలకు బదులు ఉండే నవీన భాషలో ఆ రూపాలకు భిన్నమైన రూపాలు కన్పిస్తున్నారు. / కన్పిస్తున్నాయి.

ప్రాచీన తెలుగులో సంస్కృత పదాలు తత్సమ, తద్భవ రూపాల్లో ఎక్కువగా ఉపయోగిస్తుంటే నవీన కాలంలో ఆ పదాల వాడుక తగ్గింది.

కాబట్టి తెలుగులో ప్రాచీన భాషను ప్రమాణ భాషగా తీసుకొన లేము.

2) కన్నడంలో మైసూరు, బెంగాలులో కలకత్తా, ఆధునిక మరాఠీకి పూనా ప్రాంత వ్యవహారాలు ప్రమాణ భాషగా ఏర్పడ్డాయి.

అయితే తెలుగు వారికి మాత్రం ఇటువంటి స్థిర రాజధానీ నగరాలు లేవు. తెలుగు ప్రాంతం కాలక్రమంలో విజయనగరం, కొండవీడు, నెల్లూరు, రాజమహేంద్రవరం, అద్దంకి, చంద్రగిరి, వరంగల్లు వంటి అనేక ప్రాంతాలు రాజధానులుగా వెలసిల్లాయి. అటువంటప్పుడు ఏ ప్రాంత భాష ప్రామాణిక భాషగా తీసుకోవలెనో నిర్ధారణం కాదు.

3) శిష్ట వ్యవహారాన్ని ప్రమాణ భాషగా అంగీకరించడంలో కూడా ఇబ్బందులున్నాయి. ఒక ప్రాంతంలో శిష్టవ్యవహారం మరొక ప్రాంతంలో శిష్టేతరం కావచ్చు.

ఉదా: రాయలసీమ శిష్టవ్యవహారం లో 'వస్తా', 'పోతా' మొ॥ తత్రత్యక రూపాలు కోస్తా జిల్లాల వాడుకలో 'అశిష్ట వరకం' వాడుక గా పరిగణించ బడతాయి.

'వచ్చినాడు' మొ॥ రాయలసీమ శిష్టరూపాలు కళింగ మండలంలో గ్రామీణ వ్యవహారంలో వినిపిస్తాయి.

4) ఉత్తమ రచనల ద్వారా మాండలిక పదాలు ప్రమాణ భాషలో చేరతాయి. ఇవి శిష్టుల, శిష్టేతరుల అన్న భేదం లేనివైపోతాయి. దీని ద్వారా ఎప్పటికప్పుడు కొత్త మాండలిక పదాలు ప్రమాణ భాషలో చేరుతుంటాయి.

ఉదా: సొరకాయ - ఆనపకాయ
బొగట్టా - సంగతి
చెక్క - వక్క ఇలాంటి వన్నీ ప్రమాణ భాషలో చేరాయి.

5) వృత్తి పదాలు చాలా వరకు దేశ్యాలు; వివిధ వృత్తుల-నాశ్రయించి బతికే జానపదుల వ్యవహారంలోనివే ఉంటాయి. ఇవి ప్రమాణ భాష లో చేరుతుండటం తో సాధారణీకరణం సులభం గాక సమస్యగా పరిణమిస్తుంది.

ఉదా: నాగలి, గొర్రు, గుంటక, గొడ్డలి, మడి మొ॥

6) ఒక లక్షణమే కొన్ని మాటల్లో శిష్టవ్యవహారం కావచ్చు./ శిష్టవ్యవహార ధర్మం కావచ్చు. మరికొన్ని మాటల్లో శిష్టేతర ధర్మం కావచ్చు. అలాంటప్పుడు ఏది ప్రమాణ

భాషగా స్వీకరించాలన్న సలహా ఏర్పడుతుంది.

ఉదా: వ కార లోపం 'వెళ్ళాడు', 'వేశాడు' శబ్దాల్లో శిష్టుల్లోనూ ఉంది. ఉదా: వాడెళ్ళాడు, పడేశాడు

కాని

ఇతర శబ్దాల్లో వస్తే శిష్టేతర భాషాలక్షణమౌతుంది

ఉదా: వాడు యేదికి (వేదికి) ఎక్కుతాడు

అలాగే

'కురవదు', 'కలవదు' శిష్టం, శిష్టేతరం కూడా.

కాని 'తెలవదు' శిష్టేతరుల వాడుక.

ప్రమాణ - అప్రమాణ భాషా రూపాలు

అంతటికీ సంబంధించింది. ప్రతి ప్రాంతం లోని శిష్ట వ్యవహారమంతా ప్రమాణం కాదు, కాని ప్రమాణ భాషలో చేరినది ఏ మండలం లోనూ అశిష్ట వ్యవహారమై ఉండదు. అనుకరణ ఏ విధంగా జరుగుతున్నదన్న దాన్ని బట్టి ఏది ప్రమాణమో ఏది అప్రమాణమో గుర్తిస్తారు.

ఉదా: శిష్టుల్లోనే 'అట్లా' ప్రయోగం తగ్గి 'అలా' ప్రయోగం పెరుగుతున్నది.

సాగుబడి ప్రాంతమై, ప్రాచీన కాలం నుండి విద్యావంతులకు నిలయమై అన్ని రంగాల్లో ముందున్నట్టి "మధ్యాంధ్ర' శిష్టుల వ్యవహార భాష" ను నేడు మనం ప్రామాణిక / ప్రమాణ భాషగా పరిగణిస్తున్నారు.

అనువాదము ఎట్లు చేయుట అభిలషణీయము?

“మూల భాషలోని సిద్ధాంతాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకొని లక్ష్య భాషలోని సిద్ధాంతానికి అనుగుణంగా మూల భాషలోని ఆలోచనలనూ, భావాలనూ వెల్లడించడమే అనువాదము,” అని "సాంకేతికానువాదము - ఒక పరిశీలన" అనే గ్రంథంలో భార్గవ రావు నిర్వచించారు.

అనువాదకుడు ఒక వారధి వంటివాడు. సాంకేతికానువాదంలో ఈ వారధి చాలా పటిష్ఠంగా ఉండాలి. లేని పక్షంలో పాఠకుడు వేరొక ప్రాంత / భాషా సాంకేతికంలోకి ప్రవేశించలేడు. అనువాదకుడు స్వతంత్రంగా రచన చేయటం లేదు గనక, మూల రచనకి మరీ దూరంగా పోవటం చెయ్యకూడదు. అలాగని మూలాన్ని మక్కీలుగా అనువదించి చెప్పటం మంచిది కాదు. ఈ పద్ధతులు ఏవైనా అనువాదంలో కూడనివే. అయితే సాంకేతికానువాదాలు చేసేటప్పుడు మరింత మెలకువ అవసరం. మూల రచయిత హృదయాన్ని పాఠకుల మనస్సులో విస్తృతం చేయటం అనే బాధ్యత అనువాదకుని మీదే ఉంటుంది.

(అయితే) అనువాదకుడికి సొంత భావాలూ శైలి తప్పదు. అనవసర అభిరుచులూ ఉంటాయి. వీటి ప్రభావం అనువాదంలో ఎంతో కొంతైనా కనిపిస్తుంది.

మూల రచయితల లాగే ఏకీభవించని భావాలను వదలవచ్చు. లేదా మార్చవచ్చు లేదా లూకిగా చెప్పి వదిలేయవచ్చు. అందువలననే ఏ వ్యక్తి చేసిన అనువాదమైనా మూలానికి దగ్గరగా ఉంటుందేమో గానీ యథాతథంగా సరిపోయేటట్లుగా ఉండదు. అందుకే అనువాదకుడు సాధ్యమైనంత వరకు మూలాన్ని అనుసరించాలి. అనువాదానికి సంబంధించిన]

అనువాదానికి సంబంధించిన పాశ్చాత్య సిద్ధాంతాలు చాలా ఉన్నాయి. '<u>థియోడర్ సేవరీ</u>' సిద్ధాంతం ప్రకారం విధేయత, మూలాభాసత్వం, లక్ష్యం, సమకాలీనత్వం అనే భాగాలుంటాయి.

(1) అలెగ్జాండర్ టైట్లర్, పోస్ట్ గార్లు చెప్పినట్లు గెథె (Goethe) వివరణ సరిపోయేటట్లుగా ఉంది–

"There are two great maxims of translation : either turn the foreign author into a native author or introduce the reader to go out to the author's foreignness foreignness."

తెలుగు సాహిత్యాన్ని పరిశీలిస్తే తెలుగు కవిత్వం అనువాదం తోనే ఆరంభమయ్యింది. నన్నయ తెలుగులో అనువాదానికి మార్గం వేశాడు. ~~శ్రీ~~ శ్రీనాథుడు తన

(2) శృంగార నైషధం లో "శబ్దంబు ననుసరించియు, నభిప్రాయంబు గుర్తించియు, భావంబు పల్లవించియు, రసంబు పోషించియు, అలంకారంబు భావించియు, ఔచిత్యంబు వదలకయు, అనౌచిత్యంబు పరిహరించియు" అని కవిత్వ అనువాద మూల్య సాహిత్యానికి మూల్యలక్షణాలను పేర్కొన్నాడు.

ఆధునిక కాలం లో అనువాదం మీద అనేక రచనలు వెలువడ్డాయి. "అనువాద సమస్యలు" లో రాచమల్లు రామచంద్రారెడ్డి, ఇంకా భార్గవరావు మొ॥ వారు చెప్పిన వాటిలో అనువాద రచన లో గమనించవలసిన అంశాలు ఇవి.

1) సంస్కృతి పరంగాను, భాషా పరంగాను తేడా లేని పరంగాను సాన్నిహిత్యం ఉన్న భాషలని అనువాదానికి ఎన్నుకోవటం సులభంగా ఉంటుంది.

2) మూలంలో ఉన్న రచనలు అనువాదానికి అంతగా లొంగవు.

3) కొన్ని పదాలను యథాతథంగా 'లిప్యంతరీకరణ' చెయ్యాలి. లేదా అనుసృజన చెయ్యాలి.

4) మూలభాష లోని ఉచ్చారణ, ధ్వనులు పట్ల అవగాహన కలిగి ఉండాలి.

5) వీలైనంత వరకూ అనువాదానికి మూల రచనే ఎన్నుకోవాలి.

ఇతర భాషలలోకి అనువదించిన వాటి ఆధారంగా అనువదిస్తే మూలానికి మరింత దూరమయ్యే ప్రమాదం ఉంటుంది.

6) అనువాదం పునఃసృష్టి కాని మక్కీ కాకూడదు.

7) అనువాద రచనలో భాష సరళంగా, భావం స్పష్టంగా ఉండాలి.

8) అరకొర భాషాజ్ఞానంతో అనువాదానికి పూనుకోకూడదు. రెండు భాషల్లోనూ మంచి భాషా పరిజ్ఞానమంత జ్ఞానం ఉండాలి.

9) మూల భాష వ్యాకరణాలను, సంస్కృతిని, చరిత్రని అధ్యయనం చేసుకోవాలి.

10) మూల భాషలోని వాక్య నిర్మాణం భిన్నంగా ఉంటుంది. ఒక్కొక్కసారి సుదీర్ఘంగా ఉంటుంది. మూడు నాలుగు వాక్యాలు కలిపి ఏకవాక్యంగా ఉండవచ్చు. అప్పుడు లక్ష్యభాషకి సహజమైన శైలిలోనే అవసరమైతే చిన్న చిన్న వాక్యాలలో అనువాదం చేయొచ్చు.

11) అనువాద రచనలో భాషా సౌందర్యం, కవితా పద్ధతి ఉంటే ఉండవచ్చు, గానీ దానికి ప్రాధాన్యం ఇవ్వకూడదు.

12) తెలుగులో అనువాదం చేసేటప్పుడు మరియు, ఏదైతే, ఎప్పుడైతే వంటి ప్రయోగాలనూ, 'బడు, కలుగు' వంటి వాటిని వీలైనంత వరకూ రాకుండా చూడటం అవసరం.

'సచ్చిదానంద్' అనే మలయాళ రచయిత రచయితలు అనువాదానికి సులభంగా లొంగే మూలరచనలనే ఎంపిక చేసుకోవాలని, చేసిన అనువాదాలను ఒకసారి

శ్రద్ధగా సరిచూసుకోవాలి అని చెప్పారు.

అనువాదంలో సామెతలు, జాతీయాలు అనువదించడం అత్యంత కష్టమైన పని. అందుకోసం క్రింది సూత్రాలు పాటించాలని "అనువదించడం ఎలా?" అనే పుస్తకంలో గోవిందరాజు చక్రధర్ పేర్కొన్నారు. వచన సాహిత్య అనువాదాలు:

(4) అ) మూల భాషలోని సామెతలకు, జాతీయాలకు సమానార్థం ఇచ్చే సామెతలనే, జాతీయాలనే లక్ష్య భాషలో వాడాలి.

ఆ) అలా వీలు కానప్పుడు వాటికి తుల్యమైన సామెతలను సృష్టించగలిగితే సృష్టించాలి.

ఇ) అది కూడా సాధ్యం కాకపోతే మూలంలోని సామెతల, జాతీయాల స్ఫూర్తి వచ్చేలా చూడాలి.

ఈ) ఏదైనా స్వీకరణ సహజంగా కనిపించాలి గాని కృత్రిమంగా కనిపించకూడదు.

వచన రూపంలో ఉన్న మూలభాషా విషయాన్నికి చక్రధర గారు అనువాద సూత్రాలుగా ముఖ్యమైనవని 13 సూత్రాలు పేర్కొన్నారు. అవి క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

(5) 1) మూలంలోని క్రమంలో సహేతుకత లేదనిపించినా ఆ క్రమాన్ని మార్చే స్వేచ్ఛ తీసుకోకూడదు. అనువాదకుడు విధిగా ఆ క్రమపద్ధతిని పాటించాల్సిందే.

2) మూలంలోని భావాల క్రమాన్ని కూడా యథాతథంగా పాటించాల్సిందే.

3) మూలంలోని వాక్యాల అనుబంధాన్ని, పేరాగ్రాఫ్ కీ పేరాగ్రాఫ్ కీ మధ్య ఉన్న అనుబంధాన్ని తెంచేయకూడదు.

4) క్రియా విశేషణాలను క్రియల తర్వాత కానీ క్రియలకు ముందు కానీ వాడాలి. సందర్భాన్ని బట్టి ముందుంచాలో వెనుక ఉంచాలో నిర్ణయించాలి. మూలభాషలోని సహజత్వం తెలిసేలా తెలుగు వాక్య నిర్మాణాన్ని బట్టి క్రియావిశేషణాలను వాడుకోవటం ఉత్తమం.

5) సాధారణంగా కర్తకు దగ్గరలోనే క్రియ ఉండాలి. ఈ సూత్రం పాఠకుడు త్వరితంగా అవగాహన చేసుకోవటానికి తోడ్పడుతుంది.

6) ప్రత్యేకార్థవంతమైన భావాలను అనువదించేటప్పుడు మూలంలో ఉన్నట్టి పదాలనే వాడాలి. ఎలాంటి పరిస్థితుల్లోనూ అనవసరమైన పదాలను వాడకూడదు.

7) మూలంలో భావం గాంభీర్యంగా ఉంటే అనువాదంలో కూడా ఆ గాంభీర్యాన్ని ప్రతిఫలింపచేయాలి. మూలభాషలోని Spirit (స్ఫూర్తి) ని అనువాదం అనే దర్పణం లో చూపించాలి.

8) మూలంలో అలంకారికంగా చెప్పబడిన భావాలను అనువాదంలోనూ అలంకారికంగానే చెప్పాలి. ప్రశ్నోత్తరాల రూపంలో ఉంటే అదే విధంగా అనువదించాలి.

9) మూలంలోని సామెతలకు సమానార్థకమైన లక్ష్యభాషా సామెతల్నే వాడాలి.

10) అనువాదకుడు ఎక్కువ పదాలను వాడి వ్యాఖ్యాతగా మారిపోరాదు.

11) అనువాదకుడు శైలి కోసం మూలంలోని అర్థాన్ని చెడగొట్టరాదు. శైలి కంటే అర్థం ముఖ్యమని గుర్తించాలి.

12) వాక్యాలను అర్థాన్ని సందర్భాన్ని బట్టి పొడుగు వాక్యాన్ని పొడుగు గానే రాయడం లేదా రెండు మూడు చిన్న వాక్యాలుగా విడగొట్టడం చేయాలి.

13) మూలభాష లోని వ్యాకరణాలకు లక్ష్యభాష లో కచ్చితమైన సమానార్థకం అన్నివేళలా ఉండదు. అలాంటప్పుడు ఆ వ్యాకరణానికి దగ్గరగా ఉండే పదాన్ని ఎంపిక చేసుకోవాలి. కొత్త పదాలను సృష్టించడమూ తప్పు కాదు. అన్య భాషా పదాలను అనివార్యమైనప్పుడు స్వీకరించడమూ దోషం కాదు.

మాతృ భాష లో తప్పులు లేకుండా, అందంగా, సులభంగా వ్రాయడమే కష్టమైనప్పుడు (పరాయి భాష లో 'బాగా' రాయడం మరింత కష్టమన్నది మరువరాదు.) పరాయి భాష లోని భావాన్ని అందంగా ఆవిష్కరించడం మరింత కష్టమని మరువరాదు. అందుకే అనువాదం ఒక కళ, ఒక శాస్త్రం, ఒక శిల్పం, ఒక కఠోర దీక్ష.

* అనువాదం ఎలా చేయాలన్నది వాస్తవానికి అనువాద లక్ష్యం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది.

ఉదా: అనువాదాన్ని ఒక వృత్తిగా చేసుకొని డబ్బు కోసం అనువాదం చేస్తున్నపుడు ఆ అనువాద పరమావధి అధికారుల/వినియోగదారుల అవసరాన్ని తీర్చడమే, పనిగడపడమే! అలాంటి అనువాద రచనను తీసుకొని ఇందులో శైలి చెడిపోయింది నుడికారం పోయింది వంటి తప్పులు వెదకటం వృథా!

* ప్రభుత్వ, అధికార పత్రాలు ; మూలగ్రంథాల విషయంలో యథాతథానువాదం సమంజసం.

వ్యావహారిక భాషోద్యమం – గురజాడ సేవ

ప్రయోగములకి కొత్త దారులే రాచబాటలు. గ్రాంథిక శైలిలో రచన చేయటం అదివరకు వేసిన దారుల వెళ్ళడం వంటిదే. వెలిచాలన్న ప్రత్యేకంగా వాడుక భాషా సరళులను పురస్కరించుకుని ప్రత్యేక పంథాలలో సాగే వచన రచనకే ఆధునికం అనే విశేషణం అలంకరించడం యుక్తం.

వ్యావహారిక భాషోద్ధరణకి జరిగిన అనేకానేక యుద్ధాలలో గురజాడవారు సృజనాత్మకమైన రచనలను ప్రయోగిస్తే శాస్త్రీయమైన వ్యాకరణ నిర్మాణాలలో బాసట ఇచ్చినవారు గిడుగు వారలు.

“సరే కళలు ప్రేమించువాళ్ళు దాన్ని – అనగా గ్రాంథిక భాషను – ఆరాధిస్తారు గాక. నా కట్టెలగ నా మాతృభాష సజీవమైన తెలుగు. “ఇటాలియన్ ఆఫ్ ది ఈస్ట్” అనిపించుకున్న ఈ తెలుగులో మన సుఖాన్ని మన దుఃఖాన్ని వెల్లడించుకోవడానికి మనం యెవరికీ సిగ్గుపడటంలేదు గాని కాగితం మీద పెట్టడానికి మాత్రం మనలో కొంతమంది బిడియపడుతున్నారు!”

— గురజాడ.

వ్యావహారికాంధ్రం లేవదీసిన గిడుగు రామమూర్తి ఆనాటి పండితులెందరితో సుదీర్ఘ సమరాలు సాగిస్తూ ఉంటే శిష్య ప్రాయంగా గురజాడ అప్పారావు [illegible]

స్లైడ్ 8: ఉపక్రమించి నేను ఉదాహరణలు నిర్ధారించాను. ప్రపంచంలో మొదటి ముద్రాపత్రిక లో ఈ ఉదాహరణల్ని ప్రకటన కూడా రావాలి — తెలుగు అనువాదం లో అది

"గ్రామ్యం అని మారతారు పేరుపెట్టి పిలిచే వ్యవహారభాష ను (1) కావ్యరచనలో ప్రవేశపెడితే ఉత్తమ కావ్యాలకుండవలసిన గౌరవం దానికి పోతుందనే విమర్శ ను మనం తొలగించుకోలేము. ఎందుచేతనంటే కావ్య ప్రసక్తి, కావ్య ప్రయోగాలు నిర్ణయించేవి కావ్య. పాత కాలపు వ్యాకరణాల ఛందస్సులు కావ్య. భాషాశాస్త్ర విజ్ఞానం బాగా అభివృద్ధి చెందిన ఈ రోజుల్లో అటువంటి మరి కొన్ని మన పొందుపరచుకోవాలి."

భాషాశాస్త్ర ప్రగతి భాషా స్వరూపాన్ని, ప్రయోగాల్ని నిర్ణయించేందుకు గాను మెరుగైన ప్రమాణాల్ని ఏర్పరచిన ఈ రోజుల్లో ....

ఆనంద గజపతి మహారాజు అప్పారావు గారిని విజయనగరం సంస్థాన చరిత్ర పరిశోధకునిగా నియమించాడు. తర్వాత అప్పారావు గారు కళింగదేశ (2) చరిత్రను రాయడానికి కావలసిన సామగ్రినంతా సమకూర్చుకున్నారు. ఆ గ్రంథాన్ని అచ్చు ప్రచురిస్తామని అంటే అది గ్రాంథిక భాషలోనే ఉండాలని విజ్ఞాన చంద్రికా గ్రంథ

మాట్లాడితే వారు లోకరా, గురజాడ గారంటారు ఒప్పుకోలేదు.
అప్పుడు ఆయన " నాది ప్రజల ఉద్యమం, దాని ఎవరికీ నాయకత్వం పెట్టేదానికి వదులుకోలేను " అన్నారు.
గురజాడ గారికి తన ఉద్యమం మీద అంత పట్టుదల, అంకిత భావం.

" మాట్లాడినట్టే సరిగ్గా రాయటం కాదా ఎవరికి సాధ్యం! అథవా రాసినప్పటికీ అందులో ఏమి పస ఉంటుంది? " అనే వారికి వ్యావహారికం లోని శక్తి విశిష్టత, ప్రత్యేక మాటలు తెలియటం లేదని జవాబిచ్చారు!

వాడుక భాష కి సంబంధించిన గురజాడ గారి మూల భావాలు (3)

— తెలుగు సాహిత్యాన్ని గొప్ప నాగరికతా సాధనంగా చేయాలనుకుంటే దానిలోని అనవసరమైన, వాడుకలో లేని పదాలను తప్పించి తొలగించి వేయాలి.
— తె. సా. భా., సంప్రదాయం తెలుగువారి మీద రుద్దబడిన పెద్ద ప్రతిబంధకాలు. సమస్తను ప్రశ్నించేవారు, వాటిని ప్రశ్నించాలనుకుంటే ప్రశ్నించవచ్చును.
— తెలుగులో మౌలిక సాహిత్య భాషను రూపొందించటానికి వాదోపవాదాలు సాహిత్య గొప్ప రచయితలు దాని రాసి సృష్టి చేయాలి. అందుకని కోసం మనం కొంత సిద్ధపడి ఉండాలి.

వాడుక భాష ఆవశ్యకత గురించి ఆది

ఉద్యమ రూపంలో మొదలవడానికి సుమారు 20

సామ్రాజ్యం ఉండగ, కన్యాశుల్కం తొలి (1897) లో గురజాడ దానికి గట్టి ప్రాతిపదిక వేశారు; రెండో కూర్పు పీఠికలో (1909) ఆ ఉద్యమ ఆదర్శాన్ని (కన్యాశుల్కం తె.సా.చ. లో మహత్తర ఘట్టంగా చెప్పు కొందగ్గది) వివరించారు. గ్రాంథిక భాషా వాదులతో వాదోపవాదాల్లో గిడుగు రామమూర్తి (1863-1940) తో కలిసి పత్రికల్లో, సభల్లో, మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయంలో [illegible]. [illegible], దీక్ష [illegible] అలవాటును; సంప్రదాయం పేరి సంస్కృతం అనుసరించిన గ్రాంథిక భాష అలవాటును తెలుగు దేశి వాడుకలోనూ, అందమైన రచనలలోనూ ముఖ్యంగా నిరూపించి మాట్లాడే భాషను సాహిత్యంలో స్థాపించారు.

కన్యాశుల్కం తొలి కూర్పు ద్వారా వ్యావహారిక భాషకు ఉత్తమ సాహిత్య స్థానాన్ని కల్పించి దాని పీఠికల్లోనూ, వ్యాసాలలోనూ, ఉద్యమరీతి గిడుగు మహోధృతంగా సాగించిన వ్యావహారిక భాషోద్యమానికి అంకురార్పణ చేసిన ఘనత; ఆ వాదానికి ప్రామాణిక కల్పన చేసిన ఘనత గురజాడది. అతి ప్రాచీనమైన బిల్హణీయ కథను వాడుక భాషలో నాటకంగా వ్రాయించిన ప్రజ్ఞ; వాడుక భాషను కావ్యశిల్పంలో మెరిపించిన ఊహ. ఎంతో శ్రమ పడి కళింగ చరిత్ర రచనకు విషయ సామగ్రిని సేకరించి అది వాడుక భాషలో కొండంతగా ప్రయోగాత్మకంగా వ్యక్తపరచగా నిరూపించిన అపూర్వ సంకల్పం.

మూల ద్రావిడ భాషకు తెలుగుకు ఉన్న సంబంధం ప్రధానంగా ప్రాతిపదికలోని శబ్దాల ద్వారా అవగాహన చేసుకోవచ్చు.

తెలుగు లోని చాలా పదజాలం మూల ద్రావిడ పదజాలంలో వర్ణవ్యత్యయం[1] జరిగి ... ధ్వని మార్పులతో రూపొందినది.

ఉదా: * మారుత > ప్రొద్దు
* మరం > మ్రాను
* పురం > ప్రోలు

కొన్నిట్లో తాలవ్యీకరణం[2] జరిగింది
ఉదా: * కిళ్ళు > చిళ్ళు
* కల > చెల
* కెయ్ > చేయు

కొన్ని చోట్ల సరళాదేశం[3] కన్పిస్తుంది.
ఉదా: * ... > ...
* పకల > పగలు

పదాంత ప్రవృత్తుల ద్వారా తెలుగు లో మూల ద్రావిడం తో గల సంబంధం స్పష్టంగా కన్పిస్తుంది.
బహువచన[4] ప్రత్యయంగా ప్రాచీనాంధ్రంలో ఉన్న 'రు' మూలద్రావిడ *ర్ నుంచి వచ్చింది.
ఉదా: వేటగాండ్రు, మన్నారు
ప్రాచీన, ఆధునికాంధ్రాలలో మనుష్యు, మనుష్యులు
బహువచన ప్రత్యయం 'లు' కన్పిస్తూ మూల ద్రావిడ

*కళ్ నుంచి మరికొన్ని చోట్ల *ళ్ నుంచి వచ్చింది.

ఉదా: చెలుకలు < *కళ్ + కళ్

ఏనుగులు < *యాన్తై + కళ్

గోడలు, గదులు లో లు < *ళ్

5 విభక్తి ప్రత్యయాలు చాలా వరకు తెలుగులో స్వతంత్ర పదాలు లేదా ఉండడం వల్ల మూల ద్రావిడ భాషలో విస్తృతమైన విభక్తి వ్యవస్థ లేదని చెప్పవచ్చు. మూల ద్రావిడం నాటికి సమాసాలు గా ఉన్న రూపాలే క్రమంగా పరిణామం చెంది లోని ఉత్తర పదాలు తెలుగులో ప్రత్యయాలయ్యాయి.

6 లింగ వ్యవస్థ విషయంలో చాలా వరకు మూల ద్రావిడం లో చాలా దగ్గర సంబంధం కలిగి ఉంది. తెలుగులో ... భేదం పాటించబడుతుంది. మనుం లో మహత్, మహతీ భేదం ... స్త్రీ లింగ వ్యవస్థ బహువచనం లో ... కనబడుతుంది. ఉత్తర ద్రావిడ భాషల్లో కూడా ఇదే వ్యవస్థ ఉండడం, ... మహతీ ... ప్రత్యయాలు దక్షిణ ద్రావిడ భాషల్లోని - ... వంటి ... ఉండడం వంటి ఆధారాల ద్వారా మొదట్లో స్వతంత్ర పదాలై తెలుగులో లింగ వ్యవస్థ ఉండేదని మనము ద్రావిడం ఊహించవచ్చు.

7 సంఖ్యా వాచకాల విషయంలో కూడా తెలుగు కు మూల ద్రావిడానికి దగ్గర సంబంధం ఉన్నది. ఒకటి నుంచి పది వరకూ గల తెలుగు సంఖ్యావాచకాలు వరుసగా *ఒన్ఱ్ *ఇరంటు *మూన్ఱ్ *నాల్ *కై *చాఱ్ *ఏఴ్ *ఎణ్ *తొణ్ *పత్ అనే మూల ద్రావిడ

రూపాల నించి వచ్చినవే. తెలుగు నేరుగా మూలద్రావిడ * నుండే 60
నుంచి విడిపడింది.

విశేషణ[8] ప్రత్యయాలు ద్రావిడ భాషలు అన్నింటిలోనూ ప్రత్యేకంగా కనబడుతున్నాయి. కనుక తెలుగులోని విశేషణ ప్రత్యయాలు కూడా మూలద్రావిడం నుంచే వచ్చి ఉండాలి.

తెలుగు లభించే అసమాపక క్రియలు[9], ధాతుజ విశేషణాలు[10] మూలద్రావిడంలో కూడా ఉండి ఉంటాయని ఈ రూపాలు మిగిలిన ద్రావిడ భాషలలో కూడా ఉండడాన్ని బట్టి ఊహిస్తున్నారు. అలాగే వ్యతిరేక[11] ప్రత్యయం కూడా మూలద్రావిడం లోనే ఉండి ఉంటుందని కనుక వ్యతిరేక క్రియా[12] నిర్మాణం ఉండడం ఇది మూలద్రావిడం నుంచే తెలుగుకు సంక్రమించిన లక్షణమని భావిస్తున్నారు.

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

ప్ర! తెలుగు భాషా ఆధునీకరణంలో వివిధ సాహిత్యోద్యమాల పాత్రని వివరింపుము.

Ans: ఆధునిక పరిస్థితులకు, ఆధునిక అవసరాలకు ఆధునిక భావాలకు అనుగుణంగా భాషలో ఏర్పడే మార్పును "భాషా ఆధునీకరణ" అంటారు. తెలుగు భాషా ఆధునీకరణ దిశలో జరిగిన మొట్టమొదటి పెద్ద మార్పు గ్రాంథిక భాషా స్థానంలో వ్యావహారిక భాష ప్రమాణభాషగా రూపొందడం. ఈ పరిణామానికి వ్యావహారిక భాషోద్యమంతో పాటు అనేక సాహిత్యోద్యమాలు దోహదం చేశాయి. సాహిత్యోద్యమాలు మరో అడుగు ముందుకేసి భావాలలో పరివర్తనను తెచ్చి భావాల తర్వాత ఆధునీకరణ సాధించి తద్వారా భాషా ఆధునీకరణకు తోడ్పడ్డాయి. ఆయా ఉద్యమాల భావజాల నేపథ్యంలో ఎన్నో నూతన పదాలను కూడా భాషకు అందించాయి.

తెలుగులోని వివిధ సాహిత్యోద్యమాలకు ఆధారమైన రచనలు చేసిన వారంతా దాదాపుగా పాశ్చాత్య వాఙ్మయానుగామాన ఫలితంగా ఆధునీకరణ కాంక్ష గలవారే. భాషా ఆధునీకరణకు వ్యావహారిక భాషా ప్రయోగం అవశ్యకమన్నది వారి అభిప్రాయం.

ఆధునిక భావాల్లో ముఖ్యమైనది గతాన్ని, సంప్రదాయాన్ని నిరసించి కొత్తదనాన్ని కాంక్షించడం. గ్రాంథిక భాష గతానికీ సంప్రదాయానికీ ప్రతీక కావడం వల్ల ఆధునికుల భావప్రేరణ, భావాలు దానిని వ్యతిరేకించను ఉల్లంఘించాయి.

ఆధునికతా భావన లో ఉన్నత వర్గాల పట్ల వ్యతిరేకత , సామాన్య ప్రజానీకం పట్ల అనుకూలత ఒక ముఖ్య లక్షణం. వ్యావహారిక భాష ప్రజల భాష అనే నినాదం ప్రజాస్వామ్య భావాలు తెలియజేయడానికి దారి తీసి ఉద్యమాలుగా వచ్చింది. వాడుక భాష ప్రజల భాష అనుసరించడం వల్లనే వివిధ సాహిత్య ఉద్యమాలు దారి తీసి పెద్దపీట వేశాయి.

సంస్కరణోద్యమ సాహిత్యం (క్రీ.శ. 1890-1920)

బ్రహ్మసమాజం, ఆర్య స, దివ్యజ్ఞాన సమాజం, వితంతు పునర్వివాహ, సంఘ సంస్కరణ లో ~~స్త్రీ స్వేచ్ఛ , స్త్రీ విద్య లాంటివి~~ సహపంక్తి భోజనాలు, వితంతు వివాహాలు

"గురజాడ" కన్యాశుల్కం 'మూఢ నమ్మకాలు' 'వేశ్యావాదం' వంటి ~~...~~ వ్యావహారిక భాషోద్యమానికి గురజాడ సేవ ఎంతో గొప్పది! కొత్త పదాలు భాష లో ప్రాచుర్యం పొందాయి.

(గురజాడ రచనలు వాడుక భాష)

~~'స్వాతంత్ర్య మహిళ' అని స్త్రీ తనపై తాను ఆధారపడే స్థితి కల్పించ రాదను అని మనుస్మృతిలో (అర్థం) చెప్పబడింది. అదే అర్థం ఆధునికతలో ఈ అర్థం మారి స్త్రీలకు స్వేచ్ఛ కావాలి అనే అర్థం సంస్కరణ ఉద్యమ భావాలు భాగంగా ఈ కాలంలో వచ్చింది. సంస్కరణ ఉద్యమ భావాలు ఆలోచనలు మార్చాయి.~~

సాహిత్యం కూడా జాతీయోద్యమం (క్రీ.శ. 1890-1950)

తెలుగు భాష ఆధునికీకరణ లో ప్రముఖ పాత్ర వహించింది. అందువల్ల మనం ఎన్నో వేల సంవత్సరాల నుండి ఒక జాతి గానే ఉన్నాం. కానీ రాజకీయంగా ఒక జాతి గా వలసవాదాన్ని వ్యతిరేకించి పరాయి పాలకుల పై తిరగబడటం ఆధునిక కాలంలోనే జరిగింది. ఫలితం గా 'జాతి'(1) అనే పదానికి ఆధునిక nation అనే జాతీయతా అనే స్ఫూర్తిని నిచ్చే అర్థం జాతీయోద్యమం వల్లనే ఏర్పడింది. ఈ ఉద్యమ కాలం లో పాశ్చాత్య విద్య , పాశ్చాత్య

జాతీయోద్యమాల వల్ల ఉద్యమాల వల్ల మన భాష ఎంతో ఆధునికతను పొందింది. స్వరాజ్య[2], సమానత్వం, స్వాతంత్ర్యం వంటి పదాలు ప్రాచుర్యం పొందాయి. పూర్వం 'వాడు స్వతంత్రుడు' అని తిడుతూ వాడేవారు. కాని ఈ ఉద్యమం వల్ల స్వాతంత్ర్యం[3] మంచి మాట గా ఏర్పడింది. ఇలా మంచి మాటగా రావడం భావాల పరం గా భాషలో వచ్చిన ఆధునికత కు నిదర్శనం. ప్రాచీన గ్రంథాల్లో లేని 'భరతమాత'[4] పదం లాని భావం ఆధునికమైంది. పూర్వం జన్మభూమి[5] అంటే వ్యక్తి పుట్టిన ఊరు, దేశభక్తి అంటే తమ ప్రాంతానికి మాత్రమే విధేయుడుగా ఉండడం కాని జాతీయోద్యమం తర్వాత భారతీయులందరికీ జన్మభూమి భారతదేశం, దేశభక్తి అంటే భారతదేశానికంతటికీ విధేయులై ఉండడం గా మారిపోయింది. అలాగే 'సత్యాగ్రహం'[6], 'అహింస' లాంటి పదాలకు శబ్దపర అర్థాలకు విస్తృతమైన అర్థాన్ని గాంధీజీ కల్పించారు.

జాతీయోద్యమ కాలం లో దేశంలోని ఇతర భాషల్లో వచ్చిన జాతీయభావ ప్రేరిత సాహిత్యాన్ని తెలుగులోకి అనువదించడం[8] చేరడ, భాష అభివృద్ధికి ఇది కూడా తోడ్పడింది. ఖద్దరు, చరఖా, బంద్, హర్తాల్ కాంగ్రెసు, కమిటీ, మీటింగు, పికెటింగు వంటి ఎన్నో అన్యదేశ్యాలు[9] తెలుగు భాష లో చేరాయి. ~~'విప్లవం' ఆ పూర్వం అరాచకం అన్న అర్థంలో వాడితే ఈ కాలంలో దానికి మంచి అర్థం (— అకస్మాత్తుగా వచ్చే ఆకాంక్షణీయమైన మార్పు) ఏర్పడింది. అందుకే 'విప్లవం వర్ధిల్లాలి (ఇంక్విలాబ్ జిందాబాద్)' అనగలిగారు.~~

ఆధునిక సాహిత్యం ఉద్భవమైన భావకవిత్వ ఉద్యమం తన ప్రకృతి, పల్లెల అనుభూతుల ద్వారాలో భాగంగా గ్రామీణ భాష కు గ్రామీణ భావాలకు పెద్దపీట వేసింది.

7 గాంధీ గారి సత్యాగ్రహోద్యమాల వలన "సత్యాగ్రహం", "నిరాహార దీక్ష", "సహాయ నిరాకరణ" వంటి పదాలు తెలుగు భాష లో విరివిగా వాడుకలోకి వచ్చాయి.

ఈ కాలంగా భావకవిత్వోద్యమం కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం చెప్పే
ఆధునిక ప్రయత్నాలలో భాగంగా వ్యావహారిక భాషను కొంతమేరకు
కవిత్వంలో ప్రవేశపెట్టింది. కాల్పనిక ఉద్యమం కవిత్వంలోకి
ఆలోచనల్లో, వస్తువులో, తద్వారా భాష లో ఆధునికత తెచ్చింది. ఫలితంగా,
ఇంతవరకు రైతుల గురించి (2) గొల్లవాడి గురించి చెప్పడం సాధ్యమైందిగా
చూసేవారు కాని ఈ ఉద్యమ ప్రభావం లో అలాంటి భావం
ఫలితంగా వారి జీవనశైలి కి చెందిన ఎన్నో పదాలు సాధనంగా ప్రాచుర్యం పొందాయి
పోవడమే గాక గడ్డిపూల మీద కూడా కవితలల్లారు. భావ
కవిత్వోద్యమం లో భాగమైన నండూరి వారి 'ఎంకిపాటలు'
w/s మాండలిక (3) భాష ని యథాతథం గా సాహిత్యభాష
గా వాడటాని [illegible] సంచలనం సృష్టించింది.

'గుండె గొంతుక లోన కొట్లాడుతాది
కూరుండనీదురా కూసింత సేపు'

అన్న మాటల్లోని మాండలికం గ్రాంథిక
భాష పై ఆధునికత ఎగరేసిన విజయకేతనం.

చలం (4) లాంటి తీవ్ర కాల్పనిక వాదులకు
వారి సంప్రదాయ నిరసన, స్వేచ్ఛాకాంక్షలకు వ్యావహారిక
భాషా ప్రయోగం ఒక మార్గంగాను, ప్రతీకగాను అయింది.
గ్రాంథిక భాషా సంబంధ వస్త్రాల నుంచి తెలుగుభాషను
విడిపిస్తూ : అనుభూతి లో చలం అలాంటి రచయితలు [redacted]
వాడుక భాషను సాహిత్యంలో ప్రవేశపెట్టారు.

కాల్పనిక ఉద్యమం ద్వారా 'స్వేచ్ఛ' (5) వంటి
పదాలకు మంచి అర్థాలు వచ్చాయి. వ్యక్తి, (6) సమాజం

అది విభాగం ఇందులోకి వచ్చింది. ఈ పదాలు వేటికవే అయినా ఈ రెంటి మధ్య విరోధం ఉందేమోనన్న భావన ఈ ఉద్యమం లోకి కలిగింది.

ఆధునికతలాగే మత వ్యతిరేకత కూడా భాగమే. అందుకే ఆధునిక సాహిత్య ఉద్యమాల్లో పుణ్యం, పాపం వంటి మతసంబంధ పదజాలానికి బదులుగా మంచి, చెడు వంటి పదాల్ని వాడటం అధికంగా చేశారు. నిజానికి ఇవి మత గ్రంథాల ఆధారంగా రావటం జరిగింది. మంచి, చెడులను సాంఘిక వ్యక్తిత్వంగా చూడడం మొదలైంది.

వామపక్ష ఉద్యమంలాగ ప్రారంభమైన సాహిత్య చరిత్ర అంటే ఉన్నతవర్గాలు చేసిన దోపిడి చరిత్ర అనే అభిప్రాయం ఉండటం ఈ దోపిడి వ్యవస్థను బలపరిచేందుకు ఉద్యమాల భాగంగా ఆవిష్కరించిన సంస్కృతిని, భాషను, భావాలను కూడా వ్యతిరేకించాలనే అభిప్రాయం ఉండడం చేత వారు గ్రాంథిక భాషా[1] వ్యతిరేకులయ్యారు. ప్రాచీనుల భాషా సూత్రాలు, లక్షణాలు మొదలైనవి ఉన్నత వర్గాల వారి భాషగా వారిచేత ఆదరింపబడింది. ఫలితంగా అభ్యుదయ సాహిత్యోద్యమం ప్రాచీనుల భాషా ప్రయోగాలకు పెద్ద వ్యతిరేక ప్రతిరూపమిచ్చింది.

'శ్మశానాల వంటి నిఘంటువులు దాటి
వ్యాకరణాల సంకెళ్ళు విడిచి
ఛందస్సుల సర్ప పరిష్వంగం వదలి
వడిగా, వడివడిగా ...'

అభ్యుదయ (విప్లవోద్యమం)/ సాహిత్యోద్యమం ప్రాచీనుల

భాషను ఉన్నత చేస్తుంది.

అభ్యుదయ ఉద్యమం 'సమానత్వం' కి కొత్త అర్థం తెచ్చింది. 'మార్పు' (2) ఆధునిక కాలంలో వచ్చి రకరకాల విశేషణాలతో వివిధ మార్పులు వచ్చాయి.

వివిధ రకాల స్వాతంత్ర్యాలూ (వాక్ స్వాతంత్ర్యం, పత్రికా స్వాతంత్ర్యం) (3) సమానత్వాలూ వచ్చాయి. అభ్యుదయ ఉద్యమం విప్లవంతో అనుకూలంగా ఆలోచనలు ప్రోది చేసింది. ఆర్థిక సమానత్వం, మార్పులు వంటి పదాలు ఈ ఉద్యమం లో ప్రాచుర్యం పొందాయి. ఇటీవల వీటికి బదులుగా 'సాధికారత' పదాన్ని వాడడం భాష మరింతగా ఆధునీకరణం చెందడాన్ని తెల్పుతుంది.

'అభ్యుదయ సాహిత్యం' వల్ల 'ఆర్థిక దోపిడి' 'మిగులు విలువ ఉత్పత్తి' 'బూర్జువాలు' 'ఎర్రజెండా' 'సమసమాజం' 'కార్మికలోకం' 'గతితార్కిక భౌతికవాదం' తెలుగు భాషలో విరివిగా చేరింది. వంటి మార్క్సిస్టు (4) పదజాలం 'వర్గ పోరాటం' అంటే (ధనిక - బీద) పెట్టుబడిదారుడు - కార్మికుల మధ్య పోరాటం అని నిర్దిష్ట అర్థం ఏర్పడింది. అంతర్జాతీయంగా ఆలోచించడం, అంతర్జాతీయ సమాజం లో భాగంగా మన సమాజాన్ని చూడడం వంటి ఆధునిక భావాల్ని రూపొందించింది.

జాతీయోద్యమ సాహిత్యం వలన 'వలస వాదం', 'సామ్రాజ్యవాదం' (10), 'వారసత్వం', 'జాతీయత' 'స్వదేశీ' 'బహిష్కరణ' 'విభజించి పాలించు' 'దేశభక్తి', 'సత్యాగ్రహం', 'నిరాహార దీక్ష', 'వందేమాతరం' 'సహాయ నిరాకరణ' 'శాసనోల్లంఘనం' 'ఉప్పు సత్యాగ్రహం' వంటి పదాలెన్నో తెలుగు భాష లో నిర్దిష్ట అర్థాలతో వచ్చి చేరాయి.

క్రమంగా విప్లవ చరిత్ర, స్త్రీవాద, దళితవాద ఉద్యమాలు తెలుగు సాహిత్యం లో ఆధునికానంతర (Post-modern) సాహిత్యోద్యమాలు గా వచ్చాయి. వీటిలో ఒక్కొక్క ఉద్యమం ద్వారా ఎలాగ కొత్త పదజాలం ప్రవేశించింది. ఉదాహరణకి 'సభాధ్యక్షుడు' అనడం పోయి స్త్రీ-పురుషులిద్దర్నీ సూచించేలా 'సభాధ్యక్షులు' అనడం పరిపాటుగా మారింది. పూర్వం పురుషులే అన్నిటా ఉండేవారు కాబట్టి 'ఎవడయితే' అంటుండేవారు, కాని స్త్రీవాద ఉద్యమ ప్రభావం లో 'ఎవరయితే' అని ఇద్దర్నీ కలుపుకుని చెప్పే పదాల వాడకం పెరిగింది. స్త్రీల శారీరక, మానసిక స్థితులకి చెందిన పదజాలాన్ని అంతకు ముందెన్నడూ లేనంత విస్తృతంగా నిర్మొహమాటంగా వీరు తమ సాహిత్యంలో ప్రయోగించారు. దళితవాద ఉద్యమ ప్రభావం లో భాషలో కుల వివక్ష నిర్మూలనోద్యమం, భావజాలం ప్రతిఫలించింది.

పూర్వం మాల, మాదిగ కులాలను చెప్పుకోవడానికి సంకోచించేవారు. వాటికి బదులుగా 'హరిజనులు' అనేవారు. తరచూ చదువుకునేవారు SC, ST లు అంటుండేవారు. దాదాపుగా మాల, మాదిగ అనడం నిందార్థాలు గా ఉండేవి. కాని ఆధునికత దీనికి వ్యతిరేక పరిస్థితిని సృష్టించింది. ఒకప్పుడు కులం పేరు ను చెప్పుకోడానికి చిన్నబుచ్చుకునే వాళ్లు ఇప్పుడు తమ కులాన్ని చెప్పుకోవడం గర్వంగా భావిస్తున్నారు. తమ కులాల పేర్లను ఒక విశేషణం గా పెట్టుకోవడం దళితవాద ఉద్యమం లో వ్యాప్తిలోకి వచ్చింది.

దళిత పదమే ఆధునికం! దళితుల వృత్తి పరిభాషలు సాహిత్యంలో ప్రాముఖ్యం దానితో పొందాయి.

సాహిత్యోద్యమాల్లో భాగంగా వచ్చిన ప్రక్రియా పరమైన మార్పులూ భాషా ఆధునికీకరణ ను వేగవంతం చేశాయి. పద్యం, గేయం వంటి ప్రక్రియలు గాకుండా, వచన కవిత కొత్త ప్రక్రియగా స్థిరపడడం వల్ల వచన ప్రక్రియలకి ప్రాధాన్య

అల్ప ప్రయత్నాలు అల్ప భాష అనే మాత్రం వ్యావహారిక భాషను
వాచక/కావ్య భాషగా మార్చింది. వచన కావ్య ఉద్యమం ఈ
పరిణామానికి ఎంతగానో దోహదం చేసింది.

పట్టాభి, శ్రీశ్రీ, శ్రీరంగం నారాయణబాబు మొదలైన
వారు వ్యావహారిక భాషను కవితల్లో ప్రవేశపెట్టారు. గురజాడ
నాటకాలు, కథానికలలో వ్యావహారిక భాష ప్రవేశపెట్టారు. వీటిలో లేని
గ్రాంథిక భాష పునరుద్ధరించబడినా చివరికి 1930 తర్వాత కథానికల్లో
1940 తర్వాత నాటకాలలో వ్యావహారిక భాష వచ్చింది. నవలలోనికి
వ్యావహారిక భాషని చలం ప్రవేశపెట్టాడు. పత్రికలలోకి
తాపీ ధర్మారావు, గిడుగు రామమూర్తి ప్రభావం వలన వ్యావహారిక
భాష వచ్చింది. ఇలా వివిధ ప్రయత్నాల ద్వారా ఆయా ప్రాంతాల
భాష మరియు వాడుక భాష ప్రాచుర్యాన్ని పెంచి భాషని
ఆధునీకరణం చేశారు.

ఇది ప్రారంభంలోనే రాయాలి!

~~నిఘంటువుల~~ ద్వారాను (1) వ్యావహారిక భాషని
ప్రమాణ్య భాషగా స్థిరపర్చడం ద్వారా, (2) వివిధ ఉద్యమాల
ప్రాముఖ్యం
విలక్షణ భావజాలం పునాదిగా గల కొత్త పదజాలం ఆవిర్భవించడం
ద్వారా, (3) అన్యభాష నుంచి వచ్చిన పదాలకి ఉద్యమ సంస్కృతి వల్ల
నూతన అర్థాలు అర్థాన్ని కల్పించడం ద్వారా, తెలుగు భాషని
ఆధునీకరించడంలో కీలక పాత్ర పోషించాయి.